MARX -ENGELS-LENİN

SENDİKALAR ÜZERİNE II

YORUM YAYINLARI

MARX -ENGELS-LENİN

SENDİKALAR ÜZERİNE II

YORUM YAYINLARI
Cağaloğlu Yokuşu Saadet İşhanı Kat: 2 No: 211
Cağaloğlu/İSTANBUL

Bu kitap ilk kez K. Marx ve F. Engels'in çeşitli eserlerindeki ilgili yazılarından ve V.İ. Lenin'in **"On Trade Unions"** adı altında derlenmiş yazılarından bir araya getirilerek **Sendikalar Üzerine** adı ile Bilim Yayınları tarafından bastırılmıştır. Elinizdeki ikinci baskısı ise Nisan 1992 tarihinde Aycan Ajans tarafından Yön Matbaasında bastırılmıştır.

YORUM YAYINLARI
DÜŞÜN DİZİSİ: 1

Basım Tarihi: Nisan 1992
Kapak: Aycan Ajans
Baskı: Yön Matbaası

İÇİNDEKİLER

K. MARX—F.ENGELS

I. BÖLÜM

F. ENGELS — 1844'DE İNGİLTERE'DE İŞÇİ SINIFININ DURUMU'ndan (1845) 11
İşçi Hareketleri 11
K. MARX, FELSEFENİN SEFALETİ'nden (1847) 47
Grevler ve İşçi Birlikleri 47
K. MARX — F. ENGELS, MANİFESTO'dan (1848) 56
K. MARX'DAN F. ENGELS'E 9 NİSAN 1863 TARİHLİ MEKTUP'tan 63
K. MARX'DAN F. ENGELS'E 18 ŞUBAT 1865 TARİHLİ MEKTUP'tan 65
K. MARX — ÜCRET, FİYAT VE KÂR'dan 67
Ücretleri Yükseltmek ya da Ücret Düşüşünü Engellemek İçin Teşebbüse Geçilecek Başlıca Durumlar 67
Sermaye İle Emek Arasındaki Mücadele ve Sonuçları 73
K. MARX — GEÇİCİ GENEL KONSEY DELEGELERİ İÇİN DİREKTİFLER (1866, CENOVA KONGRESİ) 80
Sendikalar: Geçmişleri, Bugünkü Durumları ve Gelecekleri 80
K. MARX — KAPİTAL— I. CİLT'ten (1867) 82
Mülksüzleştirilenlere Karşı Yasalar 82
F. ENGELS — İŞÇİ SINIFININ POLİTİK EYLEMİ (1871) 86
(Londra Konferansı Kararlarından) 86
K. MARX'DAN BOLTE'A 23 KASIM 1871 TARİHLİ MEKTUP'tan 88
K. MARX — F. ENGELS — ANARŞİZM VE ANARKO-SENDİKALİZM ÜZERİNE'den (1872) 92
K. MARX — ANARŞİZM VE ANARKO-SENDİKALİZM ÜZERİNE'den (1873) 94
Politikaya Kayıtsızlık 94

F. ENGELS'DEN BEBEL'E 18-28 MART 1875 TARİHLİ MEKTUP'tan 100
K. MARX — İŞÇİ ANKETİ'nden (1880) 101
F. ENGELS — LABOUR STANDARD'tan MAKALELER (1881) .. 109
Adil Bir İşgünü Karşılığı Adil Bir Ücret 109
Ücret Sistemi 112
Sendikalar I 114
Sendikalar II 118
F. ENGELS'DEN H. SCHLÜTER'E 11 OCAK 1890 TARİHLİ MEKTUP'tan 122
F. ENGELS'DEN SORGE'A 7 ARALIK 1890 TARİHLİ MEKTUP'tan 124

V. İ. LENİN

"HALKIN DOSTLARI" KİMLERDİR VE SOSYAL DEMOKRATLARLA NASIL SAVAŞIRLAR'dan (1894) 129
SOSYAL-DEMOKRAT PARTİ İÇİN BİR PROGRAM TASARISI VE AÇIKLAMASI'ndan (1895-1896) 132
Program Tasarısı 132
Programın Açıklaması 135
RUS SOSYAL-DEMOKRATLARI TARAFINDAN BİR PROTESTO'dan (1899) 156
GREVLER ÜSTÜNE (1899) 159
NE YAPMALI'dan (1902) 170
Engels: Teorik Mücadelenin Önemi Üstüne 170
Kendiliğinden Kabarışın Başlangıcı 174
Kendiliğinden Boyun Eğiş — Rabochaya Mysl 176
Kendini Kurtarma Grubu ve Rabcheye Dyelo 180
Politik Ajitasyon ve Ekonomistler Tarafından Sınırlandırılışı ... 189
Politik Açığa Vurmalar — "Devrimci Eylemde Eğitim" 200
Ekonomizm ve Terörizm Arasında Ortak Noktalar Nelerdir? 207
Demokrasinin Öncü Savaşçısı: İşçi Sınıfı 210
İşçilerin Örgütü ve Devrimcilerin Örgütü 228
R.S.D.İ.P.'NİN İKİNCİ KONGRESİ İÇİN EKONOMİK MÜCADELE ÜSTÜNE KARAR TASARISI (1903) 246

II. BÖLÜM

BİR ADIM İLERİ İKİ ADIM GERİ'den (1904) 247
DEMOKRATİK DEVRİMDE SOSYAL-DEMOKRASİNİN İKİ TAKTİĞİ'nden (1905) 251
LENİN'DEN GUSEV'E (1905) 254
M. BORİSOV'UN "SENDİKA HAREKETİ VE SOSYAL-DEMOKRASİNİN GÖREVLERİ" MAKALESİNE NOT (1905) 259
ST. PETERSBURG İŞÇİ TEMSİLCİLERİ SOVYETİ YÜRÜTME KOMİTESİ'NİN 14 (27) KASIM 1905'DE KABUL EDİLEN LOKAVTI ÖNLEMEK İÇİN TEDBİRLERLE İLGİLİ KARARI 260
SOSYALİST PARTİ VE PARTİ DIŞI DEVRİMCİLİK (1905) 262
R.S.D.İ.P.'NİN BİRLEŞME KONGRESİ İÇİN BİR TAKTİK PLATFORM'dan (11906) 271
Sendikalar Karar Tasarısı 271
R.S.D.İ.P.'NİN BEŞİNCİ KONGRESİ İÇİN KARAR TASARILARINDAN (1907) 272
Kitle Yoksullaşmasının ve Ekonomik Mücadelenin Şiddetlenmesi 272
Partisiz İşçi Örgütleri ve Proletarya Arasında Anarko-Sendikalist Eğilim 272
R.S.D.İ.P.'NİN ÜÇÜNCÜ KONFERANSI İÇİN KARAR TASARILARI'ndan (1907) 275
Üçüncü Duma Seçimlerine Katılma Sorunu Üstüne Karar Tasarısı 275
Tüm-Rusya Senikalar Kongresi Üstüne Karar Tasarısı Taslağı 276
STUTTGART ULUSLARARASI SOSYALİST KONGRESİ'nden (1907) 277
PARTİ'NİN SENDİKALARA KARŞI TAVRI ÜSTÜNE VOİNOV'UN (A. V. LUNACHARSKY) BROŞÜRÜNE ÖNSÖZ (1907) 279
SENDİKA TARAFSIZLIĞI (1908) 283
R.S.D.İ.P. ALTINCI (PRAG) TÜM-RUSYA KONFERANSI KARARI'ndan (1902) 295
Parti İşlerinin Karakter ve Örgütsel Biçimleri 295
İşçilerin Devlet Tarafından Sigorta Edilmesi İçin Duma'ya Verilen Kanun Teklifine Karşı Parti'nin Tutumu 296
İTALYAN SOSYALİST KONGRESİ'nden (1912) 301
AMERİKA'DA (1912) 303

DENEY ÖĞRETİR (1913) 305
GEÇMİŞ GREVLERLE KARŞILAŞTIRILDIĞINDA 1913 YILI GREVLERİNİN SONUÇLARI (1913) 308
DUBLİN'DE SINIF SAVAŞI (1913) 311
LEGAL DERNEKLERDE ÇALIŞMA (1913 YAZI R.S.D.İ.P. MERKEZ KOMİTESİ VE PARTİ GÖREVLİLERİ ORTAK KONFERANSI KARAR TASARISI) 316
SENDİKA HAREKETİNDE NARODNİKLER VE LİKİDATÖRLER (1914) 318
İŞÇİ SINIFI HAREKETİNİN BİÇİMLERİ (LOKAVT VE MARKSİST TAKTİKLER) (1914) 323
GÖREVLERİMİZ (1914) 327
ALMAN İŞÇİ HAREKETİNİN KOPYA EDİLMEMESİ GEREKEN YÖNÜ NEDİR? (1914) 331
R.S.D.İ.P. MERKEZ KOMİTESİ'NİN BRÜKSEL KONFERANSI'NA RAPORU VE M.K. ELEGASYONUNA YÖNERGE'den (1914) .. 336
KARL MARX'dan (1914) 338
EMPERYALİZM VE SOSYALİZMDEKİ BÖLÜNME'en (1916) 341
İSVİÇRE SOSYAL-DEMOKRAT PARTİSİNDE SOL ZİMMERWALDCILARIN GÖREVLERİ'nden (1916) 351
1905 DEVRİMİ ÜZERİNE KONUŞMA'dan (1917) 352
RUSYA'DA BİR TARIM İŞÇİLERİ SENDİKASININ GEREKLİLİĞİ (1917) 357
Birinci Makale 357
İkinci Makale 359
"SOL-KANAT" KOMÜNİZMİ — BİR ÇOCUKLUK HASTALIĞI'ndan (1920) 362
Devrimciler Gerici Sendikalarda Çalışmalı mıdırlar? 362
KAYNAKLAR VE NOTLAR 373

(...) Sendikalar örneği, Paragraf 1'deki tartışmalı sorunun bir değerlendirmesi için özellikle anlamlıdır. Sendikalar, Sosyal-Demokrat örgütün «denetimi ve yönetimi altında» **çalışmalıdırlar**. Sosyal Demokratlar arasında bu konuda iki görüş olamaz. Fakat **bu nedenlerle** tüm sendika üyelerine, kendilerini Sosyal-Demokrat Partinin üyeleri olarak ilân edebilme hakkının tanınması apaçık bir saçmalıktır ve ikili bir tehlike yaratmaktadır: Bir yandan sendika hareketinin boyutlarını **daraltmak**, böylece de işçilerin dayanışmasını zayıflatmak, diğer yandan da Sosyal-Demokrat Parti'nin kapılarını belirsizliğe ve kararsızlığa açmak. Alman Sosyal Demokratları, ünlü, parça başına (54) çalışan Hamburg duvarcıları olayında benzer bir sorunu çözmek durumunda kalmışlardı. Sosyal Demokratlar, grev kırıcılığını kendi açılarından onursuzluk ilân etmekte, yani, grevleri yönetmenin ve desteklemenin **kendi** hayati işleri olduğunu onaylamakta bir an bile duraksamadılar; fakat aynı zamanda, Partl'nin çıkarlarını sendikaların çıkarlarıyla özdeşleştirmek, her bir sendikanın bireysel eylemlerinden **Parti'yi sorumlu tutmak** taleplerini de aynı kararlılıkla reddettiler. Partl, sendikaları kendi ruhuyla doldurmaya ve onları kendi etkisine almaya çalışmalıdır ve çalışacaktır. Ancak, bunu yapmak için, kesin olarak, bu sendikalardaki gerçek Sosyal Demokrat elemanları ,(Sosyal Demokrat Parti'ye mensup elemanları), tam sınıf bilincine sahip olmayanlardan, politik bakımdan aktif olmayanlardan ayırmalı ve yoldaş Axelrod gibi bu ikisini karıştırmamalıdır.

«... Bir devrimciler örgütünde, en gizli görevlerin merkezileştirilmesi, işçi sendikaları, işçilerin kendi kendilerini eğitme, illegal yayınları okuma amacıyla oluşturdukları topluluklar, halkın diğer kesimlerindeki sosyalist ve demokratik gruplar vb. vb. gibi geniş kitlelere açık ve bu

yüzden de mümkün olduğu kadar gevşek ve legal olan çok sayıdaki örgütlerin eylemlerini nitelikçe yıpratmaz, tersine geliştirip güçlendirir. Bu tür topluluklarımız, sendikalarımız ve örgütlerimiz her yerde, **mümkün olduğu kadar çok sayıda** ve en geniş işlev çeşitliliği ile varolmalıdır. Fakat, onları **devrimcilerin** örgütü ile karıştırmak, aralarındaki sınırı yoketmek saçma ve zararlı olurdu...) (s. 96) (55). Bu alıntı, Yoldaş Martov'un bana, devrimciler örgütünün geniş işçi örgütleri ile **çevrelenmesi** gerektiğini hatırlatışının ne kadar yersiz olduğunu gösteriyor. Buna **Ne Yapmalı?**'da zaten değinmiş ve **Bir Yoldaşa Mektup**'ta bu görüşü daha somut olarak geliştirmiştim. Orada demiştim ki, fabrika çevreleri «bizim için özellikle önemlidir: Hareketin temel gücü, işçilerin büyük fabrikalardaki örgütlenmeleridir; çünkü büyük fabrikalar, işçi sınıfının yalnız sayısal olarak değil, fakat etki, gelişme ve mücadele kapasitesi olarak da üstün olan bölümünü barındırırlar. Her fabrika bizim kalemiz olmalıdır... Fabrika alt komitesi bütün fabrikayı, olabildiğince çok sayıda işçiyi, çeşitli ağlarla kapsamaya çalışmalıdır. Bütün gruplar, topluluklar, alt komiteler, vs., komite kuruluşlarının ya da bir komitenin dallarının statüsüne sahip olmalıdırlar. Bazıları, Rus Sosyal Demokratik İşçi Partisi'ne katılma isteklerini açıkça bildireceklerdir ve eğer komite tarafından **onaylanırsa** Parti'ye katılacaklar ve belli görevler yükleneceklerdir (Komitenin direktiflerine göre ya da komiteyle anlaşarak); Parti organlarının emirlerine uymayı kabul edecekler, **tüm Parti üyeleri ile aynı haklara sahip olacaklar** ve komite, vs. üyelikleri için doğrudan aday olarak kabul edileceklerdir. Diğerleri R.S.D.İ.P'ne **katılmayacaklar** ve Parti üyelerinin kurdukları ya da bir Parti grubuna bağlı gruplarla aynı statüye sahip olacaklardır» (s. 17—18) (56). Altını çizdiğim sözcükler, benim paragraf 1'i formülleştirişimdeki **düşünce**nin, **Bir Yoldaşa Mektup**'ta tam olarak zaten ifade edilmiş olduğunu özellikle açığa çıkarmaktadır. Parti'ye katılma koşulları orada açıkça belirtilmiştir. Bunlar: 1) Belli bir derecede örgütlenme ve 2) Bir parti

komitesi tarafından onaylanmadır. Bir sayfa sonra da, hangi grup ve örgütlerin Parti'ye kabul edilmeleri (ya da edilmemeleri) gerektiğini kabaca göstermiş ve nedenlerini belirtmiştim: «Dağıtım grupları R.S.D.İ.P'ne bağlı olmalı ve belli bir sayıda parti üyesi ve görevlisini tanımalıdırlar. İşçi koşullarını inceleyen ve sendika taleplerini hazırlayan grupların R.S.D.İ.P'ne bağlı olmaları ille de gerekli değildir. Bir ya da iki parti üyesine **bağlı olarak** kendilerini eğitmekle uğraşan öğrenci, subay, memur gruplarının, bazı durumlarda, bu kişilerin Parti'ye bağlı olduğundan bile haberleri olmamalıdır.» (s. 18—19) (57)

«Alnı açık» olma konusunda işte size ek malzeme! Yoldaş Martov'un tasarısındaki formül Parti ile örgütler arasındaki ilişkiye bile dokunmazken, hemen hemen kongreden bir yıl önce, bazı örgütlerin Parti'ye bağlı olması, diğerlerinin olmaması gerektiğine değinmiştim. **Bir Yoldaşa Mektup**'ta kongrede savunduğum görüş açıksecik özetlenmişti. Sorun şematik olarak şöyle ortaya konabilir. Genel olarak örgütlenme derecesine ve özel olarak da örgütün gizliliğine bağlı olarak, kabaca, aşağıdaki kategoriler ayrılabilir: 1) devrimcilerin örgütleri; 2) işçilerin mümkün olduğu kadar geniş ve çeşitli örgütleri (kendimi işçi sınıfı ile kısıtlıyorum, açıktır ki, belli koşullar altında diğer sınıfların belli elemanları da buraya sokulacaktır.) Bu iki kategori Parti'yi oluşturur. Bundan başka, 3) Parti'ye bağlı işçi örgütleri; 4) Parti'ye bağlı olmayan fakat gerçekte onun denetim ve yönetimi altındaki işçi örgütleri; 5) İşçi sınıfının örgütlenmemiş elemanları, ki bunlar da, hiç olmazsa, sınıf mücadelesinin büyük gösterilerinde Sosyal Demokratik Parti'nin yönetimi altına gelirler. Bence sorunun görünüşü aşağı yukarı böyledir. Yoldaş Martov'un gördüğü biçimde ise, tersine, Parti'nin sınırları tümüyle belirsiz kalıyor; çünkü «her grevci» «kendisini Parti üyesi olarak ilân edebilecektir». Bu gevşekliğin ne yararı vardır? Yaygın bir «etiket». Zararı ise, da-

ğrenci bir görüşü, sınıfla Partinin birbirine karıştırılmasını getirmesindedir.

Collected Works, cilt 7, s. 264—67

DEMOKRATİK DEVRİMDE SOSYAL DEMOKRASİNİN İKİ TAKTİĞİ'nden (1905)

Entellektüel burjuva, işçi sınıfı hareketinden kurtulamayacağını çok iyi bilir. Bu yüzden de, işçi sınıfı hareketinin, ya da proletaryanın sınıf mücadelesinin kendisine, karşı çıkmazlar — hatta, grev hakkını, yumuşak bir sınıf mücadelesini sözle desteklerler; çünkü işçi sınıfı hareketini ve sınıf mücadelesini Brentano ya da Hirsch-Duncker anlayışına uygun bir biçimde kavrarlar. Başka bir deyişle, işçilere grev hakkını ve dernek kurma özgürlüğünü «teslim etmeye» tümüyle hazırdırlar (ki bunlar, gerçekte, işçilerin kendileri tarafından, hemen tümüyle zaten kazanılmıştır); ancak işçilerin, «isyancılık»larından, «dar kafalı devrimcilik»lerinden, «pratik yararı olan uzlaşmalara»a karşı düşmanlıklarından, «tüm Rus halkının devrimine» **kendi** sınıf mücadelelerinin damgasını, proletarya beraberliği, proletarya kararlılığı ve «pleb Jakobenciliği» damgasını vurmaktan vaz geçmeleri şartıyla! İşte bu nedenle, Rusya'nın her yanındaki entellektüel burjuvalar, binbir türlü yola —kitaplar (58), konferanslar, söylevler, konuşmalar, vs.— başvurarak işçilerin kafalarını (burjuva) temkinlilliği, (liberal) pratiklik, (oportünist) gerçekçilik, (Brentano) (59) sınıf mücadelesi, (Hirsch-Duncker) sendikaları, vs. görüşleriyle doldurmak için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Son iki slogan, «Anayasal-Demokratik» partinin, **Osvobozhdeniye** partisinin burjuvaları için özelikle uygundur; çünkü bunlar görünüşte, Marksist sloganlarla çakışmakta ve bazı küçük atlamalar ve hafifçe bozmalarla, Sosyal-Demokratik sloganlarla kolayca karıştırılabilmekte, hatta bazen Sosyal-Demokratik sloganlar olarak yutturulabilmektedir. Örneğin, yasal liberal **Rassvet** (60) gazetesi (ki birgün bunu **Proletary** (61) okuyucuları ile daha ayrıntılı olarak inceliyeceğiz), sınıf mücadelesi, proletaryanın burjuvazi tarafından aldatılması olasılığı, işçi sınıfı hareketi, proletaryanın insi-

yatifi, vs. konusunda sık sık öyle «dobraca» konuşmaktadır ki, dikkatsiz bir okuyucu ya da aydınlanmamış bir işçi, onun «Sosyal Demokratçılığı»nın gerçek olduğuna kolayca inanabilir. Gerçekte ise bu, Sosyal-Demokratlığın burjuva taklidi, sınıf mücadelesi kavramının oportünistçe tahrifi ve bozulmasıdır.

Bu burjuva dev yalanın (kitleleri etkilemesi anlamında dev) kökünde, işçi sınıfı hareketini esas olarak bir sendika hareketine indirgeme, onu bağımsız bir politikadan (yani, devrimci olan ve demokratik bir diktatörlüğe yönelmiş olan politikadan) olabildiğince uzakta tutma, «işçilerin kafasında, sınıf mücadelesi düşüncesinin Rusya'da halk devrimi düşüncesini gölgelemesi» isteğinden doğan telâş yatar.

Okuyucunun da sezeceği gibi **Osvobozhdeniye** formülasyonunu başaşağı getirdik. Bu, demokratik devrimde proletaryanın rolü üstüne iki görüşü —burjuva görüşü ve Sosyal-Demokrat görüşü— kusursuz biçimde ifade eden bir formülâsyondur. Burjuvazi, proletaryayı sendika hareketiyle kısıtlamak ve böylece de «(Brentano) sınıf mücadelesi görüşünün, işçinin kafasında, Rusya'da tüm halkın devrimi görüşünü gölgelemesini sağlamak» ister. Bu, «katıksız işçi-sınıfı hareketi» görüşünün, işçilerin kafasında, politik mücadele görüşünü gölgelemesine çabalayan Bernsteinci **Credo** yazarlarının dediklerine tıpatıp uygundur. Sosyal demokrasi ise bunun tersine, proletaryanın sınıf savaşını tüm halkın Rus devriminde önderlik düzeyine yükseltmek, yani o devrimi, proletaryanın ve köylülüğün demokratik diktatörlüğüne ulaştırmak ister.

Burjuvazi proletaryaya, ülkemizdeki devrimin tüm halkın devrimi olduğunu söylemektedir. Bu yüzden, ayrı bir sınıf olarak kendinizi, kendi sınıf mücadelenizle sınırlamalısınız; «sağ duyu» adına dikkatlerinizi esas olarak sendikalar ve onların yasallaştırılması üstünde toplamalısınız; bu sendikaları, «politik eğitiminiz ve örgütlenişinizdeki en önemli başlangıç noktası» olarak görmelisiniz;

bir devrim durumunda, genellikle, yeni-Iskra kararı gibi «sağlam» kararlar almalısınız: «Liberallere daha yatkın» kararlara önem vermelisiniz; «işçi sınıfının gerçek politik hareketinin pratik önderleri» olma eğilimindeki kişileri yeğlemeli ve (eğer bu «bilimsel olmayan» reçetenin «sıkı formülleri» ile maalesef zaten zehirlenmiş durumdaysanız) «Marksist dünya görüşünün gerçekçi ögelerini korumalı»sınız.

Sosyal-Demokratlar proletaryaya, ülkemizdeki devrimin tüm halkın devrimi olduğunu söylemektedirler. En devrimci ve sonuna kadar ilerici tek sınıf olarak, devrimde en aktif rolü oynamakla kalmayıp, önderliğini de yapmalısınız. Bu yüzden kendinizi, sınıf mücadelesinin, temelde sendika hareketi olarak anlaşılan dar biçimiyle, kısıtlamamalısınız; aksine, sınıf mücadelenizin çerçeve ve içeriğini genişletmeye çalışmalısınız ki, yalnız bugünkü, tüm halkın Rus devriminin bütün amaçlarını içermekle kalmasın, sonra gelecek sosyalist devrimin amaçlarını da içersin. Bu yüzden, sendika hareketini de ihmal etmeden ya da en küçük yasal fırsatlardan bile yararlanmayı reddetmeden, halkın çarlığa karşı tam zaferinin, demokratik bir cumhuriyetin ve gerçek politik özgürlüğün elde edilmesi için tek yol olan, bir ayaklanmanın ve devrimci bir ordu ve devrimci bir hükümetin oluşturulmasının görevlerini, devrimci bir dönemde ön plana getirmelisiniz.

Yanlış «çizgi»leri yüzünden, yeni-Iskra kararlarında bu konuda benimsenen ve doğal olarak burjuvazinin pek hoşuna giden gönülsüz ve tutarsız tavırdan sözetmek boşuna zaman kaybı olacaktır.

Collected Works, cilt 9
s. 119—22

LENİN'DEN S. I. GUSEV'E (1905)

Değerli Dostum,

Odessa Komitesinin sendikal mücadele ile ilgili kararı (Eylül 1905 tarihli, 24 No.lu mektuptaki 5 veya 6 No.lu «kararlar» — açık değil) bana çok yanlış görünüyor. Menşeviklere (62) karşı mücadelenin coşkusu bunun doğal nedenini açıklıyor. Fakat, insan zıt uca kaymamalıdır ve bu kararın yaptığı da bundan başka bir şey değildir. Bu yüzden Odessa Komitesi kararının eleştirici bir çözümlemesini yapmaya çalışacağım ve yoldaşlarımdan, ille de yanlış bulma arzusuyla yazılmamış bulunan görüşlerimi tartışmalarını dileyeceğim.

Karar, önsözde üç (numaralanmamış) bölümden ve esas metinde beş (numaralanmış) bölümden oluşuyor. İlk bölüm (önsözün açılış paragrafı) oldukça iyi: «Proletaryanın sınıf mücadelesinin bütün ortaya çıkış biçimlerinin önderliğini» üstlenmek ve sendika mücadelesini yönetme görevini «hiçbir zaman unutmamak.» Mükemmel. Bundan başka, silâhlı bir ayaklanmaya hazırlığın «en öne» geçmesine değinen ikinci nokta ve «bunun sonucu olarak da, proletaryanın sendika mücadelesine önderlik etmesinin arka plana düşmesi» ne değinen (önsözün üçüncü ve sonuncu) noktası var. Bu bence, teorik olarak hatalı ve taktik açısından da yanlış.

İki **görevi**, «Silâhlı bir ayaklanmaya hazırlanma görevi»ni ve «sendika mücadelesini yönetme görevi»ni, sanki aynı düzeylerdeymiş gibi eşit olarak ele almak teorik olarak yanlıştır. Görevin birinin ön planda, diğerinin de arka planda olduğu söyleniyor. Böyle konuşmak, farklı düzeylerdeki şeyleri karşılaştırmak demektir. Silâhlı ayaklanma, belirli bir andaki bir politik mücadele yöntemidir. Sendikal mücadele ise, kapitalizmde her zaman gerek duyulan ve her zaman için esas olan, tüm işçi hareketinin değişmez biçimlerinden biridir. Ne **Yapmalı?**'da kullan-

dığım bir alıntıda Engels, proletarya mücadelesinin üç temel biçimini ayırmaktadır: Ekonomik, politik ve teorik — yani sendikal, politik ve teorik (bilimsel, ideolojik ve felsefi). Bu temel mücadele biçimlerinden birisi (sendika biçimi), belirli bir zamandaki başka bir temel mücadele biçiminin yöntemi ile nasıl aynı düzeye konabilir? Bir «görev» olarak, tüm sendika mücadelesi şu andaki ve hiç de tek olmayan politik mücadele yöntemi ile nasıl aynı düzeye konabilir? Bunlar, bir ortak bölene indirgemeden, ondalıklarla yüzdelikleri toplamak gibi birbirleri ile karşılaştırılamayacak şeylerdir. Bence önsözün bu iki noktası (ikinci ve üçüncü) çıkarılmalıdır. «Sendika mücadelesini yönetme görevi»nin yanısıra ancak, genel politik mücadeleyi bir bütün olarak yönetme görevi, genel ideolojik mücadeleyi bir bütün olarak yürütme görevi konulabilir; politik ya da ideolojik mücadelenin bazı özel, belirli, güncel görevleri değil. Bu iki nokta yerine, politik mücadelenin, işçi sınıfını Sosyal-Demokrat görüşlerin bütünselliği ile eğitmenin ve bölünmez, gerçek Sosyal-Demokrat hareketi yaratmak için işçi hareketinin aldığı tüm biçimler arasında yakın, çözülmez bir bağ kurma zorunluğunu bir an bile unutmamanın gerekliliğinden söz edilmelidir. Bu vurgulama önsözün ikinci noktası olabilir. Üçüncü nokta, sendika hareketinin burjuvazi tarafından gayretle yayılmakta olan dar kavranışına ve dar formülasyonuna karşı uyarı gereğine değinebilir. Tabii, bir karar tasarısı ortaya koymuyorum, bundan özel olarak söz etmenin zahmete değip değmeyeceği sorusuna dokunmuyorum; şu anda, sadece, düşüncenizin hangi ifadesinin teorik olarak doğru olabileceğini inceliyorum.

Şu anki biçimiyle karar, silâhlı ayaklanma savını taktik açıdan epeyce sakat bir biçimde ortaya koymaktadır. Silâhlı mücadele politik mücadelenin en üst yöntemidir. Bunun proletarya açısından başarısı, yani, Sosyal-Demokrat önderlik altındaki bir proletarya ayaklanmasının başarısı —başka tür ayaklanmaların başarısı değil— işçi

hareketinin bütün yanlarının geniş kapsamlı gelişimini gerektirir. Bu nedenle, bir ayaklanma görevini, sendika mücadelesini yönetme görevinin karşısına koymak, son derece yanlıştır. Bu yolla, ayaklanma görevi alçaltılmakta, küçültülmektedir. Ayaklanma görevi, **tüm** işçi hareketini bir bütün olarak toplayan ve sonuçlandıran olarak değil, ayrı bir şeymiş gibi ele alınıyor. İki şey, sanki, birbirine karıştırılmaktadır: Genel olarak sendikal mücadele üstüne bir karar (bu, Odessa Komitesi'nin kararının **konusu**dur) ile Odessa Komitesinin çalışmalarında güçlerin düzenlenmesi üzerine bir karar. (Kararınız bu konuda yanlış bir yolda, ama, bu başka bir sorun.)

Esas karar metnini içeren numaralanmış noktalara geçiyorum.

Ad I. «Sendikalara ilişkin» «boş hayalleri ortaya sermek»... bu, az çok geçerli, ama, en iyisi çıkarmak. Bir kere cümle hareketin bütün yönlerinin ayrılmaz bağlantısının gösterilmesi gereken önsöz bölümüne aittir. İkinci olarak, hayallerin niteliği belirtilmemiş. Eğer araya konulacaksa bile, ardından, kapitalist toplumda işçi sınıfının ekonomik ve diğer ihtiyaçlarının karşılanmasının olasılığı konusundaki burjuva hayallerinin de buna eklenmesi gerekir.

«İşçi hareketinin nihaî amaçlarıyla karşılaştırıldığında **onların** (sendikaların mı?) dar niteliklerinin iyice vurgulanması»! Buradan, bütün sendikaların «dar» oldukları sonucu çıkıyor. Proletaryanın politik örgütüne bağlı olan Sosyal-Demokrat sendikalar ne oluyor? Sorunun özü, sendikaların «dar» oluşları değil, fakat bu bir yanın (dardır, çünkü tek yandır) diğer yanlarla bütünleşmesi gerektiğidir. Bu yüzden, ya bu sözcükler çıkarılmalı, ya da, bir yanla diğer bütün yanlar arasında **bağı** kurmak ve güçlendirmek gereğine, sendikaları **Sosyal-Demokrat** içerikle, **Sosyal-Demokrat** propagandayla doldurmak ve onları **bütün Sosyal-Demokrat** işlere çekmek, vs. gereğine de değinilmelidir.

Ad II. Doğrudur.

Ad III. Belirtilen nedenler yüzünden, sendikaların görevini, «en acil ve birinci görev» olan silâhlı ayaklanma ile karşılaştırmak yanlıştır. Sendika mücadelesi üstüne bir kararda silâhlı bir ayaklanmadan söz etmeye gerek yoktur. Çünkü silâhlı ayaklanma, II. noktada sözü edilen «Çarlık otokrasisini devirmek» için bir yoldur. Sendikalar, bir ayaklanma için güç toplayacağımız temelli genişletebilirler, öyleyse, bir daha söyleyeyim, bunları birbirinin karşısına koymak yanlıştır.

Ad IV. «Sendika sorunlarında» «Ekonomizm»e sapan «Azınlık adı verilenlere karşı başarılı bir mücadele vermek için». Bu, Odesa Komitesi'nin bir kararı için gereğinden daha genel değil midir? Bu bir abartma gibi görünmüyor mu? Eninde sonunda, Menşeviklerin «Sendikalar» üstüne herhangi bir kararı hakkında basında bir eleştiri çıkmamıştır. Sadece, liberallerin, bu sorun üzerindeki coşkunlukları yüzünden Menşeviklerin sırtüstü düşme eğilimlerini övdüklerine değinilmiştir. Bundan çıkan tek (sonuç), bizim de coşkunluk göstermemiz, fakat bunu yaparken **tepetaklak gitmemeye** gayret etmemizdir. Bence bu nokta, darlığa karşı bir uyarmada bulunarak ve sendikaların görevlerini çarpıtmak için burjuvazinin ve liberallerin gösterdikleri eğilimlere karşı mücadeleye değindikten sonra, ya tümüyle çıkarılmalı, ya da özellikle Menşeviklerin ilgili bir kararına ilişkin olarak formüle edilmelidir. (Şu an için böyle bir karar hakkında bilgim yok, ancak Güney'de bazı kararlar ortaya çıkmış olabilir).

Ad. V. Bu nokta önemli. «Ve, eğer mümkünse, önderlik» sözcüklerini ben «ve önderlik» sözüyle değiştirirdim. «Eğer mümkünse» her şeyi yaparız. Bu sözcüklerin buraya sokulmaları, bizim önderlik için daha az çabaladığımız biçiminde yorumlanabilir.

Genel olarak, kanımca, Menşeviklere karşı bu konudaki mücadelemizi abartmamaya dikkat etmeliyiz. Belki de, şu sıralar sendikaların çok geçmeden bir atılıma girişmelerinin tam zamanıdır. Uzakta durmamalı ve hepsinden

öte, uzakta durmamız gerektiğinin düşünülmesine fırsat vermemeli, tersine katılmalı, etkilemeliyiz. Çünkü, politik mücadeleye şu anda çok az, fakat sendika mücadelesine pek çok katkıda bulunabilecek olan, işçilerin özel bir kesimi, yaşlı aile babaları vardır. Esas olarak, onlara bu alanda yol göstererek bu kesimden yararlanmalıyız. Rus Sosyal-Demokratları, en başından sendikalar konusunda yerinde bir iş yapmalı ve hemen bu konuda bir Sosyal-Demokrat insiyatif, Sosyal-Demokrat katılma, Sosyal-Demokrat önderlik geleneği yaratmalıdır. Şüphesiz, pratikte yeterli güçler olmayabilir, fakat bu tamamen ayrı bir konudur; öyle bile olsa, elde varolan bütün güçlerden yararlanma yeteneği olduğunda, sendikalar için de bazı kişiler her zaman bulunabilir. Sendikalar üstüne bir karar almak için, yani ideolojik rehberlik için güçler bulunmuştur ve sorunun özü de budur!

Size en iyi dileklerimi gönderir, bu mektubu aldığınız ve buna ilişkin düşüncelerinizi belirtir bir not yazmanızı rica ederim.

Sizin,
N. Lenin

Collected Works, cilt 34, s. 356—69

M. BORISOV'UN «SENDİKA HAREKETİ VE SOSYAL-DEMOKRASİNİN GÖREVLERİ»[63] MAKALESİNE NOT (1905)

Editörlerden: Rusya'da pratik işlerle uğraşan bir yoldaşın bu makalesini memnunlukla yayınlıyoruz; çünkü sendika sorunu üstüne kapsamlı bir tartışmanın sırası gelmiştir. Ancak sürekli olarak Marksizm teorisiyle aydınlanan Parti'nin deneyleri, Rusya koşullarına en uygun Sosyal-Demokrat sendika biçiminin ortaya çıkarılmasına yardım edebilir. Bunun gibi, düşmanlarımızın bize verdikleri derslerden yararlanmak da gereklidir. Tüm dünyadaki burjuvazi, Kolonya Kongresinin «meslek sendikası» eğilimlerini, işçileri sosyalizmden saptırıp «saf», yani burjuva sendikalizmine yönelteceğini umarak, sevinçle karşılamıştı. Rusya'da, **Moskovskiye Vedomosti** (64) bile bu türküyü söylemeyi öğrendi. Ve, burjuvazi, içimizden birini «ışığı gördüğü» için, ya da «rasyonel» sendika hareketi konusundaki «coşkusu» için bir kez övmeye başlarsa, bu, çabalarımızda yetersizlikler olduğunu gösteren şaşmaz bir belirtidir. İşte, yoldaş M. Borisov sorunu bu biçimde koyuyor, yani, sosyalist görevimizi her açıdan yerine getirmemiz ve bu yetersizliklere hiçbir biçimde yer vermememiz gerektiğini belirtiyor.

Collected Works, cilt 9, s. 374

ST. PETERSBURG İŞÇİ TEMSİLCİLERİ SOVYETİ YÜRÜTME KOMİTESİ'NİN, 14 (27) KASIM 1905'DE KABUL EDİLEN LOKAVTI ÖNLEMEK İÇİN TEDBİRLERLE İLGİLİ KARARI"

Yurttaşlar, St. Petersburg'da ve diğer kentlerde, yüzbinin üstünde işçi sokağa atılmıştır.

Otokratik hükümet, devrimci proletaryaya savaş ilân etmiştir. İşçileri boyun eğmeye zorlamak ve özgürlük mücadelesini kırmak için, gerici burjuvazi otokrasi ile elele vermiştir.

İşçi Temsilcileri Sovyeti, işçilerin, kitleler halinde, eşi görülmemiş bir biçimde kovulmalarının hükümetçe girişilmiş bir kışkırtma hareketi olduğunu duyurur. Hükümet, St. Petersburg proletaryasını birbirinden ayrı patlamalara kışkırtmak istemektedir; hükümet, diğer kentlerdeki işçilerin henüz St. Petersburg işçilerine yeteri kadar destek sağlamamış olmaları gerçeğinden yararlanmak ve onları parça parça yenmek istemektedir.

İşçi Temsilcileri Sovyeti, özgürlük davasının tehlikede olduğunu duyurur. Ancak, işçiler hükümetin kurduğu tuzağa düşmeyecektir. İşçiler, hükümetin kendilerini savaşa zorladığı elverişsiz koşullar altında savaşı kabul etmeyecektir. Tüm mücadeleyi —hem tüm Rusya proletaryası hem de devrimci köylüler tarafından ve şimdiden özgürlük için ayaklanmış bulunan ordu ve donanma tarafından yürütülmekte olan mücadeleyi— birleştirmek için her türlü çabayı göstermeliyiz ve göstereceğiz.

Yukarıdakileri gözönüne alarak, İşçi Temsilcileri Sovyeti şu kararları almıştır:

1 — Kapatılmış bulunan tüm fabrikalar derhal yeniden açılmalı ve kovulmuş olan tüm yoldaşlar yeniden işe alınmalıdır. Özgürlüğün, yalnız sözle değil gerçekten peşinde koşan tüm halk kesimlerini bu talebi desteklemeye çağırırız.

2 — Bu talebin desteklenmesinde, İşçi Temsilcileri Sovyeti, tüm Rus proletaryasının dayanışmasına başvurmayı ve eğer talep reddedilirse, (Rus proletaryasını) genel bir politik greve ya da diğer kararlı mücadele biçimlerine girişmeye çağırmayı gerekli bulmaktadır.

3 — Bu eylemin hazırlanmasında, İşçi Temsilcileri Sovyeti, Yürütme Komitesini, öteki kentlerin işçileriyle, demiryolu işçileriyle, posta ve telgraf işçileriyle, köylüler ve diğer sendikalarla ve ordu ve donanmayla, delegeler göndererek ve diğer yollarla derhal ilişki kurmakla görevlendirmiştir.

4 — Bu hazırlık çalışmaları tamamlanır tamamlanmaz Yürütme Komitesi, İşçi Temsilcileri Sovyeti'ni greve ilişkin son bir karar almak üzere özel bir toplantıya çağıracaktır.

5 — St. Petersburg işçileri, tüm işçilerden ve toplumun her kesiminden, kovulmuş işçileri ellerindeki bütün olanaklarla —maddi, moral ve politik— desteklemelerini istemektedir.

Collected Works, cilt 10, s. 50—51

SOSYALİST PARTİ VE PARTİ DIŞI DEVRİMCİLİK (1905)

I

Hızla toplumun yeni kesimlerine yayılmakta olan Rusya devrimci hareketi, bir sürü parti dışı örgüt doğurmaktadır. Birlik kurma ihtiyacı ne kadar uzun süre baskı altında tutulur ve ezilirse, kendisini o kadar şiddetle gösterir. Durmadan, çoğu zaman biçimsel olarak gevşek ve niteliksiz olarak çok özgün her türden örgüt ortaya çıkmaktadır. Avrupa'daki örgütlerin tersine, bunların hiçbir kesin ve sabit sınırı yoktur. Sendikalar, politik bir nitelik yüklenmektedirler. Örneğin, grevler biçiminde olduğu gibi, politik mücadele ekonomik mücadeleye karışmış durumdadır. Bu durum, geçici ya da az çok sürekli, karışık tipte örgütlerin ortaya çıkmasına yolaçmaktadır.

Sözü edilen olgunun önemi nedir ve Sosyal-Demokratların buna karşı tavırları ne olmalıdır?

Parti ilkelerine sıkı bağlılık, çok gelişmiş bir sınıf mücadelesinin gerekli sonucudur. Ve bunun tersi olarak da, açık ve yaygın bir sınıf mücadelesinin çıkarları sıkı bir parti ilkesinin geliştirilmesini gerektirir. İşte bu nedenle, sınıf bilincine sahip proletaryanın partisi, Sosyal-Demokrat Parti, her zaman, çok haklı olarak partisizlik (non-party) düşüncesine karşı savaşmış ve sürekli olarak, ilkelerinde tutarlı, sımsıkı birleşmiş, işçilerin sosyalist partisini kurmak için çalışmıştır. Kapitalizmin gelişmesi, tüm halkı, aralarındaki çelişmeleri şiddetlendirerek sınıflara böldükçe, bu çabanın kitleler arasındaki başarısı da artmaktadır.

Rusya'da, şu andaki devrimin, bu kadar çok parti dışı örgütün doğmasına yol açması ve daha da açacak olması çok doğaldır. İçinde bulunduğumuz devrim, demokratik, yani, sosyal ve ekonomik içeriği bakımından bir burjuva devrimidir. Bu devrim, otokratik yarı-feodal düzeni

yıkmakta, bundan burjuva düzenini ayırıp çıkarmakta ve bununla da burjuva toplumundaki tüm sınıfların taleplerini gerçekleştirmektedir — bu açıdan, tüm halkın devrimidir. Kesin olarak, söylenen özelliği taşıması, devrimimizin bir sınıf devrimi olmadığı anlamına gelmez. Fakat, burjuva toplumu açısından modası geçmiş ve geçmekte olan, bu topluma yabancı ve onun gelişimini engelleyen sınıflara ve kastlara karşı yöneltilmiştir. Ve ülkenin tüm ekonomik yaşamı, tüm temel özellikleriyle zaten burjuvalaşmış olduğu için, toplumun büyük bir çoğunluğu gerçekte zaten burjuva varoluş koşulları altında yaşamakta olduğu için, karşı-devrimci elemanlar sayısal olarak son derece azdır; «halk»la karşılaştırılınca ancak «bir avuç» kalmaktadırlar. Bu nedenle, burjuva devriminin sınıf yapısı, burjuva toplumunun tüm sınıflarının otokrasi ve feodalizme karşı mücadelesinin, «halkçı», ilk bakışta sınıfsız yapısında kendisini kaçınılmaz olarak açığa vurur.

Rus burjuva devrimini de, diğer ülkelerdeki gibi, kapitalist topluma özgü sınıf çelişkilerinin görece olarak azgelişmiş düzeyi nitelendirmektedir. Gerçekte, Rusya'da kapitalizm bugün, Almanya'da 1948'de olduğundan, hele hele 1789 Fransa'sında olduğundan daha çok gelişmiş durumdadır; fakat Rusya'da saf kapitalist zıtlaşmaların, «kültür» ile Asya barbarlığı, Avrupalılık ve Tatarlık ve kapitalizm ile feodalizm arasındaki zıtlaşmalar tarafından çok fazla gölgelendirildiğine de kuşku yoktur. Başka deyişle, bugün ilk olarak ortaya konan talepler, karşılanması kapitalizmi geliştirecek, onu feodalizmin döküntülerinden temizliyecek ve hem proletarya hem de burjuvazi için yaşama ve mücadele koşullarını iyileştirecek olan taleplerdir.

Hatta, şimdi her fabrikada, büroda, alayda, polis ünitelerinde, kilise cemaatlerinde, eğitim kurumlarında, vs. tüm Rusya'da ortaya atılan sonsuz sayıda talepleri, yönergeleri ve yakınmaları incelersek, bunların büyük bir çoğunluğunun, deyim yerindeyse, salt «kültürel» talepleri

içerdiğini kolayca göreceğiz. Söylemek istediğim, bunların, özel olarak sınıf talepleri değil, temel hak talepleri oldukları, kapitalizmi yıkmayacak fakat tersine, onu Avrupalılığın çerçevesi içine sokacak, onu barbarizmden, vahşetten, yolsuzluktan ve sertliğin diğer «Rus biçimi» kalıntılarından kurtaracak talepler olduklarıdır. Özünde, proletaryanın talepleri bile, çoğunlukla, kapitalizm çerçevesi içinde bütünüyle gerçekleştirilebilecek türde reformlarla sınırlanmıştır. Rus proletaryasının şimdi ve ivedilikle talep ettiği, kapitalizmin ayağını kaydırocak şeyler değil, onu arındıracak ve gelişimini hızlandırıp yoğunlaştıracak şeylerdir.

Proletaryanın kapitalist toplumda koplodığı özel yerin bir sonucu olarak, işçilerin sosyalizme doğru yönelişi ve Sosyalist Parti ile bağlaşması, hareketin en erken aşamalarında kendisini güçlü bir biçimde gösterecektir. Fakat salt sosyalist talepler hâlâ geleceğe ait bir konudur: Günün ivedi talepleri, politik alanda işçilerin demokratik talepleri ve ekonomik alanda ise kapitalizmin çerçevesi içindeki ekonomik talepleridir. Proletaryanın, devrimi, maksimum programın (66) değil, minimum programın çerçevesi içinde yaptığı bile söylenebilir. Nüfusun sayısal olarak büyük bir çoğunluğunu oluşturan köylülük için de söz götürmez bir gerçektir bu. Onun «moksimum programı», en son amaçları, tüm toprakların köylülüğün tümüne ve tüm halka verilmesiyle daha kapsamlı ve rahatlık içinde büyüyebilecek olan kapitalizmin sınırlarını aşmaz. Küçük burjuva sosyalizmimizin duygusal şövalyelerinin kulaklarını ne kadar tırmalarsa tırmalasın, bugünkü köylü devrimi bir burjuva devrimidir.

Şu anda gelişmekte olan devrimin yukarda özetlenen karakteri, doğal olarak, parti dışı örgütlerin doğmasına yol açmaktadır. Bu nedenle tüm hareket, yüzeyde, kaçınılmaz olarak bir partisizlik damgası, bir partisizlik görünümü taşıyacaktır — fakat tabii yalnızca yüzeyde. «İnsancıl», uygar bir yaşam dürtüsü, insanlık onurunun savunulması için, kişinin insanlık ve yurttaşlık hakları için örgütlen-

me dürtüsü herkesi sarar, tüm sınıfları birleştirir, tüm parti sınırlarını aşar ve henüz partiye bağlılıktan çok çok uzak olan insanları kendine getirir. İvedi, temel, gerekli haklar ve reformlar için duyulan hayatî ihtiyaç, bunlardan ötedeki her ilgiyi ve düşünceyi erteler. Gelişmekte olan mücadele ile uğraşılması, yapılmadığı sürece mücadelede başarıyı engelleyecek olan bu gerekli ve yerinde davranış, halkın ivedi, esas amaçları ülküselleştirmesine, bunları toz pembe görmesine, hatta düşsel elbiseler giydirmesine yol açar. Basit demokrasi, alelâde burjuva demokrasisi sosyalizm bellenir ve böyle «kaydedilir». Her şey «Parti dışı» bir görünümdedir; her şey tek bir «kurtuluş» hareketinde erimektedir sanki (aslında bu, burjuva toplumunun bütününü kurtaran bir harekettir). Hepsinden öte, sosyalist proletaryanın demokratik mücadelede oynadığı önderlik rolü nedeniyle her şey soluk, çok soluk bir «sosyalizm» rengine bürünür.

Bu koşullar altında partisizlik düşüncesi, bazı belli, geçici başarılar kazanacaktır. Partisizlik sloganı moda bir slogan olacaktır; çünkü moda, çaresiz olarak yaşamın kuyruğunda sürüklenir ve politik yaşamın yüzeyinde görünen en «yaygın» olgu «partisiz» örgütlenmedir: Partisiz demokratlık, partisiz grevcilik, partisiz devrimcilliktir.

Şimdi şu soru doğmaktadır: Çeşitli sınıflardan destekleyicilerin ve temsilcilerin bu parti dışı örgütlenme gerçeğine, bu parti tutmama düşüncesine karşı tavırları ne olmalıdır? «Olmalıdır» diyoruz, öznel anlamında değil, nesnel olarak, yani, onun hakkında hangi görüşü edinmeli anlamında değil fakat çeşitli sınıfların bakış açıları ve çıkarlarının etkisi altında, kaçınılmaz olarak hangi tavırların biçimlenmekte olduğu anlamında söylüyoruz.

Daha önce gösterdiğimiz gibi, partisizlik ilkesi, devrimimizin burjuva niteliğinin ürünü —ya da isterseniz, ifadesi— dir. Burjuvazi, partisizlik ilkesine sarılmaktan kendini alamaz; çünkü burjuva toplumunun kurtuluşu için savaşanlar arasında partilerin yokluğu, burjuva toplumunun kendisine karşı yeni bir mücadelenin ortaya çıkmayacağı anlamına gelir. Özgürlük için «partisiz» bir mücadele sürdürenlerin, ya özgürlüğün burjuva niteliğinden haberleri yoktur, ya burjuva düzenini kutsallaştırmaktadırlar, ya da ona karşı mücadeleyi, onun tamamlanmasını çıkmaz ayın son çarşambasına bırakmaktadırlar. Ve tersine olarak, bilinçli ya da bilinçsiz, burjuva düzeninden yana olanlara partisizlik düşüncesi ister istemez çekici gelecektir.

Sınıf ayırımlarına dayanan bir toplumda, düşman sınıflar arasındaki mücadele, gelişiminin belli bir döneminde politik bir mücadeleye dönüşmek zorundadır. Sınıfların politik mücadelelerinin en anlamlı, en kapsamlı ve özgül ifadesi partilerin mücadelesidir. Partisizlik ilkesi partilerin mücadelesine kayıtsızlık demektir. Fakat bu kayıtsızlık tarafsızlıkla, mücadeleden kaçınmakla eş anlamlı değildir; çünkü sınıf mücadelesinde tarafsızlar olamaz. Kapitalist toplumda, meta ya da işgücü değişimine katılmaktan «kaçınmak» olanaksızdır. Ve değişim de, kaçınılmaz olarak ekonomik mücadeleyi, sonra da politik mücadeleyi doğurur. Böylece pratikte, mücadeleye kayıtsızlık, hiç de mücadeleden uzak durma, ondan kaçınma ya da tarafsız kalma anlamına gelmez. Kayıtsızlık, güçlünün, egemen olanın üstü kapalı biçimde desteklenmesidir. Rusya'da otokrasinin Ekim Devrimi (67) ile düşüşünden önce otokrasiye karşı kayıtsız duranlar otokrasiyi üstü kapalı olarak desteklediler. Bugünün Avrupasında burjuvazinin egemenliğine karşı kayıtsız duranlar burjuvaziyi üstü ka-

palı biçimde desteklliyorlar. Özgürlük mücadelesinin burjuva nitelikli olduğu görüşüne karşı kayıtsız duranlar şu anda kurulmakta olan özgür Rusya'daki bu mücadelede burjuvazinin egemenliğini üstü kapalı olarak desteklliyorlar. Politik kayıtsızlık politik doymuşluktur. Karnı tok bir adam bir ekmek kabuğuna karşı «kayıtsız»dır, «ilgisiz»dir; oysa aç bir adam aynı konuda her zaman «partizan» bir tutum takınır. Bir insanın bir ekmek parçasına karşı «ilgisizliği ve kayıtsızlığı», bu adamın ekmeğe ihtiyacı olmadığı anlamına gelmez; fakat onun her zaman ekmeğinden emin olması, hiçbir zaman ekmek bulma derdine düşmemesi ve kendini sıkı sıkıya doymuşların «parti»sine bağlaması demektir. Burjuva toplumunda partisizlik ilkesi, yalnızca, tokların, yönetenlerin, sömürenlerin partisine bağlı olmanın ikiyüzlü, gizli, pasif ifadesidir.

Partisizlik görüşü bir burjuva görüşüdür. Parti görüşü ise bir sosyalist görüşüdür. Bu tez, genel ve bütün olarak, tüm burjuva toplumuna uygulanabilir. Tabiî insan, bu genel gerçeği belirli sorunlara ve belirli durumlara uygulayabilmelidir; fakat burjuva toplumunun tümünün, feodalizme ve otokrasiye karşı ayaklandığı bir sırada bu gerçeği unutmak, pratikte, burjuva toplumun sosyalist eleştirisinden tümüyle vazgeçmek demektir.

Gelişiminin hâlâ ilk dönemlerinde bulunması gerçeğine rağmen Rus devrimi, burada özetlenen genel irdelemeleri doğrulayan, hiç de az sayılmayacak materyal sağlamıştır. Yalnızca Sosyal-Demokrat Parti, sınıf bilincine sahip proletaryanın partisi, parti ilkesine sımsıkı uyulması konusunda ısrar etmiştir ve şimdi de etmektedir. Burjuvazinin görüşlerini dile getiren liberallerimiz, sosyalist parti ilkesine katlanamazlar ve sınıf mücadelesinden söz edilmesini istemezler. Yalnızca, yurt dışındaki **Osvobozhdeniye** ve Rus liberalizmine kulluk eden diğer sayısız organ tarafından da birçok kez söylenenleri yüzüncü kez yineleyen Bay Rodichev'in son konuşmasını anımsamak yeterlidir. Son olarak, ara sınıfın, küçük burjuvazinin ideolojisi, **Nasha Zhizn** (68) ve **«Radikal-Demokratlar»**dan

(69) «Sosyalist Devrimcilere» (70) kadar her türden Rus «radikalleri»nin görüşlerinde açık ifadesini bulmuştur. Sonuncu grup, tarım sorunu konusunda, özellikle (sermayeyi toplumsallaştırmadan toprağı) «toplumsallaştırma» sloganlarıyla, sosyalizmle demokrasiyi birbirine karıştırdıklarını açıkça ortaya koymuştur. Bunların burjuva radikalizmine karşı hoşgörülü oldukları halde, Sosyal-Demokrat Parti ilkesine karşı hoşgörüsüz oldukları da iyi bilinmektedir.

Çeşitli sınıfların çıkarlarının her türden Rus liberalleri ve radikallerinin programlarına ve taktiklerine nasıl yansıdığı konusunun analizi, konumuzun dışındadır. Bu ilginç soruna yalnızca geçerken değinmiş olduk ve şimdi Partimizin parti dışı örgütlere karşı tutumu konusunda pratik politik sonuçlar çıkarmaya çalışmalıyız.

Sosyalistlerin parti dışı örgütlere katılmaları doğru mudur? Doğruysa, hangi koşullarda? Bu örgütlerde hangi taktikler uygulanmalıdır?

İlk sorunun cevabı kayıtsız şarttsız ve kategorik bir «hayır» olamaz. Sosyalistlerin hiçbir durumda ve hiçbir koşul altında partisiz (yani azçok bilinçli ya da bilinçsiz burjuva) örgütlere katılmaması gerektiğini söylemek yanlış olurdu. Bir demokratik devrim döneminde, partisiz örgütlere katılmayı reddetmek, bazı belli durumlarda demokratik devrime katılmayı reddetmek anlamına gelir. Fakat kuşkusuz, sosyalistler bu «bazı belli durumları» dar sınırlar içinde almalı ve (bu örgütlere) katılmaya, ancak kesinlikle tanımlanmış kısıtlayıcı koşullarla izin vermelidirler. Çünkü, önce de söylediğimiz gibi, partisiz örgütler, sınıf mücadelesinin görece olarak az gelişmiş durumunun bir sonucu olarak doğarlarken, diğer yandan, Parti ilkesine sıkı bağlılık, sınıf mücadelesini bilinçli, açık, kararlı ve ilkeli yapan ögelerden biridir.

Proletarya partisinin ideolojik ve politik bağımsızlığını korumak, sosyalistlerin değişmez, sürekli ve mutlak görevidir. Bu görevi yerine getirmeyen, «sosyalist» (sözde)

inançlarında ne kadar içten olursa olsun, artık **gerçekte** sosyalist değildir. Sosyalistler partisiz örgütlere ancak istisna olarak katılabilirler; ve bu katılmanın temel amacı, niteliği, koşulları, vs., sosyalist proletaryayı sosyalist devrimin bilinçli önderliği için hazırlama ve örgütleme ana görevine tümüyle uymalıdır.

Koşullar, bir demokratik devrim sırasında, özellikle proletaryanın önemli rol oynadığı bir demokratik devrim sırasında, bizi partisiz örgütlere katılmaya zorlayabilir. Bu katılma, örneğin, belli belirsiz demokratik dinleyicilere sosyalizmi anlatmak amacıyla ya da sosyalistlerin ve devrimci demokratların karşı devrime karşı ortak mücadelesinin çıkarları bakımından gereklilik kazanabilir. Birinci durumda, bu katılma, düşüncelerimizin kabul edilmesini sağlayan bir araç olacak; ikinci durumda da, belirli devrimci amaçların başarılması için yapılan bir mücadele anlaşması anlamına gelecektir. İki durumda da katılma sadece geçici olabilir. İki durumda da, ancak işçilerin partisinin bağımsızlığı tümüyle güvence altına alınırsa ve bütün olarak parti, partisiz birlik ya da konseylerde «görevlendirilen» kendi üyelerini ve grupları denetler ve yönetirse, katılma doğrudur.

Partimizin eylemleri gizlilikle yürütüldüğü zaman, bu denetleme ve yönetimin sağlanması son derece büyük ve bazen de hemen hemen altedilemiyecek zorluklar çıkarmıştır. Fakat Partimizin eylemlerinin gittikçe daha fazla açığa çıktığı şu sıralarda, bu denetleme ve yönetim, yalnızca Partimizin yüksek organlarınca değil, Parti tabanı, Partimize bağlı tüm örgütlü işçiler tarafından da en geniş ölçüde uygulanabilir ve uygulanmalıdır. Sosyal-Demokratların partisiz birliklerde ve konseylerdeki eylemleri üstüne raporlar, bu tür eylemlerin koşulları ve amaçları üstüne dersler, bu eylemler hakkında her tür parti örgütünün kararları, işçilerin partisinin düzenli olarak yaptığı işler olmalıdır. Ancak Parti'nin bu biçimde, bir bütün olarak **gerçek** katılışı, böyle eylemlerin **yönlendirilmesine** katı-

lışı sonucu, gerçek sosyalist çalışma, pratikte, genel demokratik çalışmadan ayrılabilir.

Parti dışı birliklerde hangi taktikleri uygulamalıyız? Herşeyden önce, sosyalist programımızın tümünü yaymak ve bağımsız temaslar kurmak için her olanağı kullanmalıyız. İkinci olarak, günün ivedi politik görevlerini, demokratik devrimin tam ve en güçlü biçimde başarılmasını gözeterek tanımlamalıyız; demokratik devrimin politik sloganlarını ortaya koymalı ve pazarlıkçı liberal demokratlardan farklı olan militan devrimci demokratların yürütecekleri reformların «program»ını geliştirmeliyiz.

Ancak işleyiş böylece düzenlenirse, Partimiz üyelerinin, bir gün işçilerce, diğer gün köylülerce, öteki gün askerlerce, vs., kurulmakta olan parti dışı devrimci örgütlere katılmalarına izin verilebilir ve katılmaları yararlı olabilir. Ancak o durumda, bir işçi partisinin burjuva devrimindeki ikili görevini, yani, demokratik devrimin tamamlanmasına çalışmak ve sermaye egemenliğinin devrilmesi için amansız bir mücadele yürütmek için özgürlüğe ihtiyacı olan proletaryanın güçlerini genişletmek ve güçlendirmek görevini yerine getirebilecek bir durumda olabiliriz.

Collected Works, cilt 10
s. 75—82

R.S.D.İ.P'NİN BİRLEŞME KONGRESİ İÇİN BİR TAKTİK PLATFORM'dan (1906)

Sendikalar Karar Tasarısı

1 — Sosyal-Demokrat Parti ekonomik mücadeleyi her zaman proletaryanın sınıf mücadelesinin bir parçası olarak görmüştür;

2 — Bütün kapitalist ülkelerin deneyleri, işçi sınıfının ekonomik mücadelesi için en salık verilebilir örgütlenme biçiminin geniş sendikalar olduğunu göstermiştir;

3 — Şu sırada Rusya'da, işçi kitleleri arasında sendikalarda birleşmek için genel bir çaba göze çarpmaktadır;

4 — Ekonomik mücadele, işçi kitlelerinin koşullarında sürekli bir iyileşmeyi ve gerçek sınıf örgütlerinde bir güçlenmeyi, ancak bu mücadele proletaryanın politik mücadelesi ile uygun biçimde kaynaşırsa getirebilir;

Bu gerçekleri gözönünde tutarak kongrenin benimsemesini önerdiğimiz görüşler şunlardır:

1 — Tüm parti örgütleri partisiz sendikaların kuruluşlarını desteklemeli ve tüm Parti üyelerini, kendi meslekleriyle ilgili sendikalara katılmaya yöneltmelidir;

2 — Sendikalara bağlı işçilerin, geniş bir sınıf mücadelesi anlayışına ve proletaryanın sosyalist amaçlarına göre eğitilmeleri için, eylemleriyle bu sendikalarda gerçekten yönetici bir durum kazanmak için ve son olarak, bu sendikaların, belli koşullar altında —ama partisiz üyelerini saflarından atmadan— Parti ile doğrudan doğruya ilişki kurmalarını sağlamak için, Parti her çabayı göstermelidir.

Collected Works, cilt 10, s 160—161

R.S.D.İ.P.'NİN BEŞİNCİ KONGRESİ İÇİN KARAR TASARILARI'ndan (1907)

4. Kitle Yoksullaşmasının ve Ekonomik Mücadelenin Şiddetlenmesi

1 — Birçok örnek, proletarya içindeki yoksullaşmanın ve proletaryanın ekonomik mücadelesinin son derece şiddetlendiğini ortaya koymaktadır (Polonya'da (71) lokavt, St. Petersburg ve Ivanova-Voznesensk işçilerinin hayat pahalılığına karşı mücadeleleri, Moskova sanayi bölgesindeki yaygın grev hareketi, sendika örgütlerinin yoğun bir kavgaya hazırlanmak için yaptıkları acele çağrılar, vs.);

2 — Bütün işaretler, ekonomik mücadelenin bu belirtilerinin, proletaryanın, ülkenin her yerinde, şimdiye kadar olduğundan daha geniş kesimlerini içeren bir kitlesel ekonomik eylemini beklemeyi gerektirecek ölçülere ulaştığını göstermektedir.

3 — Tüm Rus devrimi tarihi, devrimci hareketin bütün güçlü dalgalarının, bu tür ekonomik kitle hareketlerine dayanarak geliştiğini ortaya koymaktadır.

Bu gerçekleri gözönüne alan konferans:

1 — Parti örgütlerinin bu koşullara en ciddi dikkati göstermesini, haklarında en geniş bilgileri toplamasını ve sorunun Beşinci Parti Kongresi'nin gündemine alınmasını;

2 — Mümkün olduğu kadar çok sayıda Parti üyesinin kitleler arasında ekonomik ajitasyon üstüne yoğunlaşmasını;

3 — Bu ekonomik hareketin, Rusya'da gelişmekte olan tüm devrimci bunalımın temel kaynağı ve temeli olarak kabul edilmesi gerektiğini, kararlaştırmıştır.

5. Partisiz İşçi Örgütleri ve Proletarya Arasında Anarko-Sendikalist Eğilim

1 — Yoldaş Axelrod'un bir partisiz işçi kongresi (72) için ajitasyonuna bağlı olarak, R.S.D.İ.P. safları arasında,

amacı Sosyal-Demokrat İşçi Partisini yıkmak ve onun yerine proletaryanın partisiz bir politik örgütünü kurmak olan (Larin, Shcheglo, El, Ivanovski, Mirov ve Odessa yayını **Osvobozhdeniye Truda** (73) tarafından temsil edilen) bir eğilim belirmiştir;

2 — Bundan başka, proletarya arasında, Parti'nin dışında ve gerçekte ona karşı olarak, yine bu partisiz işçi kongresi ve partisiz örgütler sloganını kullanarak anarko-sendikalist bir ajitasyon yürütülmektedir (**Soyuznoye Dyelo** ve bunun Moskova'daki grubu, Odessa'daki anarşist basın, vs.);

3 — R.S.D.İ.P'nin, (74) Tüm-Rusya Kasım Konferansı tarafından alınmış olan karara rağmen, Partimiz içinde, partisiz örgütler kurma amacıyla bazı bölücü eylemler göze çarpmaktadır;

4 — Diğer yandan, R.S.D.İ.P. İşçi Temsilcileri Sovyeti gibi partisiz örgütlerden, az çok yoğun devrimci aydınlanma dönemlerinde, işçi sınıfı arasındaki Sosyal-Demokratik etkiyi genişletmek ve Sosyal-Demokratik işçi hareketini güçlendirmek amacıyla yararlanma niyetinden hiç bir zaman vazgeçmiş değildir (St. Petersburg Komitesi'nin ve Moskova Komitesi'nin işçi kongresi üstüne, **Proletary**'nin 3 ve 4. sayılarındaki (75) Eylül kararlarına bakınız);

5 — Başlangıçtaki canlılık, İşçi Temsilcileri Sovyetleri, İşçi Delegeleri Sovyetleri gibi işçi sınıfının temsilcileri olan parti dışı kurumlardan, sosyal demokrat hareketi geliştirmek amacıyla yararlanma ya da bunları örgütleme olonağı doğurur; aynı zamanda, proletarya kitlesi içerisinde sosyal demokrat eylemler uygun, etkin ve kapsamlı bir biçimde düzenlenebilirse, yukarıdaki örgütlerin gereksiz duruma geleceği de bilinmelidir.

Bu gerçekleri gözönüne alan konferans:

1 — Proletarya içindeki anarko-sendikalist harekete ve Sosyal-Demokrat Parti içindeki Axelrod'un ve Larin'in görüşlerine karşı en kararlı ideolojik bir mücadele verilmesine;

2 — R.S.D.İ.P'ni içten zayıflatmaya ya da onu, Sosyal-Demokrat Partinin yerine partisiz politik proletarya örgütleri koymak amacıyla kullanmaya yönelen her bölücü ve demagojik çabaya karşı, en kararlı mücadelenin verilmesine;

3 — Sosyal-Demokrat Parti örgütleri, gerektiğinde, partilerarası İşçi Delegeleri Sovyetleri'ne, İşçi Temsilcileri Sovyetleri'ne ve bu örgütlerin temsilcilerinin kongrelerine katılabilirler ve Parti çizgilerine sıkı sıkıya uymak koşuluyla, Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'ni güçlendirmek ve geliştirmek amacıyla bu tür kurumları örgütleyebileceklerine;

4 — Sosyal-Demokrat Parti'nin geniş proletarya kitleleri arasındaki etkisini genişletmek ve güçlendirmek amacıyla, bir yandan sendikaları örgütleme ve içlerinde Sosyal-Demokrat propaganda ve ajitasyon yürütme çabalarını artırmak, diğer yandan da işçi sınıfının daha da geniş kesimlerini, Parti örgütlerinin her tür eylemlerine çekmenin esas olduğuna, karar vermiştir.

Collected Works, cilt 12, s. 142—44

R.S.D.İ.P.'NİN ÜÇÜNCÜ KONFERANSI İÇİN KARAR TASARILARI'ndan (1907)

I

Üçüncü Duma'ya Seçimlerine Katılma Sorunu Üstüne Karar Tasarısı

1 — Rus devrimi deneyiminin gösterdiği gibi, Sosyal Demokratlar için, ancak silâhlı bir ayaklanmaya doğru gelişen devrimin, silip süpüren, evrensel ve hızlı kabarışı koşulları altında ve ilk temsilciler meclisinin eski rejim tarafından toplantıya çağrılışından doğan anayasal hayallerle mücadelenin ideolojik amaçlarına ilişkin olarak, aktif boykot doğru taktiktir;

2 — Bu koşulların yokluğunda devrimci Sosyal-Demokratlar için doğru taktik, İkinci Duma olayında olduğu gibi, devrimci bir dönemin bütün koşulları varolsa bile, seçimlere katılmayı gerektirir;

3 — Kadet Partisi'nin (77) Oktobrist (78) yapısına ve Kadet seçim yasasının (11.XII.1905) (79) otokrasi altında kalıcı olmadığına her zaman dikkati çekmiş olan Sosyal-Demokratların, bu yasanın Oktobrist bir seçim yasası ile değiştirilmiş olması yüzünden taktiklerini değiştirmeleri için hiçbir neden yoktur;

4 — Rusya'nın merkezi sanayi bölgesinde şimdi gelişmekte olan grev hareketi, pek yakındaki, mümkün bir devrimci sıçrayışın en önemli güvencesi olurken, aynı zamanda, şimdiye kadar yalnız sendikal olan hareketi, silâhlı bir ayaklanmaya bağlı, politik ve doğrudan doğruya devrimci bir harekete çevirmek için kararlı çabaları gerektirir.

Bu gerçekleri gözönünde tutan konferans şunları kararlaştırmıştır:

a) Üçüncü Duma seçimlerine de katılınması;

b) 3.VI.1907'deki (80) hükümet darbesinin 1905 ayaklanmasının yenilgisiyle olduğu kadar, liberal burjuvazinin

ihanetleriyle olan bağlantısının da yığınlara açıklanması; aynı zamanda, tek başına sendikal mücadelenin yetersizliğini göstererek, sendikaların grev hareketlerini, ayaklanma yoluyla Çarlık hükümetini devirmeye yönelik siyasî ve doğrudan devrimci bir kitle hareketine dönüştürmeye çalışılması;

c) Duma'nın boykot edilmesinin, kendi başına, işçi sınıfı hareketini ve devrimci mücadeleyi daha üst bir düzeye çıkaramıyacağının ve boykot taktiklerinin ancak sendikal kabarmaları devrimci bir hücuma çevirme çabaları başarılı olduğu takdirde uygun olabileceğinin kitlelere açıklanması.

II

Tüm-Rusya Sendikalar Kongresi Üstüne Karar Tasarısı Taslağı

Konferans:

Londra Kongresi'nin sendikalar üstüne kararının, sendikalarla Sosyal-Demokrat Parti arasındaki örgütsel temasları etkilediği ya da partinin önderliğinin sendikalar tarafından kabul edildiği zaman, tüm yerel koşulları gözönüne alarak;

Bütün koşullar altında, sendikalardaki Sosyal-Demokratların kendilerini, her tür burjuva demokratik eğilimin (Kadetler, partisiz ilericiler (81), Sosyalist-Devrimciler, vs.) işine gelecek biçimde, «tarafsız» bir platformla pasif uzlaşmaya kaptırmayıp, ideolojik önderliklerinin sendikalarca kabul edilmesi ve sendikalarla sürekli ve etkili örgütsel temaslar kurulması için inatla çalışarak, enerjik bir biçimde uygulanmasını, tüm üyelerinin görevi sayar.

Collected Works, cilt 13, s. 60—61

STUTTGART ULUSLARARASI SOSYALİST KONGRESİ'nden" (1907)

Sosyalist partilerle sendikalar arasındaki ilişkiler hakkındaki karar, biz Ruslar için özellikle önemlidir. Stokholm R.S.D.İ.P. Kongresi (83), **Partisiz** sendikalardan yana çıkmış ve böylece de, Partisiz demokratlarımız, Bernsteincılar ve Sosyalist Devrimciler tarafından her zaman ortaya sürülmüş olan tarafsızlık görüşünü onaylamıştır. Diğer yandan, Londra Kongresi farklı bir ilkeyi ortaya koymuş, sendikaların Parti'yle daha yakın ilişkilerini, hatta bazı koşullarda Parti sendikaları olarak kabul edilmelerini istemiştir. Stuttgart'da Rus kesiminin (her ülkenin sosyalistleri uluslararası kongrelerde ayrı birer kesim oluştururlar) Sosyal-Demokrat alt kesiminde (öteki konuların tersine) bu konuda görüş ayrılığı çıktı. Plekhanov, tarafsızlık ilkesini savundu. Voinov adında bir bolşevik, Londra Kongresi ve Belçika kararının (Kongre belgelerinde, Brouckère'in raporu ile yayınlanmıştır ve yakında Rusya'da da çıkacaktır) tarafsızlığa karşı görüşünü savundu. Clara Zetkin, gazetesi **Die Gleichheit'de** (84) haklı olarak, Plekhanov'un tarafsızlık savının Fransızlarınki kadar sakat olduğunu belirtti. Ve Stuttgart kararı —Kautsky'nin doğru olarak gözlemlediği ve dikkatle okumak zahmetine katlanan herkesin göreceği gibi— «tarafsızlık» ilkesinin kabulüne bir son vermektedir. Bunda, tarafsızlık ya da partisizlik ilkeleri üstüne tek bir söz yoktur. Tersine, sendikalarla sosyalist partiler arasında daha yakın ve daha güçlü bağlara gerek olduğunu açıkça kabul etmektedir.

Böylece, Londra R.S.D.İ.P. Kongresi'nin sendikalar üstüne kararı, Stuttgart kararı ile sağlam teorik bir temele oturtulmuş olmaktadır. Stuttgart kararı, her ülkede sendikaların sosyalist parti ile sürekli ve yakın ilişki içinde olmaları gerektiği genel ilkesini ortaya koymaktadır. Londra kararı, bunun Rusya'da, elverişli koşullar altında, parti

sendikaları biçimini alması gerektiğini ve partı üyelerinin bu amaç için çalışmaları gerektiğini söylüyor.

Alman delegasyonunun yarısını oluşturan sendikacı kesimin oportünist görüşlerin en inatçı destekleyicileri olması gerçeğinin, Stuttgart'da, tarafsızlık ilkesinin zararlı yönlerini ortaya çıkardığına dikkati çekeriz. İşte bu yüzden Almanlar, Stuttgart'da Van Kol'u destekledikleri halde Essen'de ona karşıydılar (Essen'de sendikalar temsil edilmemişti, bu salt Parti'nin kongresiydi). Almanya'da tarafsızlığın savunulması, Sosyal-Demokrat hareket içindeki oportünistlerin işine yarayarak **gerçekten** zararlı sonuçlar yarattı. Bu, özellikle, sendika hareketini «tarafsız» tutmak telâşı içindeki, proletaryanın burjuva demokratik akıl hocalarının bu kadar çok olduğu Rusya'da görmezden gelinemiyecek bir gerçektir.

Collected Works, cilt 13, s. 78—79

PARTİ'NİN SENDİKALARA KARŞI TAVRI ÜSTÜNE VOINOV'UN (A. V. LUNACHARSKY) BROŞÜRÜNE ÖNSÖZ" (1907)

Yoldaş Voinov'un, proletaryanın sosyalist partisinin sendikalara karşı tavrı üstüne kitapçığı, birçok yanlış anlamaya yolaçabilecek niteliktedir. Bunun iki nedeni var. Birinci olarak, yazar, çok dar ve yanlış bir Marksizm anlayışına karşı, işçi sınıfı hareketinin yeni ihtiyaçlarını gözönüne almak ve sorun hakkında daha geniş ve daha derin bir görüş edinilmesinde gösterilen gönülsüzlüğe karşı verdiği savaşın coşkusu içinde düşüncelerini açıklarken, sık sık, gereğinden daha genel ifadeler kullanmaktadır. Ortodoksluğa —evet, tırnak içinde ortodoksluğa, yani sözde ortodoksluğa— ya da genel olarak Alman Sosyal-Demokrasisine saldırmaktadır; oysa işin aslında, onun eleştirisi yalnızca ortodoksluğu bayağılaştıranları, Sosyal Demokrasinin oportünist kanadını hedef almaktadır. İkinci olarak, yazar, Rus halkı için yazmış, fakat, incelediği sorunun Rusya koşullarında biçimlenişinden doğan çeşitli özellikleri hemen hiç gözönüne almamıştır. Yoldaş Voinov'un bakış açısı, Rus sendikalistlerinin, Menşeviklerin ve Sosyalist-Devrimcilerin bakış açılarından çok daha ayrıdır. Fakat dikkatsiz ya da bilinçsiz bir okuyucu yazarın şu ya da bu görüşüne, cümlesine takılarak, yazarın kafasında esas olarak İtalyanların ve Fransızların olduğunu ve kendisini her tür Rus karışık kafalılığından kurtarma işini üstlenmediğini sanabilir.

Buna (karışık kafalılığa) örnek olarak, Sosyalist-Devrimcileri gösterebiliriz. **Znamya Truda**'nın (86) 5. sayısında, her zamanki küstahlıklarıyla, «Sosyalist Enternasyonal, sendikalar üstüne bizim (!) her zaman (!) savunduğumuz bakış açısını onaylamıştır», demektedirler. **Nasha Mysl** tarafından yayınlanan **Toplu Makaleler**'in 1. sayısını (1907) bakalım. Bay Victor Chernov, Kautsky'i suçlamakta, fakat Mannheim kararı ve Kautsky'nin oportünist

tarafsızlıkçılara karşı savaşı konusunda sessiz kalmaktadır! Sosyalist-Devrimcilerin aşağılık yazarının saldırdığı Kautsky'nin makalesi, Mannheim'in (87) arifesinde yazılmıştı. Mannheim'de Kautsky, tarafsızlıkçılara karşı çıkmıştı. Mannheim kararı «sendika tarafsızlığında önemli bir gedik açmaktadır» (**Die Neue Zeit**'de 6 Ekim 1906'da yayınlanan Mannheim Kongresi üstüne bir makalede Kautsky'nin ifadesi böyle idi.) Ve şimdi, 1907'de, devrimci pozunda bir eleştirici geliyor ve Kautsky'i, —oportünist tarafsızlıkçılarla büyük bir uyum içinde— sendikaların rolünü maksatlı olarak küçültmekle, onları «partiden aşağı duruma sokmak» dileğinde olmakla suçlayarak, «Marksizmin büyük bir dogmacısı ve soruşturmacısı» olarak adlandırıyor. Buna, Sosyalist-Devrimcilerin her zaman partisiz sendikaları desteklediklerini ve **Znamya Truda**'nın 12 Temmuz 1907'deki 2. sayısındaki başmakalenin «parti propagandasının sendika **dışında** yeri vardır», dediğini eklersek, Sosyalist Devrimcilerin devrimciliklerinin tam görünümünü elde etmiş oluruz.

Kautsky, oportünist tarafsızlıkçılıkla savaştığı ve sendikaları sola kaydırarak Marksizm teorisini daha da geliştirdiği ve derinleştirdiği zaman, bu baylar oportünistlerin ana sloganlarını tekrarlayarak ve gizli gizli, sendikaların partizan olmamaları görüşünü savunmayı sürdürerek, onun üstüne çullandılar. **Aynı Kautsky**, Stuttgart'da Baer'in kararında değişiklik yaparak ve kararda sendikaların sosyalist görevlerini vurgulayarak sendikaları daha da sola ittiği zaman, Sosyalist Devrimci ahbap çavuşlar tekkesinin bayları haykırmaya başladılar: Sosyalist Enternasyonal görüşümüzü onayladı!

Böyle yöntemler Sosyalist Enternasyonal'in üyelerine yaraşır mı, sorusu ortaya çıkmaktadır. Böyle eleştiriler küstahlığı ve ilkesizliği doğrulamıyor mu?

Böyle küstahlıkların Sosyal-Demokratlar arasındaki örneği, liberallerin derin saygı beslediklerı, eski devrimci Plekhanov'dur. **Biz ve Onlar** adlı kitapçığın önsözünde eşi bulunmaz, taklit edilmez bir gönül rahatlığıyla, **kendi**

düzeltmesini de içeren (sendikalar üstüne) Stuttgart kararının, (R.S.D.İ.P'nin Londra Kongresindeki) Londra kararına, önemini kaybettirdiğini öne sürmektedir. Bizim görkemli Narkisistimizin (88) bu savını okuyan birçok okuyucu, Stuttgart'daki esas mücadelenin, Plekhanov'un bu düzeltmesi üstüne olduğuna ve bu düzeltmenin genel olarak ciddi bir önemi olduğuna belki inanacaktır.

Gerçekte bu düzeltmenin («ekonomik mücadelenin birliği her zaman akılda tutulmalıdır») hiçbir ciddi önemi yoktu. Hatta, Stuttgart'da **tartışılmakta olan** uluslararası sosyalizm üstüne görüş ayrılıklarının özüyle de hiçbir ilişkisi yoktu.

İşin aslında, Plekhanov'un «kendi» düzeltmesi üstüne kendinden geçişinin bayağı cinsten bir önemi vardır — okuyucunun dikkatini, sendika hareketinin **gerçekten** tartışılabilir sorunlarından başka yöne **çekmek** ve tarafsızlık görüşünün Stuttgart'daki yenilgisini **gizlemek.**

Menşeviklerin galip geldikleri, R.S.D.İ.P'nin Stokholm Kongresi (1906) sendika tarafsızlığını kabul etmişti. R.S.D.İ.P'nin Londra Kongresi başka bir görüş benimsemiş ve sendikaların partizanlaşması için çalışmanın gerekliliğini belirtmişti. Stuttgart Uluslararası Kongresi, Kautsky'nin haklı olarak **«tarafsızlığa tartışılmayacak bir biçimde son vermektedir,»** dediği bir karar almıştır. (89) Plekhanov, Voinov tarafından ayrıntılarıyla belirtildiği gibi, tarafsızlığı savunmak için Stuttgart Kongresi'nin Komisyonuna girmiştir. Ve Clara Zetkin, Almanya'daki kadın işçi hareketinin sözcüsü **Die Gleichheit**'da «Plekhanov, **inandırıcı olmayan savlarla** bu ilkenin (yani, sendikaların Partiyle yakın bir ilişki kurmaları ilkesinin) belli sınırlamalara tâbi olduğunu **doğrulamaya çalıştı»** (90) demiştir.

Böylece, Plekhanov'un savunduğu tarafsızlık ilkesi benimsenmemiştir. Onun savları devrimci Alman Sosyal-Demokratları tarafından «inandırıcı» bulunmamıştır. Ve o, kendini beğenmiş bir biçimde, **«kendi» düzeltmesinin** kabul edildiğini ve Londra Kongresi kararının önemini yitirdiğini öne sürmektedir!...

Evet, evet, ama öte yandan, liberallerin saygı duyduğu bir sosyalistin Nozdrev (91) küstahlığı, önemini hiç yitirmemektedir.

Collected Works, cilt 13, s. 161—63

SENDİKA TARAFSIZLIĞI (1908)

Proletary'nin önceki sayısında Partimiz Merkez Komitesi'nin sendikalar hakkındaki kararını (92) yayınladık. Kararı haber veren **Nash Vek** (93), bunun Merkez Komitesinde oybirliği ile kabul edildiğini, çünkü, esas Bolşevik tasarıyla karşılaştırıldığında, içerdiği ödünleri gözönüne alan Menşevikler'in de buna oy verdiklerini bildiriyor. Eğer bu doğruysa (kapatılmış olan **Nash Vek** Menşevizmle ilgili herşey hakkında genellikle iyi bilgi sahibidir), sendikalar gibi bu kadar önemli bir alanda birleşik bir Sosyal-Demokrat eyleme doğru atılan bu büyük adımı tüm yüreğimizle kutlamak kalıyor bize. **Nash Vek**'in sözünü ettiği ödünler çok önemsizdir ve esas Bolşevik tasarısının temel ilkelerini hiç etkilememektedir (ki bu tasarı da **Proletary**'nin 20 Ekim 1907 tarihli 17. sayısında, tasarıyı savunan, «Sendikalar ve Sosyal-Demokrat Parti» (94) adlı bir makaleyle birlikte yayınlanmıştır).

Böylece, Parti'mizin tümü, şimdi, sendikalardaki çalışmanın sendika tarafsızlığına göre değil, sendikalarla Sosyal-Demokrat Parti arasında mümkün olan en yakın ilişkiler esasına göre yürütülmesi gerektiğini kabul etmiş oluyor. Aynı zamanda, sendikaların partizanlığını, yalnızca sendikalar içindeki Sosyal-Demokrat çalışmayla sağlamak gerektiğini, Sosyal-Demokratların sendikalarda sağlam Parti hücreleri kurmasının ve yasal sendikalar olanaksız olduğu için yasa-dışı sendikalar oluşturmanın gerekliliği de kabul edilmiş oluyor.

Stuttgart Kongresinin Parti'mizin iki hizbini, sendikalardaki çalışmamızın niteliği sorunu üstünde birbirine daha yakınlaştırmada çok yararlı olduğuna kuşku yoktur. Kautsky'nin Leipzig işçilerine raporunda belirttiği gibi, Stuttgart Kongresi kararı tarafsızlık ilkesinin kabul edilmesine bir son vermiştir. Sınıf çelişkilerinin eriştiği yüksek derece, bunların son zamanlarda tüm ülkelerde şid-

detlenmesi, Almanya'nın uzun deneyimi (ki burada, tarafsızlık politikası, özel Hıristiyan ve Liberal sendikaların ortaya çıkışını önlemeksizin, oportünistlerin sendikalarda güçlenmelerine yol açmıştı) ve proletarya mücadelesinin, hem sendikaların hem de partinin ortak ve uyumlu eylemlerini (Batı'da proletarya devriminin muhtemel biçimlerinin esas örneği olarak Rus devrimindeki kitle grevi ve silâhlı ayaklanmayı) gerektiren o özel alanının genişlemesi— bütün bunlar tarafsızlık teorisini dayanaksız bırakmıştır.

Tarafsızlık sorununun, şimdi proletarya partileri arasında herhangi bir ciddî anlaşmazlık yaratması beklenmez. Gerçekte entellektüellerin ve ilerici köylülerin burjuva partisinin aşırı sol kanadını oluşturan, bizim Sosyalist-Devrimcilerimiz gibi, proleter olmayan, yarı-sosyalist partiler için durum başkadır.

Ülkemizde, Stuttgart'dan sonra tarafsızlık **düşüncesini** savunan kişilerin Sosyalist-Devrimciler ve Plekhanov'dan ibaret olması çok tipik bir olaydır. Ve bunu çok başarısız bir biçimde yapmışlardır.

Sosyalist-Devrimci Parti organı **Znamya Truda**'nın son sayısında (1907 Aralık, No. 8) sendika hareketi konusunda iki makale görüyoruz. Bu makalelerde Sosyalist-Devrimciler, esas olarak, Sosyal-Demokrat gazete **Vperyod**'un (95), Stuttgart kararı Partimizin sendikalara karşı tavrı sorununu Londra kararıyla aynı çizgide, yani bolşevik ruhla çözümlemiştir yolundaki cümlesini alaya almaya çalışıyorlar. Buna cevabımız, **Znamya Truda**'nın aynı sayısında Sosyalist-Devrimcilerin kendilerinin, bu yargının mutlak doğruluğunu kanıtlayan bazı **gerceklere** yer verdikleridir.

Znamya Truda, 1905 sonbaharını kastederek «o zaman», diyor «karakteristik olarak, üç Rus sosyalist hizbi: Menşevik Sosyal-Demokratlar, Bolşevik Sosyal-Demokratlar ve Sosyalist-Devrimciler, sendika hareketi üstüne görüşmek üzere ilk kez karşı karşıya gelmişlerdi. Kendi için-

den, bir (sendikalar) kongresi toplayacak bir büro seçmesi istenen Moskova Bürosu, Olympia Tiyatrosu'nda büyük bir sendikacı işçiler toplantısı düzenlemişti*. Menşevikler, Parti'nin amaçlarıyla sendikaların amaçları arasında klasik Marksist ve kesin olarak ortodoks bir sınır koymuşlardı. 'Sosyal Demokrat Partı'nin görevi sosyalist düzeni kurmak ve kapitalist ilişkileri ortadan kaldırmaktır; sendikaların görevi ise kapitalist düzenin çerçevesi içinde çalışma koşullarını iyileştirmek ve böylece de iş-güçlerinin satışında işçiler için elverişli koşullar sağlamaktır'; bundan çıkarılan sonuç sendikaların partizan olmadıkları ve 'belli bir mesleğin tüm işçilerini' kapsadıkları idi**.

«Bolşevikler, şu sıralarda, politika ile mesleki çalışma [nın düzenlenmesi -ç.] arasında kesin bir ayırım yapılamayacağını savunuyorlar ve bundan da 'Sosyal-Demokratik Parti ile onun yöneteceği sendikalar arasında yakın bir birlik olmalı' sonucunu çıkarıyorlardı. Son olarak, Sosyalist-Devrimciler, proletarya safları içinde bir bölünmeye yol açılmaması için, sendikaların kesin olarak partizan olmamalarını istediler. Fakat, görevi, sermayeye karşı tüm bir mücadele olarak, böylece de, hem ekonomik, hem de politik bir mücadele olarak formülleştirerek sendikaların görev ve eylemlerindeki herhangi bir daraltmayı reddetmiş oldular.»

---

* Toplantıya binbeşyüz kadar insan katılmıştı. Bkz. **Bulleten Muzeya Sodeistviya Trudu** 26 Kasım 1905, No. 2'deki rapor (alıntıyı yapan **Znamya Truda**).

** Yine de, Menşeviklerin bu «partizan olmama» görüşlerinin oldukça garip bir görüş olduğu söylenmeli. Bunların sözcüleri görüşlerini şöyle belirtti: «Partizanlık sorusuna doğru bir yanıt, yoldaşların S.D. Partı'ye bireyler olarak katılmalarını öneren Moskova Basımevi İşçileri Sendikası tarafından verilmiştir» (**Znamya Truda**'nın notu)

işte **Znamya Truda**'nın kendisi **gerçekleri** böyle anlatıyor! Ve ancak kör ya da düşünme yeteneğinden tümüyle yoksun bir kişi, bu üç görüşten, «Parti ile sendikalar arasında sıkı bağlar tavsiye eden Stuttgart **kararıyla** uygun düşen»inin, Sosyal-Demokrat Parti ile sendikalar arasındaki sıkı birlikten söz eden görüş olduğunu yadsıyabilir*.

Bu apaçık sorunu karıştırmak için, Sosyalist-Devrimciler, en saptırıcı bir biçimde, sendikaların parti dışı olma nitelikleriyle, ekonomik mücadeledeki bağımsızlıklarını birbirine karıştırdılar. «Stuttgart Kongresi» diyorlar, «aynı zamanda sendikaların bağımsızlığını (partizan olmamalarını) da desteklemiş, yani, hem Bolşeviklerin, hem de Menşeviklerin görüşlerini reddetmiştir.» Bu sonucu, Stuttgart kararının şu sözcüklerinden çıkarıyorlar: «İki örgütün her birinin de (Parti ve sendika), kendi yapılarıyla belirlenmiş ve içinde bağımsız davranmaları gereken alanları vardır. Ama aynı zamanda, durmadan genişleyen bir alan da vardır.» vs. Hâlâ, sendikaların «kendi yapılarıyla belirlenmiş alanları» içindeki «bağımsızlık»ları ile, sendikaların partizan olmamaları sorununu, ya da onların politik alanda ve sosyalist devrimin görevleri ile ilgili alanlarda Partiyle yakın ilişkide bulunmalarını **karıştıran** soytarıları görmeye devam ediyoruz!

Bu yolla Sosyalist-Devrimcilerimiz, «tarafsızlık» teorisinin temel özelliğini, gerçekte burjuvazinin proletarya üstündeki etkisini güçlendirmeye yarayan bir teori olması sorununu hasıraltı ettiler. Bu temel sorun yerine, yalnız, birkaç sosyalist partinin varolduğu Rusya'nın özel durumundan söz etmeyi yeğlediler ve bunu da, Stuttgart'da olanların üstüne **sahte** bir aydınlık getirecek biçimde yaptılar. **Znamya Truda** «Stuttgart kararının muğlak olduğu ileri sürülemez» diyor, «çünkü Bay Plekhanov, Parti'nin

* Menşeviklerin 1905 Kasımında tarafsızlık üstüne öne sürdükleri ortodoks değil, **bayağı** görüşlerdi. Sosyalist-Devrimci baylar bunu unutmasınlar!

resmî temsilcisi olarak Uluslararası Kongre'de konuştuğu zaman bütün muğlâklık ve kuşkuları ortadan kaldırmıştır; ve şimdiye kadar, Sosyal-Demokrat Parti Merkez Komitesi tarafından, 'Yoldaş Plekhanov'un bu ifadesi birleşik partinin saflarını çözmektedir' diye bir açıklamada bulunulmamıştır.»

Sosyalist-Devrimci Parti'li baylar! Plekhanov'u disipline çağırdığı için Merkez Komitemiz hakkında alayla söz edebilirsiniz. Bay Gershuni'nin Kadet yanlısı davranışını resmen kınamayan bir **partiye** saygı duyulabileceğini düşünebilirsiniz. Ama neden açıkça yalan söylüyorsunuz? Plekhanov, Stuttgart Kongresinde Sosyal Demokratik Parti'nin tek temsilcisi değil, **33** delegesinden yalnızca biri idi. Ve temsil ettiği, S.D. Partinin görüşleri değil, Parti'ye ve onun Londra kararlarına muhalif Menşeviklerin görüşleri idi. Sosyalist-Devrimciler bundan habersiz olamazlar; demek ki **kasıtlı** yalan söylüyorlar.

«... Sendikalarla politik parti arasındaki ilişkiler sorununu inceleyen komitede, o (Plekhanov) harfi harfine şunları söyledi: «Rusya'da 11 devrimci örgüt vardır; sendikalar hangisine yanaşsınlar? Rusya'da sendikalara politik ayrılıkları sokmak zararlı olur? Buna cevap olarak komite üyeleri **hep bir ağızdan,** Kongre kararının böyle yorumlanmaması gerektiğini, sendikaları ve üyelerini hiçbir biçimde S.D. Parti'ye katılmaya zorlamayacaklarını, kararda belirtildiği gibi, onların 'tam bağımsızlık'larını talep ettiklerini bildirdiler» (italikler **Znamya Truda**'nın)

Znamya Truda'nin bayları, her şeyi karıştırıyorsunuz! Komitede **Belçikalı** bir yoldaş, sendika üyelerinin Sosyal-Demokrat Partiye katılmakla zorunlu olup olmadıklarını sordu ve **herkes** zorunlu olmadıkları cevabını verdi. Diğer yandan Plekhanov, kararla ilgili, «ama sendika örgütünün birliği gözden kaçırılmamalıdır», biçiminde bir değişiklik önerisinde bulundu. Bu düzeltme kabul edildi, ama oy birliğiyle değil. (R.S.D.İ.P.'nin görüşlerini temsil eden Yoldaş Voinov bu düzeltmeye oy verdi ve bizce bunu yapmakta haklıydı). İşte mesele böyleydi.

Sosyal-Demokratlar sendika örgütünün birliğini hiç bir zaman gözden kaçırmamalıdırlar. Bu çok doğrudur. Fakat bu sendikalar Sosyal-Demokrasiyle yakın bağlarını açıkladığı zaman «sendika örgütünün birliği» üstünde düşünmeye çağırdığımız Sosyalist-Devrimciler için de geçerlidir! Hiç kimse, sendika üyelerini S.D. Partl'ye katılmaya «zorlamayı» düşünmemiştir; korku, Sosyalist-Devrimcilerin bunu düşlemelerine yol açıyor. Ve, Stuttgart Kongresi'nin, sendikaların Sosyal-Demokrat Partl ile yakın ilişkilerinl ilân etmelerini ya da gerçekten **böyle** bağlar kurmalarını yasakladığını ima etmek, aslında, masal uydurmaktır.

Znamya Truda, «Rus S.D.'ları» diyor, «sendikaları kazanmak ve onları Partilerinin önderliğine bağımlı kılmak için gayretli ve kesilmeyen bir kampanya yürütmektedirler. Bolşevikler bunu açıklıkla ve dobraca yapıyorlar... Menşevikler ise daha dolambaçlı bir yol seçmişlerdlr»... Doğrudur, Sosyalist-Devrimciler Partisi'nin bayları; İşçi Enternasyonali'nin saygınlığı (prestiji) uğruna bizden, bu kampanyayı, «sendika örgütünün birliğini gözden kaçırmadan», anlayışlı bir biçimde yürütmemizi istemek yetkisine sahipsiniz. Bunu hemen kabul ediyoruz ve sizden de aynı kabulü istiyoruz; fakat kampanyamızdan vazgeçmiyeceğiz!

Fakat, o zaman Plekhanov, sendikalara politik ayrılıkları sokmanın zararlı olacağını söylemişti... Evet, Plekhanov bu aptalca şeyi söylemişti ve Sosyalist-Devrimci baylar, doğal olarak, taklit etmeye değmeyecek her şeye sarıldıkları gibi, buna da sarılmalıydılar. Yine de biz, Plekhanov'un sözlerine göre değil, «politik ayrılıkları sokma»dan uygulanamayacak olan kongre kararına göre davranmalıyız. İşte küçük bir örnek. Kongre kararı, sendikalar «emeğin ve sermayenin çıkarlarının uyuşumu teorisi» ile yönetilmemelidirler demektedir. Biz Sosyal-Demokratlar, bir burjuva toplumunda toprağın eşit dağılımını isteyen tarım reformunun, sermaye ile emeğin çıkarlarının

uyuşumu teorisine dayandığını iddia ediyoruz*. Biz böyle bir ayrılığa (hatta monarşist kafalı işçilerle olan ayrılığa bile), grev, vs.nin birliğini bozacak zemini hazırladıkları için karşı olduğumuzu her zaman ilân edeceğiz, fakat her zaman, genel olarak işçi saflarına ve özel olarak tüm işçi sendikalarına «bu ayrılığı sokacağız.»

Plekhanov'un onbir partiden söz edişi de bir bu kadar saçmadır. Önce, Rusya, çeşitli sosyalist partilerin varolduğu tek ülke değildir. İkinci olarak, Rusya'da önem taşıyan yalnız iki rakip sosyalist parti vardır — Sosyal Demokrat ve Sosyalist-Devrimci Partiler. Ulusların bütün partilerini bir araya koymak epey gülünçtür. Üçüncü olarak, gerçekten sosyalist olan partileri birleştirmek, çok özel bir sorundur; bunu işin içine sokarak Plekhanov, sorunu karıştırmaktadır. Her yerde ve her zaman sendikaların, işçilerin partisiyle bağlaşmasını desteklemeliyiz, fakat belli bir ülkede, belli bir ulus arasında hangi partinin gerçekten sosyalist olduğu ve işçi sınıfının partisi olduğu sorunu, özel bir sorundur ve uluslararası kongrelerin kararları ile değil, ulusal partiler arasındaki mücadelenin sonucu ile çözümlenir.

Yoldaş Plekhanov'un bu konudaki savlarının ne kadar yanlış olduğu **Sovremenny Mir** (97) (No. 12, 1907)deki makalesinde çarpıcı bir biçimde ortaya çıkıyor. 55. sayfada Plekhanov, Lunacharsky'nin, sendika tarafsızlığının Alman revizyonistleri tarafından desteklendiğini belirten bir cümlesini alıyor. Plekhanov bu cümleye şöyle karşılık veriyor: «Revizyonistler sendikaların tarafsız olmaları gerektiğini söylerler; fakat bundan, sendikaların ortodoks Marksizmle savaşmak için kullanılmaları gerektiğini anlarlar». Ve Plekhanov şu sonuca varıyor: «Sendika tarafsızlığının or-

---

* Şimdi bazı Sosyalist-Devrimciler bile bunu kabul ediyorlar ve böylece de Marksizme doğru kesin bir adım atmış oluyorlar. Yakında **Proletary** (96) okuyucuları ile ayrıntılarıyla tartışacağımız, Firsov ve Jacoby'nin, çok ilginç yeni kitabına bakınız.

tadan kaldırılması hiçbir işe yaramıyacaktır. Hatta sendikaları Parti'ye sıkı sıkıya ve resmen bağlarsak ve Parti'de revizyonist 'ideoloji' başarı kazanırsa, sendika tarafsızlığının ortadan kaldırılması, Marx'ın eleştiricileri'nin yeni bir zaferinden başka birşey olmaz.»

Bu tartışma, Plekhanov'un her zamanki, meseleden kaçınma ve anlaşmazlığın özünü saklama yönteminin tipik bir örneğidir. Eğer Parti'de revizyonist ideoloji gerçekten zafer kazanırsa, o zaman, o parti işçi sınıfının sosyalist partisi değildir. Bu, hiç de, partinin nasıl biçimlendiği ve bu süreç içinde hangi mücadele ve bölünmelerin olduğu sorunu değildir. Bu, bir sosyalist partinin ve sendikaların her kapitalist ülkede varolduğu ve bunlar arasındaki temel ilişkileri tanımlamanın bizim görevimiz olduğu gerçeğine ilişkindir. Burjuvazinin sınıf çıkarları, kaçınılmaz olarak, sendikaları sosyalizmle herhangi bir temastan uzak tutma, onları, varolan sosyal düzenin çerçevesi içinde küçük ve dar eylemlerle sınırlama çabasını ortaya çıkarır ve tarafsızlık teorisi, burjuvazinin bu çabalarının ideolojik örtüsüdür. S.D. partiler içindeki revizyonistler şu ya da bu biçimde, kapitalist toplumda kendilerine her zaman bir yol bulacaklardır.

Şüphesiz, Avrupa'daki işçi ve sendika hareketinin başlangıcında, proletarya mücadelesinin, görece olarak daha az gelişmiş bulunduğu ve burjuvazinin sendikalar üstünde hiçbir sistematik etki göstermediği bir dönemde, sendika tarafsızlığını, proletarya mücadelesinin özgün alanını genişletmek için bir araç olarak ileri sürmek mümkündü. Ama şu zaman için, sendika tarafsızlığı görüşünü ileri sürmek, uluslararası Sosyal-Demokrasi açısından, savunulması mümkün olmayan birşeydir. Plekhanov'un «bugün bile Marx, Almanya'da sendika tarafsızlığından yana olurdu» biçimindeki sözlerinde ortaya konulan güvene gülmekten başka birşey yapılamaz; hele böyle bir sav, Marx'ın sözlerinin tümünü, özünü ve öğretilerinin bütün ruhunu bilmezden gelip, Marx'dan yapılmış tek bir «alıntı»nın tek yanlı yorumlanmasına dayanıyorsa!

Plekhanov, «Ben Bebel'in anladığı anlamda tarafsızlıktan yanayım, revizyonistlerin anlamında değil» diyor. Böyle konuşmak, Bebel adına yemin etmek ve yine de çamura saplanıp kalmak demektir. Söylemeye gerek yok ama, Bebel uluslararası proletarya hareketinde öyle büyük bir yetkilidir ki, öylesine deney sahibi pratik bir önderdir ki, devrimci mücadelenin gereklerine karşı öyle canlı bir sosyalisttir ki, nasılsa düştüğü çamurdan yüz kerenin doksan dokuzunda kendi başına çıkmış ve onun önderliği altında olmak isteyenleri de peşinden sürüklemiştir: Bebel, Breslau'da (1895)'de, revizyonistlerin tarım programını savunarak Vollmar'a katıldığı zaman (Essen'de) saldırı ve savunma savaşları arasında ilke olarak bir ayırım yaptığı zaman ve sendika «tarafsızlığı»nı ilke düzeyine çıkarmaya razı olduğu zaman yanlışlığa düşmüştü. Plekhanov, yalnız Bebel'in yanısıra çamura battıysa, bunun sık sık ve uzun süre olmayacağına seve seve inanırız. Fakat yine de, Bebel'in, yanlış olduğu yerlerde taklit edilmemesi gerektiğini düşünüyoruz.

Tarafsızlığın, maddî koşulların iyileştirilmesi gereğini görmeye başlayan bütün işçileri birleştirmek için gerekli olduğu söyleniyor —ve Plekhanov bundan özellikle sözediyor. Fakat bunu söyleyenler şunu unutmaktadırlar: Sınıf çelişkilerinin bugünkü gelişim aşaması dolayısıyle «politik ayrılıklar», kaçınılmaz olarak, bu iyileştirmenin çağdaş toplumun sınırları içinde nasıl sağlanacağı sorununu bile kapsamaktadır. Sendikalarla devrimci Sosyal-Demokrasi arasında sıkı bağlar kurulmasını zorunlu sayan teoriye karşı çıkan sendikaların tarafsızlığı teorisi, kaçınılmaz bu iyileştirmeyi sağlama yöntemleri arasından proletarya sınıf mücadelesinin körelttilişini de içerenlerin tercih edilmesine, yol açar. Bunun çarpıcı bir örneği (ki, modern işçi hareketindeki en ilginç hikâyelerden birinin değerlendirilmesine ilişkindir), Plekhanov'un tarafsızlığı savunduğu **Sovremenny Mir**'in aynı sayısında bulunuyor. Burada, Plekhanov'la yan yana, İngiliz demiryolu işçilerinin ünlü önderi olan ve işçilerle demiryolu şirketi arasındaki

bir anlaşmazlığı uzlaşmayla sonuçlandıran Richard Bell'i öven Bay E.P.'yi buluyoruz. Bell «tüm demiryolcular hareketinin ruhu» olarak tanımlanıyor. E.P., «En küçük bir kuşku yoktur ki», diyor, «Bell, sakin, iyi düşünülmüş ve tutarlı taktikleri ile, Birleşmiş Demiryolu Hizmetlileri Derneği'nin (Amalgamated Society of Railway Servants) tüm güvenini kazanmıştır. Bunun üyeleri, onun gösterdiği yoldan duraksamadan gitmeye hazırdırlar.» (**Sovremenny Mir**, No. 12, s. 75). Bu görüş raslantısal değildir, özünde, proletaryanın kurtuluşu davasını ileriye götürebilecek bir mücadele için birleşmeyi değil de, işçilerin kendi koşullarını düzeltmeleri için birleşmelerini ön plana alan tarafsızlık teorisine sıkı sıkıya bağlıdır.

Fakat bu görüş, Bell'in övücülerinin, bir itiraz olmadan, Plekhanov, Iordansky ve diğerleri gibi ünlü Menşeviklerle aynı gazetede yazdığını öğrenince belki de çok şaşıracak olan İngiliz sosyalistlerinin görüşlerine uygun değildir.

Britanya'nın Sosyal-Demokrat gazetesi **Justice** (98), 16 Kasımdaki bir başmakalede, Bell'in demiryolu şirketleri ile anlaşmasını şöyle yorumluyor: «Bu, sözde barış anlaşması üstüne belirtilen, hemen hemen evrensel boyutlardaki kınamalara katılmak zorundayız... bu, sendikanın esas varoluş nedenini yıkmaktadır... Bu, akla aykırı anlaşma... insanları bağlayıcı olamaz ve bunu hemen reddetmekle iyi bir şey yapmış olurlar.» Ve bundan sonraki 23 Kasım sayısında Burnett, «Yine Satıldık!» başlığını taşıyan makalesinde bu anlaşma üstüne şunları yazıyor: «Üç hafta önce, A.S.R.S. ülkedeki en güçlü sendikalardan biri idi; bugün, sadece bir yardımlaşma derneği düzeyine inmiştir... Bütün bu değişiklikler, demiryolcuların savaşıp kaybetmeleri yüzünden değil, fakat önderlerinin onları, bilerek ya da aptallıkla, savaş başlamadan önce demiryolu patronlarına satmaları yüzünden olmuştur.» Ve yayıncı buna, «Midland Demiryolu Şirketi'nin bir ücretli-kölesi»nden benzer bir mektup alındığını ekliyor.

Fakat, belki de bu, «gereğinden fazla devrimci» Sosyal-Demokratların «ateşlilik»leridir. Hayır. Ilımlı Bağımsız İşçi Partisi'nin (99), kendisini sosyalist olarak adlandırmak bile istemeyen organı, **The Labour Reader** (100), 15 Kasım sayısında, bir demiryolcu sendikacıdan aldıkları, tüm burjuva basında (**Radikal Reynolds News**'den (101) Muhafazakâr **Times** (102)'a kadar) Bell hakkında bol bol çıkan övgülere karşılık vererek, Bell'in getirdiği çözümün «sendikacılık tarihinde görülenlerin en rezilcesi» olduğunu söyleyen ve Richard Bell'i «sendika hareketinin Mareşal Bazaine'i» olarak tanımlayan bir mektubu yayınlamıştır. Aynı sayıda başka bir demiryolcu da «Bay Bell...» «demiryolcuları yedi yıllık küreğe mahkûm eden...» alçakça uzlaşmayı «açıklamaya çağırılmalıdır» dileğinde bulunuyor. Ve bu ılımlı organın yayıncısı aynı sayıdaki başmakalesinde, uzlaşmayı, «İngiliz Sendika Hareketinin Sedan'ı» olarak tanımlıyor. «Örgütlü işçinin gücünü ulusal düzeyde ortaya koymak için hiç böyle bir fırsat ele geçmemişti.» İşçiler arasında «eşi görülmemiş bir heyecan» ve mücadele arzusu vardı. Aynı makale, işçilerin korkunç ihtiyaçları ile, Mr. Lloyd George (kapitalistlere dalkavukluk eden Devlet Bakanı)'un ve kutlama şölenine hazırlanan Bay Bell'in ortak zaferi arasında acı bir karşılaştırma yaparak sona ermektedir.

Yalnız aşırı oportünistler, salt entellektüelci bir örgütün üyeleri olan Fabianlar (103), uzlaşmayı **onayladılar**; öyle ki, Fabianlara sempati gösteren **The New Age** (104) bile utançtan kızardı ve Muhafazakâr burjuva **Times**'ın, Fabian Derneği Yürütme Komitesi'nin Manifestosunu tam olarak yayınlarken, bu baylardan başka «hiçbir sosyalist örgütün, hiçbir sendikanın ve hiçbir ünlü işçi önderinin», uzlaşma lehinde bulunmadığını kabul etmek zorunda kaldı (7 Aralık sayısı, s. 101).

İşte tarafsızlık teorisinin, Plekhanov'un arkadaşı Bay E.P. tarafından uygulanışının bir örneği. Sorun «politik ayrılıklar» değil, fakat varolan toplumda işçilerin koşulla-

rını iyileştirmek sorunu idi. Tüm İngiliz Burjuvazisi, Fabianlar ve Bay E.P., mücadeleden vazgeçme ve sermayenin şefkatli kollarına sığınma pahasına «iyileştirme» istiyorlardı; bütün sosyalistler ve sendikacı işçiler ise, işçilerin toplu bir mücadelesinden yana idiler. Şimdi Plekhanov, sendikaların sosyalist parti ile yakın bir ilişki kurmaları yerine, «tarafsızlığı» savunmayı sürdürür mü acaba?

Collected Works, ciit 13, s. 460—69

R.S.D.İ.P. ALTINCI (PRAG) TÜM - RUSYA KONFERANSI KARARI'ndan (1912)

Parti İşlerinin Karakter ve Örgütsel Biçimleri

Aralık (1908) Konferansınca kabul edilen, örgüt sorunu üstüne kararın ana maddelerinin, son üç yılın deneyleri ile kuşkusuz doğrulandığını gözönüne alarak ve işçi sınıfı hareketinin yeni kabarışının, Parti çalışmalarının örgütsel biçimlerinin gelişimine, 1908 kararında belirtilen çizgilerde, yani, olabildiği kadar çeşitli legal işçi örgütleri ağıyla çevrili illegal Sosyal - Demokrat hücreler kurulmasıyla, olanak sağlayacağını varsayarak,

Konferans, şunları kabul eder:

1) İllegal Parti örgütlerinin, **ekonomik mücadele** (grevler, grev komiteleri, vs.) önderliğine canlı bir biçimde katılmaları ve bu alanda, illegal Parti hücreleri ve sendikalar arasında, özellikle sendikalardaki S. D. hücreler arasında ve aynı zamanda sendika hareketinin çeşitli önderleri ile kendi aralarında işbirliği sağlamaları esastır;

2) **Sanayi dallarına** göre örgütlenmiş sendikalardaki S.-D. hücrelerin, yerel koşullar elverişli olduğu sürece, **bölgelere** göre örgütlenmiş olan Parti kolları ile birlik içinde iş görmelerine çalışılmalıdır;

3) Legal örgütlerde S.-D çalışmanın yürütümünde mümkün olan en büyük insiyatif gösterilmelidir. (Sendikalar, okuma odaları, kitaplıklar, çeşitli işçi eğlence dernekleri, sendika gazetelerinin dağıtımı ve sendika basınının Marksist ruha göre yönlendirilmesi) S.-D. üyelerin Duma'daki konuşmalarının kullanılması, işçilerin legal konferansçılar olarak yetiştirilmesi, (Dördüncü Duma seçimlerine ilişkin olarak) her bölge, her sokak, vb. için işçi ve seçmen komitelerinin kurulması, ve belediye organları seçimlerine ilişkin olarak Sosyal - Demokrat kampanyaların düzenlenmesi, vb.;

4) İllegal Parti hücrelerini güçlendirmek ve sayılarını arttırmak için özel gayret harcamak ve onlar için olabildiği kadar büyük esnekliğe sahip yeni örgütsel biçimler aramak, her ilçede önder illegal, Parti örgütleri kurmak ve güçlendirmek ve... fabrika Parti toplantıları gibi illegal kitle örgüt biçimlerini yaymak esastır;

5) Çalışma guruplarını —illegal Sosyal - Demokrat ve legal Marksist yayınları dağıtmak, vb. gibi— günlük **pratik** işlere çekmeye çalışılmalıdır.

6) S.-D. yayınların ve özellikle sık sık ve düzenli olarak çıkarılan illegal Parti gazetesinin gereği gibi dağıtımı yoluyla yapılacak sistemli ajitasyon çalışmalarının hem illegal hücreler arasındaki, hem de legal olarak varolan işçi derneklerindeki S.-D. hücreler arasındaki örgütsel bağların kurulmasında çok büyük önemi olabileceğini akıldan çıkarmamalıdır.

İşçilerin Devlet Tarafından Sigorta Edilmesi İçin Duma'ya Verilen Kanun Teklifine Karşı Parti'nin Tutumu

I

1. Ücretli İşçinin yarattığı zenginlikten, ücret biçiminde aldığı pay öylesine önemsizdir ki, işçinin en temel ihtiyaçlarını karşılamaya bile zor yeter. Bu yüzden proletarya, kaza, hastalık, yaşlılık ya da sürekli sakatlık sonucu çalışamıyacak duruma geldiğinde ve kapitalist üretim biçimine kopmaz biçimde bağlı olan işsizlikle karşılaştığında kullanabilmek için kazancının bir bölümünü kenara ayırma imkanından yoksundur. Bu nedenle işçilerin yukarda belirtilen durumlara karşı sigortalanmaları tüm kapitalist gelişim süreci tarafından zorla dikte edilmiş bir reformdur.

2. İşçi sigortasının en iyi biçimi, aşağıdaki ilkelere dayalı **devlet** sigortasıdır: a) İşçiler için **bütün** çalışma-

mazlık durumlarında (kaza, hastalık, yaşlılık, sürekli sakatlık; çalışan kadınlar için gebelik ve doğurma sırasında ek yardımlar; geçimi sağlayan kişinin ölümü üzerine dul ve yetimlere yardım) ya da işsizlik nedeniyle para kazanamama durumunda [sigorta tazminatı] sağlanmalıdır; b) sigorta tüm ücretlileri ve ailelerini kapsamalıdır; c) tüm sigortalılar, kazançlarının bütününe eşit tazminatlar almalı ve tüm sigorta masrafları işverenler ve devlet tarafından yüklenilmelidir; d) tüm sigorta biçimleri, bölgesel tipte ve bütün yönetimin sigortalıların kendilerine ait olması ilkesine dayalı tek tip sigorta örgütleri tarafından yürütülmelidir.

3. Devlet Duması'nın onayladığı hükümet kanun teklifi, akılcı bir sigorta planının bütün bu temel gerekleriyle kökten çelişmektedir. Çünkü, a) kaza ve hastalık durumları olarak yalnız iki tür sigorta getirmektedir; b) Rus proletaryasının ancak küçük bir bölümüne (en iyimser hesaplara göre altıda birine) erişmektedir, sigortaya özellikle ihtiyacı olan tüm bölgeleri (Sibirya ve hükümet teklifindeki biçimiyle Kafkasya), tüm işçi kategorilerini (çiftlik işçileri, inşaat işçileri, demiryolu işçileri, posta ve telgraf işçileri, dükkân çırakları, vs.) sigorta kapsamı dışında bırakmaktadır; c) sağladığı tazminatlar ancak sadaka oranındadır (kaza sonucu tam sakatlık durumunda en yüksek kazancın üçte ikisi olarak konmuştur; kazanç ise gerçek kazançtan daha düşük ölçülere göre hesaplanmaktadır) ve aynı zamanda sigorta masraflarından aslan payını işçilere ödetmektedir. Plân, işçilere, yalnız hastalığa karşı sigorta masraflarını değil, pratikte en çok karşılaşılan «daha küçük» zararlara karşı sigorta masraflarını da ödetmektir. Bu yeni yöntem, sakatlanma tazminatlarını tümüyle işverene ödeten şimdiki yasayla karşılaştırıldığında bile kötüye doğru bir değişiklikliktir; d) sigorta kurumlarını (mahkemelerden ve «Sigorta İşleri Konseyi»nden) kamu görevlilerinin jandarmanın, polisin (ki, genel gözetimden başka, sigorta kurumlarının pratik eylemlerini yönetme, personel seçimini etkileme hakkına, vb., de sahiptir) ve iş-

verenlerin (salt işverenlerin denetimi altındaki kaza sigortası dernekleri; fabrikaların işlettikleri hasta yardım dernekleri; işverenlerin etkisini güvenceye alan dernek kuralları, vs.) ortak gözetimi altına sokarak, onları bağımsızlığın zerresinden bile yoksun bırakmaktadır.

4. İşçilerin en hayati çıkarlarını çiğneyen bu yasa, şu andaki çılgınca gericilik döneminde, bu karşı-devrimin egemenliği döneminde tek mümkün olandır ve hükümet ile sermaye temsilcileri arasındaki yıllar süren ön pazarlıkların ve anlaşmanın sonucudur. İşçilerin çıkarlarına gerçekten uygun düşen bir sigorta reformu, ancak, çarlığın tam yıkılışından ve proletaryanın serbest sınıf mücadelesi için zorunlu koşulların sağlanmasından sonra gerçekleştirilebilir.

II

Yukarda sözü edilenler açısından konferans şunlara karar vermiştir:

1) Hem illegal Parti örgütlerinin, hem de legal olarak varolan örgütlerde (sendikalar, kulüpler, kooperatifler, vb.) çalışan yoldaşların en ivedi görevi, bir sınıf olarak tüm Rusya proletaryasının çıkarlarını en iğrenç biçimde zedeleyen Duma Sigorta Kanun Teklifine karşı en geniş ajitasyonu geliştirmektir;

2) Konferans, Sigorta Kanun Teklifi ile ilgili tüm Sosyal-Demokrat ajitasyonun, modern kapitalist toplumda proletaryanın sınıfsal konumuna ilişkin olarak ortaya konulması ve sosyal reformistler tarafından yayılan burjuva hayallerini eleştirmesi gerektiğini; bu ajitasyonun genel olarak bizim temel sosyalist görevlerimizle ilişkili biçimde yürütülmesi gerektiğini; diğer yandan, bu ajitasyonun Duma «reform»u ile şu anki politik durum arasındaki bağıntıyı, genel olarak da, bizim devrimci - demokratik görev ve sloganlarımızla olan bağıntısını göstermenin gerekli olduğunu önemle vurgular.

3) Duma'daki Sosyal - Demokrat grubun Kanun Teklifine karşı oy kullanmasını tümüyle destekleyen konferans, Duma'da bu sorun üstündeki tartışmayla ortaya çıkan ve çeşitli sınıfların işçi reformlarına karşı tutumlarını açıklığa kavuşturan geniş ve değerli materyale yoldaşların dikkatini çeker. Konferans özellikle, tartışmanın, geri sermayenin işçilere açıkça düşman Oktobrist temsilcilerinin özlemlerini olduğu kadar Anayasal Demokratik Parti'nin temsilcilerinin iki yüzlü konuşmalarında «sosyal barış» hakkında sosyal - reformist ifadelerle maskelenen tutumunu da canlı bir biçimde ortaya çıkardığı gerçeğinin altını çizer. Gerçekten Kadetler Duma'da işçi sınıfının bağımsız eylemine karşı çıkmışlar ve Duma Sosyal - Demokrat grubunun önerdiği Tezkere'deki temel düzeltmelere kinle itiraz etmişlerdir.

4) Konferans, İşçileri, Sosyal - Demokrat ajitasyonu, şu anki karşı - devrim egemenliği döneminde legal olarak mümkün olanla kısıtlayıp azaltmak ya da tümüyle saptırmak yolundaki her türlü çabaya karşı büyük bir içtenlikle uyarır. Öte yandan konferans, bu ajitasyonun temel noktasının proletarya kitlelerine, yeni bir devrimci kabarış olmadığı sürece işçilerin durumunda gerçek bir düzelmenin mümkün olmadığını, gerçek bir işçi reformunu sağlamak isteyen herkesin herşeyden önce, yeni bir muzaffer devrim için savaşması gerektiğini açıklamak olduğuna dikkati çeker.

5) Sınıf bilincine sahip proletaryanın protestosuna rağmen Kanun Teklifinin sağlandığı yeni örgütsel biçimlerden (işçilerin hasta yardımlaşma dernekleri), bu örgütsel hücrelerde Sosyal - Demokratik görüşlerin enerjik propagandasını yürütmek ve böylece de proleteryaya yeni zincirler ve yeni bir boyunduruk takmak için bir araç olarak yaratılan yeni yasayı, onun sınıf-bilincini geliştirecek, örgütünü güçlendirecek ve onun tam politik özgürlük ve

sosyalizm için mücadelesini yoğunlaştıracak bir araç durumuna çevirmek için yararlanmaya çağırır.

Collected Works, Cilt 17,
s. 472-74, 475-78

İTALYAN SOSYALİST KONGRESİ'nden (1912)

Birkaç gün önce İtalyan Sosyalist Partisi'nin (105) Onüçüncü Kongresi, Reggio Emilia kasabasında sona ermiştir.

İtalyan Sosyalist Partisi içindeki mücadele son yıllarda özellikle keskin biçimler almıştır. Başlangıçta iki temel eğilim vardı: devrimci ve reformist. Devrimciler hareketin proleter niteliğini savundular ve oportünizmin, yani yatıştırıcılığın, burjuvaziyle anlaşmanın ve işçi sınıfı hareketinin en son (sosyalist) amacından vazgeçmenin her türlü belirtisine karşı savaştılar. Bu eğilimin ana ilkesi ve görüşlerinin temeli sınıf mücadelesidir.

Reformistler, reformlar için, yani politik ve ekonomik koşullarda tek tek düzeltmeler için mücadele ederek hareketin sosyalist niteliğini hep unuttular. Burjuvazi ile bloklar ve ittifaklar kurulmasını savunarak, sosyalistlerin burjuva bakanlıklara girme, cumhuriyetçi inançlardan sürekli vazgeçme (monarşik İtalya'da kendi başına cumhuriyetçi propaganda yasaya aykırı sayılmıyor), «sömürge politikası»nı, sömürge ele geçirme, yerli halkı ezme, yağma ve yok etme politikasını destekleme derecesinde ileri gittiler.

Şu ya da bu biçimde **bütün** sosyalist partilerde varolan bu iki temel eğilim, İtalya'da, sosyalizmden temelli sapan ve bu yüzden kendilerini işçilerin Sosyalist Partisinden ayırmaya yönelen iki aşırı çizgiyi daha ortaya çıkardı. Sosyalist olmayan bu uçlardan birisi **sendikalizm**'dir ve bir zaman İtalya'da «moda» olmuştur. Sendikalistler anarşizme eğilim göstermişler, lâf ebelliğine kaymışlar, işçi sınıfı mücadelesinin disiplinini bozmuşlar ve parlamento plâtformunun sosyalistler tarafından kullanılmasına karşı çıkmışlar, ya da buna karşı çıkanları desteklemişlerdir.

Anarşist etki her yerde zayıftır ve işçi sınıfı hareketi kendisini bu hastalıktan hızla kurtarmaktadır.

İtalyan sendikalistleri (Arturo Labriola tarafından yönetiliyorlar) şimdiden Sosyalist Parti'nin **dışındadırlar**. İşçi sınıfı hareketindeki rolleri önemsizdir. İtalya'daki Marksist devrimciler, diğer ülkelerde olduğu gibi, proletarya hareketini bölen anarşist duygu ve eğilimlere kendilerini kaptırmamaktadırlar.

Collected Works, Cilt 18, s. 170 - 71

AMERİKA'DA (1912)

Amerikan İşçi Federasyonu (106) denilen sendikalar birliğinin 32'nci Yıllık Kongresi Rochester'de sona erdi. Hızla büyüyen Sosyalist Parti'nin yanısıra bu birlik, geçmişin —eski meslek sendikalarının, Amerikan işçi sınıfı **aristokrasisine** tam ağırlık veren liberal-burjuva geleneğin— yaşayan bir anısıdır.

31 Ağustos 1911'de Federasyon 1,841,268 üyeye sahipti. Güçlü bir sosyalizm düşmanı olan Samuel Gompers, yeniden Başkan seçildi. Fakat sosyalist işçilerin adayı Max Hayes, Gompers'in 11,974 oyuna karşı 5,074 oy aldı, oysa eskiden Gompers, oybirliği ile seçilirdi. Amerikan sendika hareketinde sosyalistlerin «sendikacılara» karşı mücadelesi, yavaş fakat emin olarak, birincinin ikinciye karşı zaferine doğru gidiyor.

Gompers, burjuvazinin «emek ve sermaye arasındaki uyum» efsanesini tümüyle benimsemekle kalmaz, Federasyonda, sendikaların tam politik «tarafsızlık»larından yana olduğunu iddia etmesine rağmen, sosyalist politikaya karşı açıkça bir burjuva politikası yürütür. Amerika'daki son başkanlık seçimi sırasında Gompers, Federasyon'un resmi yayınlarında üç burjuva partisinin (Demokratlar, Cumhuriyetçiler ve İlericiler) program ve görüşlerine yervermiş, fakat **Sosyalist** Parti'nin programını **yayınlatmamıştır!**

Rochester Kongresinde, Gompers'in kendi izleyicileri tarafından bile bu davranış biçimine karşı itirazlar dile getirilmiştir.

Amerikan işçi hareketinin durumu, Britanya'da olduğu gibi, salt sendikacı ve sosyalist çabalar arasındaki çarpıcı kesinlikteki ayrılığı, **burjuva işçi politikası** ile sosyalist işçi politikası arasındaki kopmayı göstermektedir. Ne kadar garip görünse de, eğer kurtuluş amaçlarını unutur, ücret köleliğine katlanır ve kontrata bağlı koşullarında hayalî

«düzelmeler» uğruna bir gün şu, bir gün bu burjuva partisiyle birlik olmaya çalışırsa, kapitalist toplumda işçi sınıfı bile, burjuva politikası yürütebilir.

Britanya ve Amerika'daki burjuva işçi politikasının özel önemi ve (geçici) gücünün esas tarihsel nedeni, diğer ülkelere göre, uzun süreden beri mevcut olan politik özgürlük ve kapitalizmin derinlemesine ve yaygın gelişimi için, olağanüstü derecede elverişli koşullardır. Bu koşullar, işçi sınıfı içinde, burjuvazinin kuyruğuna takılan, kendi sınıfına **ihanet eden** bir aristokrasi yaratmıştır.

Yirminci yüzyılda, Britanya ve Amerika'daki bu özel durum hızla kaybolmaktadır. Diğer ülkeler Anglo-Sakson kapitalizmine yetişmekte ve işçi **kitlesi** sosyalizmi ilk elden öğrenmektedir. Dünya kapitalizmi ne kadar çabuk gelişirse, sosyalizm de Britanya ve Amerika'da o kadar çabuk zafer kazanacaktır.

Collected Works, Cilt 36, s. 214 - 15

DENEY ÖĞRETİR (1913)

Ülkemizdeki kurtuluş hareketinin **gelişmesiyle** içtenlikle ilgilenen bir kimse esas olarak **işçi-sınıfı** hareketimizle ilgilenmezlik edemez. Kabarma yılları kadar karşı-devrim yılları da, işçi sınıfının **bütün** kurtuluş güçlerinin **başında** yürümekte olduğunu ve işçi-sınıfı hareketi ile genel olarak Rus sosyal hareketinin iç içe geliştiğini hiçbir kuşkuya yer vermeyecek biçimde göstermiştir.

Geçen sekiz yıl boyunca işçilerin **grev** hareketini gösteren grafiği ele alalım! Ve, bu yıllar boyunca Rusya'nın tüm özgürlük hareketinin yükseliş ve azalışlarını genel olarak gösteren benzer bir grafik çizmeye çalışalım. İki eğri, birbiriyle tam olarak çakışacaktır. Bir yanda bütün olarak özgürlük hareketi, diğer yanda işçi sınıfı hareketi arasında çok yakın ve ayrılmaz bir bağ vardır.

1905'den bu yana Rusya'daki grev hareketini gösteren verileri yakından inceleyiniz.

Yıl	Grev sayısı	Grevci sayısı (bin olarak)
1905	13.995	2.863
1906	6.114	1.108
1907	3.573	740
1908	892	176
1909	340	64
1910	222	47
1911	466	105

1912 yaklaşık 1.5000.000 (ekonomik ve politik)

Kuşkusuz bu veriler Rus işçilerinin grev hareketinin, Rusya'daki tüm ülke çapındaki özgürlük mücadelesinin en iyi barometresi olduğunu bütün açıklığıyla göstermektedir.

Zirve yılında (1905) yaklaşık üç milyon grevci vardı. 1906 ve 1907'de hareket geri çekildi, fakat ortalama bir milyon grevciyle çok yüksek bir düzeyde sürdü. Sonra

düşmeye başladı ve 1910 yılına kadar (1910 da dahil) düşüşünü sürdürdü. 1911, dönüm noktasıydı; ürkekçe de olsa, eğri yükselmeye başladı. 1912 yılı yeni ve büyük bir kabarışa tanık oldu. Eğri, güvenle ve sürekli olarak 1906'daki düzeyine, bir **dünya** rekoru kırdığı düzeye, üç milyon sayısına erişti.

Yeni bir dönem açıldı. Buna şimdi hiç kuşku yoktur. 1913'ün ilk ayları bunun en iyi kanıtıdır. İşçi **kitleleri** tek tek **kısmî** sorunlardan, **genel** sorunu ortaya atacakları noktaya doğru ilerliyorlar. Şimdi en geniş kitlelerin dikkatleri, Rus yaşamındaki özel kusurlardan daha ötede bir şeyin üstünde toplanmaktadır. Şimdi sorun, bir bütün olarak bu kusurların **toplamıdır**; şimdi sorun bir reform sorunudur, reformlar değil.

Deney öğretir. Son zamanlara kadar öylesine tartışılabilir durumda olan sorunları en iyi çözen gerçek mücadeledir. Şimdi, 1912 sonrasında, örneğin «dilekçe kampanyası» (107) ve «dernek kurma özgürlüğü» sloganı üstündeki anlaşmazlıklarımıza bakalım. Deney neyi göstermiştir?

Çok ılımlı bir dilekçe için, on-yirmi bin işçi imzası toplamanın bile olanaksız olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer yandan, yalnız **politik** grevlerin bir **milyon** insanı kapsadığı da bir gerçektir. «Dernek kurma özgürlüğü» sloganından öteye gidilmemesi gerektiği, çünkü kitlelerin bizi anlamayacakları ve harekete geçmeyi reddedecekleri yolundaki sözlerin, yaşamın gerçeklerinden uzak insanların anlamsız ve boş sözleri olduğu ortaya çıkmıştır. Ama kitlelerin yaşayan, gerçek milyonları, en geniş, eski, kırpılmamış formülleri destekleyerek harekete geçmişlerdir. Kitlelerin şevkini ateşlendiren yalnız bu formüller olmuştur. Kitlelerle birlikte gerçekten ilerliyenlerin kimler olduğu ve kimlerin onlardan uzak ve onlara karşı olduğ yeter inandırıcılıkta şimdi ortaya çıkarılmıştır.

Kitlelerin taze, güçlü ve kararlı mücadelesi, hükümet dairelerinde özenle yazılan yapay formülleri, işe yaramaz çöpler olarak süpürmekte ve durmadan ilerlemektedir.

Gözlerimiz önünde yer alan büyük hareketin tarihsel önemi işte buradadır.

Collected Works, Cilt 18,
s. 519 - 21

GEÇMİŞ GREVLERLE KARŞILAŞTIRILDIĞINDA 1912 YILI GREVLERİNİN SONUÇLARI (1913)

Moskova Bölgesi Fabrika Sahipleri Derneği, 1912'nin son yedi ayındaki grevlerin sonuçları üzerine istatistikler yayınladı. Bu istatistikler, 1912 yılı boyunca ekonomik grevlere katılan toplam 211.595 işçiden (fabrika sahiplerinin rakamları olduğundan bu rakam kuşkusuz azaltılmıştır), 131.625'ini kapsamaktadır.

Önceki yıllardaki grevlerin sonuçları ile ilgili rakamları, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nın devrimden önceki on yılı (1895-1904) ve üç devrim yılını (1905-07) kapsayan resmi yayınlarında buluyoruz.

Yazık ki veriler, benzer ağırlıklara göre değildir ve fabrika sahipleri derneği tarafından toplananlar pek iyi işlenmemiştir. Grevler üstüne resmî istatistikler bunları sonuçlarına göre üç kategoriye ayırmaktadır: 1) İşçilerin yararına sonuçlananlar, 2) işverenlerin yararına sonuçlananlar ve 3) uzlaşma ile sonuçlananlar. Fabrika sahiplerinin istatistikleri ise grevleri şöyle ayırmaktadır: 1) işçilerin yenilgisiyle sonuçlananlar, 2) işçilerin tam ya da kısmen tatmin edilmesiyle sonuçlananlar ve 3) sonuçları belirli olmayan grevler.

İki veri (göreli olarak da olsa) ancak şöyle karşılaştırılabilir. Uzlaşmayla sonuçlanan ya da sonuçları belirlenmemiş grevlere katılan işçiler, kazanılan ve kaybedilen grevler kategorisine iki eşit parça halinde dağıtılmakta, sonuçta da (tabii yaklaşık olarak) yalnız bu iki kategori elde edilmektedir. İşte karşılaştırmanın sonuçları:

		Grevcilerin sayısı	Kazanılan grevlerde grevcilerin sayısı	Kazananların yüzdesi
		(bin olarak)		
Devrimden önceki on yıl için	1895-1904	424	159	37.5
Üç devrim yılı	1905	1.439	705	48.9
	1906	458	233	5.09
	1907	200	59	29.5
Bütün yıl için	1911	96	49	51.0
Son 7 ay için	1912	132	55	41.6

Bütün bu rakamlar yalnız ekonomik grevlere ilişkindir ve dahası, 1911 ve 1912'ye ilişkin veriler eksiktir. Tüm 1912 boyunca ekonomik grevlere katılan işçilerin sayısı (212.000), 1907 için verilen sayıyı aşmıştır.

Görüldüğü gibi, 1911 yılı, en başarılı devrim yılı 1906'yı bile geride bırakarak, ekonomik grevlerin başarısı açısından bir rekor yılı olmuştur. 1906'da grevlerini kazanan grevcilerin yüzdesi 50.9 iken 1911'de yüzde 51 idi.

1912'deki grevler, 1905'de olduğundan daha az başarılıydı (1905-yüzde 48.9 kazandı, 1912-yüzde 41.6 kazandı); fakat, ortalama olarak 1895-1904 döneminden (yüzde 37.5) daha başarılıydı; 1907 ise (yüzde 29.5) daha geride kalmıştı.

Bu rakamları Batı Avrupa'nınkilerle karşılaştırmak ilginç olacaktır. Almanya'da yirminci yüzyılın ilk on yılı (1900-09) 1.897.000 grevci vardı (Rusya'da yalnız iki devrim yılında, yalnız ekonomik grevleri sayarsak bu rakamı buluruz). Bunlardan 698.000'i ya da yüzde 36,8'i grevlerini kazanmışlardır —Rusya'da devrim öncesi on yıldakinden biraz az. Britanya'da 1900-09 yılları için grevcilerin sayısı 1.884.000 dl. 1.234.000 grevciden 588.000'i, ya da yüzde 47.5'i grevlerini başarıyla sonuçlandırmışlardır— Rusya'da devrim öncesi on yıldakinden çok daha fazla; fakat, 1905, 1906 ve 1911'de olduğundan daha az. (Al-

manya ve Britanya için grevlerini kazanan grevcilerin sayıları Rusya için kullanılan esasa göre hesaplanmıştır.)

Rusya'da, yalnız 1905'de grevlerini kazanan grevcilerin sayısı, Almanya ya da Britanya'da on yıl için sözkonusu olan sayıdan daha büyüktü. Proletaryanın potansiyel gücünün ne büyük bir bölümünün halen açığa çıkarılamamış olduğu buradan anlaşılabilir.

Collected Works, Cilt 19,
s. 213 - 15

DUBLİN'DE SINIF SAVAŞI (1913)

Pek ileri bir sanayiye sahip olmayan, yarım milyon nüfuslu İrlanda'nın başkenti Dublin'de, her alanda kapitalist toplumun tüm yaşamına yayılmış bulunan sınıf mücadelesi, sınıf savaşı derecesinde şiddetlenmiştir. Polis kesinlikle çılgınca hareket etmektedir; sarhoş polisler kendi halindeki işçilere saldırmakta, evlere girmekte, yaşlılara, kadın ve çocuklara işkence etmektedir. Yüzlerce (400'ün üstünde) işçi yaralanmış ve **ikisi ölmüştür - işte** sözkonusu savaştaki kayıplar budur. Önemli işçi önderlerinin tümü tutuklanmıştır. En barışçı konuşmaları yapan insanlar hapishanelere atılmışlardır. Kent, sanki askerî bir kamptır.

Ne olmuştur? Barışçı, kültürlü, uygar ve özgür bir devlette böyle bir savaş nasıl patlayabilir?

İrlanda, İngilizlerin Polonyası gibidir; yalnız, Varşova, Lodz ve Dombromski tarafından temsil edilen Polonya gibi değil de daha çok, Galiçya gibi. Ulusal baskı ve Katolik gericilik, bu mutsuz ülkenin proletaryasını dilenciler, köylülerini, papazlığın çalışmaktan bitip tükenmiş, bilgisiz ve alık köleleri, burjuvaziyi işçilerin tepesindeki despotların, kapitalistlerin ulusçu lâflarla maskelenmiş bir asker alayı ve son olarak da yönetimini, her türlü şiddete alışık bir çete durumuna sokmuştur.

Şu anda İrlanda ulusçuları (yani İrlanda burjuvası) galip durumdadır. İngiliz toprak sahiplerinin topraklarını satın almakta ulusal **kendini-yönetim** hakkını kazanmaktadırlar [İrlanda ve İngiltere arasında böylesine uzun ve inatçı bir mücadeleye konu olan ünlü Yurt Yönetimi (Home Rule) (108]; ve «kendi» ülkelerini «kendi» İrlanda'lı papazlarıyla birlikte özgürce yöneteceklerdir.

İşte böylece, İrlanda'nın ulusçu burjuvazisi, «ulusal» zaferini, «devlet işlerinde» algunlaşmasını, İrlanda işçi hareketine bir ölüm kalım savaşı açarak kutlamaktadır.

Dublin'de yaşayan bir İngiliz Genel Valisi gerçekte, Dublin kapitalist önderi, **Independent**'in (sözümona «Independent») (109) yayımcısı, Dublin tramvaylarının en büyük hissedarı ve müdürü ve Dublin'deki birçok kapitalist girişimlerde hisse sahibi olan Murphy adındaki birinden daha az güçlüdür. Murphy, tabiî tüm İrlanda'lı kapitalistler adına, İrlanda sendikalarını yok etmek için yediyüz elli bin sterlin (yedi milyon rubleye yakın) harcamaya hazır olduğunu ilân etmiştir.

Ve bu sendikalar, görkemli bir biçimde gelişmeye başlamışlardır. Sınıf bilinci uyanmaya başlayan İrlanda proletaryosu, «ulusal» zaferlerini kutlamakla meşgul burjuva alçaklarını sıkıştırmaktadır. İrlanda proletaryası, İrlanda Ulaştırma İşçileri Sendikası Sekreteri Yoldaş **Larkin**'in kişiliğinde yetenekli bir önder bulmuştur. Larkin, dikkate değer bir konuşmacı, kaynayan İrlandalı enerjisi olan bir adamdır. İngiliz vasıflı İşçilerinin, o kahrolasıca küçük burjuva, liberal ve aristokrat eğilimleri yüzünden Britanya'da çoğu zaman ileri işçilerden koparılan vasıfsız işçiler kitlesi arasında Larkin mûcizeler yaratmıştır.

İrlanda işçi sendikalarında yeni bir ruh uyanmıştır. Vasıfsız işçiler, sendikalara eşi bulunmaz bir canlılık getirmişlerdir. Kadınlar bile örgütlenmeye başlamıştır — bu, bugüne kadar Katolik İrlanda'da görülmeyen bir şeydir. İşçilerin örgütlenmeleri açısından Dublin, tüm Büyük Britanya'da en ileri kent oluyor gibi görünüyor. Eskiden, şişman, karnı tok Katolik papazlar ve fakir, açlıktan ölecek durumda, hırpani, pazar elbiseleri alamadıkları için paçavralarını pazar günleri de giyen işçilerle karakterize edilen bu ülke, çifte ve üçlü ulusal boyunduruk altında olmasına rağmen, örgütlü bir proleter ordusu olan bir ülke durumuna girmektedir.

İşte böyle, Murphy, Larkin'e ve «Larkinciliğe» karşı burjuvazinin haçlı seferini ilân etmiştir. Başlangıç olarak, bir serginin açıldığı günlerde bir grevi kışkırtmak ve böylece mücadeleyi keskinleştirmek amacıyla 200 tramvay işçisinin işine son verilmiştir. Ulaştırma İşçileri Sendikası

grev ilân etmiş ve kovulanların geri alınmalarını istemiştir. Murphy lokavt uygulatmış, işçiler de, gereçleri ve makineleri bırakarak karşılık vermişlerdir. Bütün cephe boyunca savaş kızışmış, hırslar alevlenmiştir.

Larkin —İrlanda kurtuluş hareketine katıldığı için 1867'de idam edilen ünlü Larkin'in torunu— mitinglerde ateşli konuşmalar yapmıştır. Bu konuşmalarda Larkin, İrlanda Yurt Yönetiminin düşmanı İngiliz burjuva safının açıkça hükümete karşı direniş çağrısında bulunduğuna, ayaklanma tehditleri savurduğuna, Yurt Yönetimine karşı silâhlı direniş örgütlediğine ve hiç engellenmeden ülkeyi ayaklanma dilekleri yağmuruna tuttuğuna dikkati çekmiştir.

Gericilerin, İngiliz şovenistleri Carson, Londonerry ve Bonar Law'un (İngiliz Purişkeviçler, İrlanda'yı inim inim inleten ulusçular) yapabildikleri şeyleri proletarya sosyalistleri yapamazlar. Larkin tutuklandı. İşçilerin düzenledikleri bir miting yasaklandı.

Ama, İrlanda, Rusya değildir. Toplanma hakkını yasaklama çabası bir öfke fırtınasına yol açmıştır. Larkin'i yargılamak **zorunda kalmışlardır.** Yargılamada Larkin davacı durumuna girmiş ve gerçekten, Murphy'i suçlu sandalyesine oturtmuştur. Larkin tanıklara sorular sorarak, kendisinin tutuklanmasının arifesinde, Murphy'nin Genel Vali ile uzun bir görüşme yaptığını kanıtlamıştır. Larkin, polisin Murphy'nin emrinde çalıştığını bildirmiş ve hiç kimse de reddetmek cesaretini gösterememiştir.

Larkin kefaletle serbest bırakılmıştır (politik özgürlük tek darbede ortadan kaldırılamaz) ve ne olursa olsun, mitinglere katılacağını açıklamıştır. Ve gerçekten gizli olarak bir mitinge gelmiş ve kalabalık önünde konuşmaya başlamıştır. Polis onu tanımış, yakalamış ve dövmüştür. İki gün polis coplarının diktatörlüğü egemenliğini sürdürmüş, çok sayıda insan dövülmüş kadın ve çocuklar gaddarca davranışlara uğramışlardır. Polis, işçilerin evlerine saldırmış, Ulaştırma İşçileri Sendikası üyesi **Nolan** adında

bir işçi ölünceye kadar dövülmüştür. Bir başkası da aldığı yaralar yüzünden ölmüştür.

4 Eylül Perşembe (eski takvimle 22 Ağustos) günü Nolan'ın cenaze töreni yapılmıştır. Dublin proletaryası, yoldaşlarının cesedini 50.000 kişilik güçlü bir topluluk olarak izlemiştir. Gaddar polis, topluluğu kızdırmaya cesaret edemediği için, sessiz kalmış ve örnek bir düzenlilik kendini sürdürmüştür. Yaşlı bir İrlandalı, bir Alman muhabire, «Bu, Parnell'i (meşhur İrlandalı ulusçu önder) gömdükleri zaman olduğundan daha görkemli bir gösteri oldu» demiştir.

Dublin olayları, İrlanda'daki işçi hareketi ve sosyalizm tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. Murphy, İrlanda sendikalarını yok etmekle tehdit etmişti. Ancak, İrlanda ulusçu burjuvazisinin İrlanda proletaryası üzerindeki etkisinin son kalıntılarını yok etmeyi başarabilmiştir. Ulusçu önyargılardan arınmış, İrlanda bağımsız devrimci işçi sınıfı hareketinin çelikleşmesine yardım etmiştir.

1 Eylül'de (eski takvime göre 19 Ağustos) Manchester'de açılan Sendikalar Kongresi'nde, bu durumun etkileri hemen görülmüştür. Küçük burjuva karakterli ve patronlarına hayran oportünist sendika önderlerinin direnişine rağmen Dublin olayları, delegeleri ateşlemiştir. Dublin işçilerinin delegeleri uzun uzun alkışlanmışlardır. Teknisyenler Sendikasının Dublin kolu Başkanı delege Partridge, Dublin'de polisin giriştiği rezilce saldırıları anlatmıştır. Genç bir işçi kız, polis evine saldırdığı sırada yatağına yeni girmişti. Kız dolaba saklanmış, fakat saçlarından sürüklenerek dışarı çıkarılmıştır. Polisler sarhoştu. Bu «insanlar» (eğer böyle adlandırılabiliyorlarsa) on yaşında, hatta beş yaşındaki çocukları dövmüşlerdir.

Partridge, yargıcın da barışçı bulduğu konuşmalar yapmaktan iki kez tutuklanmıştı. «Eminim ki», diyor Partridge, «halkın önünde Tanrı'ya dua etsem yine de tutuklanırım.»

Manchester Kongresi Dublin'e bir delegasyon yollamıştır. Orada burjuvazi, «İngilizlerin İrlanda toprağında

hiçbir işleri olmadığını söyleyerek yeniden ulusçuluk silâhına sarılmıştır (tıpkı Polonya'daki ya da Ukrayna'daki ya da Yahudiler arasındaki burjuva ulusçular gibi) Fakat iyi bir şans eseri olarak ulusçular, artık işçiler üstündeki etkilerini çoktan yitirmiş durumdadırlar*.

Manchester Kongresi'nde uzun süredir duyulmayan türden konuşmalar yapıldı. Tüm kongreyi Dublin'e taşımak ve tüm Britanya'da bir genel grev düzenlemek konusunda bir karar alındı. Madenciler Sendikası Başkanı Smillie, Dublin yöntemlerinin tüm Britanya işçilerini devrime başvurmaya zorlayacağını ve silâh kullanmasını öğrenebileceklerini söyledi.

Britanya işçi kitleleri, yavaş, fakat emin olarak yeni bir yola girmektedirler. Yeni bir toplum düzeni uğruna, kendi büyük kahramanca mücadeleleri için işçi aristokrasisinin küçük ayrıcalıklarını savunmayı bırakmaktadırlar. Ve bu yola bir kere girdikten sonra İngiliz Proletaryası, enerjisi ve örgütlenmesi ile, sosyalizmi, her yerden daha çabuk ve emin bir biçimde getirecektir.

Collected Works, cilt 19, s. 332—36

LEGAL DERNEKLERDE ÇALIŞMA (1913 YAZI R.S.D.İ.P. MERKEZ KOMİTESİ VE PARTİ GÖREVLİLERİ ORTAK KONFERANSI KARAR TASARISI)

1) İşçi sınıfının ekonomik ve politik mücadelesinin yeniden canlandığı şu sırada, tüm Legal işçi sınıfı örgütlerindeki (sendikalar, klüpler, yardımlaşma dernekleri, kooperatifler, vs.) eylemleri yoğunlaştırmak özellikle gereklidir.

2) Legal işçi sınıfı örgütlerindeki tüm eylemler, tarafsızlık ruhuna göre değil, R.S.D.İ.P'nin Londra Kongresinin ve Stuttgart'daki Enternasyonal Kongresinin kararlarına göre yürütülmelidir. Sosyal-Demokratlar, bütün işçi sınıfı örgütleri için, mümkün olduğu kadar geniş işçi sınıfı çevrelerinden üyeler toplamalı ve politik görüşlerine bakmaksızın bütün işçileri, bu örgütlere katılmaya çağırmalıdırlar. Fakat, bu örgütlerdeki Sosyal Demokratlar, Parti grupları kurmalı, uzun ve sistematik eylemlerle, örgütlerle Sosyal-Demokrat Parti arasında en yakın ilişkilerin kurulmasını sağlamalıdırlar.

3) Uluslararası ve Rus işçi-sınıfı hareketinin deneyimleri bize şunu öğretir: Böyle işçi sınıfı örgütlerinin her birini (sendikalar, kooperatifler, klüpler, vs.) ta kuruluşlarından beri, Sosyal-Demokrat Parti'nin bir kolesi yapmaya çalışmak gereklidir. Bu konferans, tüm Parti üyelerini, likidatörlerin (110) legal dernekleri Partİ'ye karşı kullanmak için sistematik gayretler sarfettikleri Rusya'da özellikle önemli olduğu için, bu önemli görevi akıllarında tutmaya çağırır.

4) Bu konferans, yardımlaşma derneklerine delegeler seçmede, tüm sendika eylemlerinde, vs., bir yandan hareketin tam birliğini ve azınlığın çoğunluğa uymasını savunurken, Parti çizgisinin izlenmesinin, tüm sorumlu görevlere, vs., Partiyi destekleyenlerin seçilmelerini sağlamanın da gerekli olduğu görüşündedir.

5) Yasal işçi sınıfı örgütlerindeki pratik eylem deneyimlerinden yararlanmak amacıyla, buralardaki çalışmalara faal biçimde katılmış olanlarla daha sık toplantılar düzenlenmesi ve genel Parti konferanslarına mümkün olduğu kadar çok sayıda, bu yasal örgütlerde çalışan Parti gruplarının temsilcilerinin çağrılması arzu edilir.

Collected Works, cilt 19
s. 426—27

SENDİKA HAREKETİNDE NARODNİKLER VE LİKİDATÖRLER (1914)

Sol-Narodnik gazetenin son sayılarında, bizim (Pravda'cıların) «hizipçiliğimiz» hakkında yakınmaların yanısıra, bazı Narodniklerin (111), sendika hareketi gibi önemli bir sorun üstündeki görüşlerinin likidatörlerin görüşlerine uyduğunu kabul ettiklerini görüyoruz. Biz bunu, her zaman söylemişizdir; fakat aynı şeyi muhaliflerimizin ağzından duymak hoş bir şey.

«Bu konuda, sendikaları kendi özel alanları (!) gibi gören Bolşeviklerden kesin olarak ayrılıyoruz. ... Menşevikler'in (Narodnikler bazı nedenlerle, «Likidatörler» yerine «Menşevikler» diyorlar), sendikaların hizipler dışı örgütler oldukları yolundaki görüşleri, bizim (Narodniklerin) görüşlerimizin aynısıdır. Bu belki, geçen eylemlerde Menşeviklerle aramızdaki iyi ilişkileri açıklar.» Bunlar **Vernaya Mysl** No. 6'da yazılmıştır.

«Her zaman Sol-Narodniklerin denetimi altında bulunan sendikaların yürütme organlarınca benimsenen davranış çizgisi, hiçbir zaman ve hiçbir biçimde Likidasyoncu denilen sendikaların davranış çizgisinden ayrılmaz.» Aynı Sol-Narodnik gazete bunu da ekliyor.

Olağanüstü biçimde açık ve değerli bir kabulleniş! Kendilerinin de itiraf ettiği gibi bizim «en sol» Narodnikler, sendika hareketinde tıpkı likidatörler gibi davrandıklarını gösteriyorlar.

Böylece Marksistlere karşı, yayın organlarımızda sık sık sözü edilen likidatörlerle Narodnikler arasındaki blok (ittifaklar, anlaşmalar) ortaya çıktı.

Hatta, Narodnik gazete **Stoikaya Mysl** (112), Sol Narodnikler ve likidatörler arasındaki Marksistlere karşı ittifakı açık biçimde savunmaktadır.

Stoikaya Mysl No. 2, «Sendika örgütlerindeki şu dönemdeki Pravdacı egemenliği sırasında, Narodnikler ve

Luch'istler ile geçici anlaşmalar yapmakta korkunç ya da garip bir şey yoktur» diye yazıyor.*

Likidatörler ise bu kadar açık sözlü değiller. «Böyle şeyler»in olduğunu bilirler ama sözünü etmezler. Kendilerine Sosyal-Demokrat adı verip, aynı zamanda Sosyal-Demokratlara karşı, yabancı bir partiyle bağlaşmak, ancak el altından yürütülecek «taktikler»dir.

Fakat bu bir şeyi değiştirmez. Sendika hareketinde (ve eğitim derneklerinde) Likidatörlerle Narodnikler arasındaki birlik bir gerçektir. Ve şimdiki durumda da kaçınılmaz bir şeydir, likidatörler ve Narodnikler her eylem alanında tutarlı Marksistlere karşı ortak düşmanlıkları ile birleşmişlerdir. Sendika eyleminde hem «zayıflığın tarafsızlığı» hem de «isteksizce tarafsızlığın» temsilcileri olarak birleşmişlerdir. Ne likidatörler, ne de Narodnikler sendika hareketinde gerçek bir etkiye sahiptirler. Zayıf bir azınlık olmalarına rağmen Marksistlerle «eşit» olmak istemektedirler. Bu talep «teorik olarak» ancak tarafsızlık görüşü açısından savunulabilir. Bu yüzden de, işçi sınıfı hareketinde az etkiye sahip bütün gruplar «tarafsızlık» iddiasındadır.

Narodnikler, likidatörlerle birleşmelerinin **«tek amacının, Pravdacıların aşırı taleplerine karşı işçi örgütlerinin hizipler dışı durumunu korumak olduğunu»** söylüyorlar. **(Stoikaya Mysl No. 2 ve 4)**

Pravdacıların bu «talep»leri nedir? Politik görüşleri kendilerininkinden farklı işçilere herhangi bir sendikanın veya örgütün kapılarını mı kapamışlardır? Sendikaların bir

---

* Makalenin yazarı Boy Boris Voronov, şaşkınlıktan gözleri büyümüş bir durumda, inanılmaz «hizipçiliğe» bir örnek olarak, bir sendikanın yürütme kurulu toplantısında «Pravdacı basına yardım etmeyi ve teknik editörlük sorunlarını (haberleşme dairesini nasıl geliştirmeli, vs.) tartıştılar» demektedir. Dehşet doğrusu! İlerici işçilerin onda dokuzunu birleştiren bir gazeteye haberleşme gibi yollarla yardım ne büyük bir suçtur! Bundan sonra Narodnikler kendilerini tasfiyecilerin kucağına düşmekten nasıl alakoyabilecekler?..

tekine, herhangi bir «etiket» mi yapıştırmışlardır? Herhangi bir örgütü mü bölmüşlerdir? Buna benzer hiçbir şey yapmamışlardır! Muhaliflerimiz, bu türden hiçbir **gerçek** gösterememişlerdir, gösteremezler de. Pravdacıların «aşırı talepleri» ile, Pravdacıların, Narodnik ve tasfiyecilerin küçük-burjuva yöntemlerine katılmak istemediklerini ve **tek bir sendika içinde** işçilerin çoğunluk tavrına bağlı kalırken, bir yandan da Marksist düşüncelerin etki kazanması için döğüştüklerini kastediyorlar.

Bize yüklenmek istenen günahları hiçbir zaman işlemedik. Bu günahların suçluları Narodnikler ve likidatörlerdir. İşte gerçekler: Birkaç yıl önce Narodnikler, Demiryolcular Sendikasında çoğunluğu kazandılar. Bunun nedeni işçilerin değil, demiryolu memurlarının desteğine sahip olmaları ve diğer elverişli koşullardı. Narodnikler ne yaptılar? Bu sendikaya hemen «bir etiket yapıştırdılar», sendikayı kendi «platform»larını benimsemeye zorladılar. Sosyal Demokratları ve Parti-dışı işçileri kovdular ve onları aynı işkolunda başka bir sendika kurmaya zorladılar.

İşte bu, gerçekten «aşırı bir talep» idi. Şans eseri kazandıkları ilk zaferi etiketleyerek yararlanma telâşına düştüler. Narodniklerin bunu diğer sendikalarda yapmamaları erdemliliklerinden değil, işçiler arasındaki etkilerinin her yerde **çok az** olmasındandır.

Aynı şey likidatörler için de doğrudur. Metal İşçileri Sendikası'nı denetimleri altına aldıkları zaman, bu sendikayı likidatörler örgütünün bir kolu durumuna getirdiler. Hiçbir üye genel toplantısında likidasyoncu çizginin onaylandığı ifade edilmemiş olmasına rağmen, sendikanın organı, «yeraltı»na karşı kışkırtıcı makaleler yayınladı (bakınız **Nash Put** No. 20 (113), s. 2, **Metallist** No. 3, vs. (114).)

İşte asıl gerçekler bunlardır. Pravdacıların «aşırı talepleri» ile, Pravdacıların, işçilerin kendi işlerini çoğunluk oyu ile kendilerinin çözümlemelerine çalışmalarını kastediyorlar. Eğer metal işçilerinin bir genel toplantısında 3.000 kişi Pravdacılara ve yüz ya da iki yüz kişi likidatör-

lere ve Narodniklere oy vermişse, o zaman, «hizlp-dışı olmak» denilen şey adına, 3.000'in 200'e denk olduğunu kabul etmemiz bekleniyor! İşte, likidatör-Narodnik, «hlzip-dışı olma» kavramının anlamı budur.

Biz tarafsızlığı savunmuyoruz; buna karşıyız. Fakat Narodnik ve likidatörlerin, bir sendikada şans eseri olarak çoğunluk elde ettikleri zaman yaptıkları gibl davranmıyoruz. Ancak ilkeleri olmayan zayıf gruplar, ilk «zaferlerinde» akıllarını yitirir ve zaferlerini yirmi, otuz oy çoğunluğu ile «pekiştirme» telâşına düşerler. Böyle altın bir fırsatı kaçırmamak için, heyecanlı ve acele bir biçimde «ilkelerini» telâşla gözden geçirir, tarafsızlıklarını unutur ve bir etiket yapıştırırlar. Marksistler böyle davranmazlar. Onlar işçi sınıfı hareketi içinde yolunu yitirmiş konuklar değildirler. Bütün sendikaların, er ya da geç, Marksizme dayanan kendi görüşlerinl benimseyeceklerlnl bilirler. Geleceğin kendi düşüncelerine ait olduğuna lnanırlar ve bu nedenle, olayları zorlamaz, sendikaları dürtüklemez, onları etiketlemez, bölmezler.

Sürekli ve güvenli, Marksist propagandalarını yürütürler. Yaşamdan dersler çıkararak, işçilere Marksizmi öğretirler ve ilkesiz gruplar arasındakl hlçblr anlaşma, onları bu yoldan ayıramayacaktır.

Bir zamanlar şimdiki likidatörler, sendikaların Parti sendikaları olmalarını ve Parti içinde resmen temsil edilmelerini istiyorlardı. Bir zamanlar Narodnikler, Demiryolcular Sendikası'nı kendi programlarına resmen sadakat yemini etmeye zorlamışlardı. Bugün ikisi de, tam zıt uca kaydılar ve tarafsızlığı savunuyorlar. Durumlarının politik zayıflığı yüzünden böyle davranmaya zorlandılar.

Biz, çok önce çizilen, tüm Marksistlerin birlikte tuttukları eski yoldayız. Likidatörlerin Narodniklerle bir birliğe girmeye tamamen hakları vardır. Fakat bu, ilkelerin

bir yana bırakılmasına ve zayıflığa dayanan bir birliktir. Likidatör-Narodnik blokun sendikalara önerdikleri yol, ileri işçilerin yolu değildir.

Collected Works, cilt 20, s. 138—41

İŞÇİ SINIFI HAREKETİNİN BİÇİMLERİ (LOKAVT VE MARKSİST TAKTİKLER) (1914)

Lokavtlar, yani, işverenler arasındaki anlaşmayla işçilerin kitle olarak işten atılmaları, kapitalist toplumda, grevler kadar gerekli ve kaçınılmaz bir olgudur. Ezici ağırlığını tümüyle küçük üreticilerin ve proletaryanın üstüne bindiren sermaye, sürekli olarak, işçilerin koşullarını açlık düzeyine düşürme ve onları açlıktan ölüme mahkûm etme tehdidinde bulunur. Ve bütün ülkelerde, işçilerin mücadele etmekteki başarısızlıklarının onları inanılmaz yoksulluklar düzeyine ve açlığın tüm korkularına düşürdüğü zamanlar hatta ulusların hayatında uzun dönemler olmuştur.

İşçilerin direnişleri, doğrudan doğruya kendi yaşama koşullarından —işgücünün satılmasından— doğar. İşçiler, mücadele sırasında çok büyük fedakârlıklarda bulunmak zorunda kalmış olmalarına rağmen yalnız, bu direnişleri sayesindedir ki bir ölçüde katlanılabilmesi mümkün bir yaşama düzeyi sağlayabilirler. Fakat sermaye giderek yoğunlaşmakta, fabrikatör birlikleri gelişmekte, yoksul ve işsiz insanların sayısı, böylece de proletaryanın yoksulluğu artmaktadır; bu nedenle, çok düşük olmayan bir yaşama düzeyi için mücadele, her zaman olduğundan daha da güçleşmektedir. Son yıllarda hızla artan hayat pahalılığı, işçilerin çabalarını çoğu zaman boşa çıkarmaktadır.

İşçi örgütleri ve en başta sendikalar, giderek daha geniş proletarya kitlelerini örgütlü mücadeleye çekerek, işçi direnişini daha planlı ve daha sistemli duruma getirirler. Çeşitli türde kitle sendikalarının varlığı ile grevler inatçılaşır: daha seyrekleşir, fakat her çatışma daha büyük boyutlara ulaşır.

Lokavtlar mücadelenin şiddetlenmesiyle ortaya çıkarlar ve ortaya çıkışlarıyla da bu mücadeleyi daha şiddetlendirirler. Proletarya, mücadeleye koşarak ve sınıf bilincini, örgütünü ve deneylerini bu mücadelede geliştirerek,

kapitalist toplumun ekonomik bakımdan tümüyle yeniden kurulmasının mutlaka gerekli olduğuna giderek daha çok inanır.

Marksist taktikler, **değişik** mücadele biçimlerinin kaynaştırılmasını bir biçimden diğerine beceriyle geçişi, kitlelerin bilincini sürekli olarak arttırmayı ve tek tek ele alınınca, her birinin saldırıcı ya da savunucu olabilecekleri, fakat bir arada ele alındıklarında, daha yoğun ve kararlı bir çatışmaya yol açan kollektif eylemlerin alanının genişletilmesini kapsar.

Batı Avrupa ülkelerinde gördüğümüz, mücadelenin **böylesine** gelişmesi için, yani sağlam bir şekilde kurulmuş ve sistematik olarak güç kazanmış sendikalar aracılığıyla mücadele için, gerekli temel koşullar Rusya'da yoktur.

Uzun süredir politik özgürlükten yararlanan Avrupa'nın tersine, Rusya'da grev hareketi, dar sendikal sınırların ötesine 1912—14 yılları arasında taşmıştır. Liberaller bunu **yadsırlarken**, liberal-işçi politikacılar (likidatörler) bunu anlayamadılar, ya da gözlerini buna kapadılar. Fakat gerçek, onları, bunu kabul etmeye zorladı. Lena olayları üstüne açılan gensoru sırasında Milyukov'un Duma konuşmasında işçi sınıfı hareketinin **genel** önemini geç kalmış, isteksiz, platonik (yani etkili bir yardımla değil de ahlar-oflarla) kabullenişi, epeyce açık seçikti. «Grev çılgınlığı» üstüne liberalce konuşmaları ve grev hareketinde ekonomik ve diğer amaçların kaynaştırılmasına karşı çıkışları ile (okuyucularımıza Bay Yezhov ve yardakçılarının **bu yolda** konuşmaya, 1912'de başladıklarını hatırlatalım!) Likidatörler, işçilerin haklı nefretlerini uyandırdılar. İşte bu yüzden işçiler, likidatörlere kesin ve kararlı bir biçimde işçi sınıfı hareketinde «görevden el çektirdiler.»

Grev hareketine karşı Marksistlerin tutumu, işçiler arasında hiçbir kararsızlık ve tatminsizlik yaratmamıştır. Dahası, lokavtların önemi, örgütlü Marksistler tarafından daha **1913 Şubatında** (115) resmen kabul edilmişti (likidatörlerin, şu liberal kölelerinin, görmedikleri bir arenada). Daha 1913 Şubatında Marksistlerin resmî kararları, lo-

kavtlardan ve onları taktiklerimizde **hesaba katmanın** gerekliliğinden kesin ve açık bir biçimde sözediyordu. Lokavtlar nasıl hesaba katılırlar? Herhangi bir eylemin gerekliliğine ve uygunluğuna daha dikkatle karar vererek; bir eylemden diğerine geçip mücadele biçimlerini değiştirerek (önerilen de buydu!) mücadelenin genel eğilimının daha üst biçimlere **yükselmesiyle.** Sınıf bilincine sahip işçiler, tarihsel olarak defalarca denenmiş ve ancak likidatörlere «anlamsız» **ve «yabancı»** görünen, hareketin daha yüksek biçimlerine geçişteki bazı somut olguları pek iyi bilirler.

Lokavtın ilânından hemen sonra 21 Mart'ta Pravdacılar sloganlarını apaçık ortaya koydular: Eylemin zamanını ve biçimini bizim için işverenlerin seçmesine izin **verme,** şimdi greve gitme! Sendikalar ve örgütlü Marksistler, bu sloganın **kendilerine** ait olduğunu, temsilcilerinin Sigorta Kurulu'na (116) seçilmesini sağlayan ve likidatörlerin yıkıcı ve liberal feryatları **karşısında** St. Petersburg işçilerinin **tüm** eylemlerini yöneten aynı ileri proletarya çoğunluğu tarafından ortaya konulduğunu bilmekte ve görmektedirler.

21 Mart sloganı —şimdi greve gitme— bir biçimin **yerine** diğerini koyabileceklerini ve —durmadan değişen mücadele biçimleriyle— daha yüksek düzeye doğru genel bir yükseliş için çabaladıklarını ve çabalayacaklarını bilen işçilerin sloganıdır.

İşçiler, işçi sınıfı hareketini engelleyenlerin —likidatörler ve Narodniklerin— işçilerin davasını, bu sefer de engellemeye çalışacaklarını ve direniş için önceden hazırlıklı olduklarını biliyorlardı.

26 Mart'ta, hem likidatör, hem de Narodnik gruplar, St. Petersburg ve Rusya'nın sınıf bilincine sahip işçilerinin **çoğunluğuna** uymayan bozguncular, bu kamplarda yaygın olan burjuva âdetlerini gazetelerinde yayınladılar. Narodnikler, (likidatörlerin ekmeğine yağ sürerek) «düşüncesizlik»ten söz ederlerken (sınıf bilincine sahip işçiler kimsenin Narodnikler kadar düşüncesiz olmadığını

uzun zamandır bilirler), likidatörler de liberal konuşmalar yapıyor (bunlar **Put Pravdy** No. 47'de incelenmiş ve kınanmıştır) ve işçilerin grevler yerine... hayır, daha yüksek biçimlere değil, fakat... dilekçelere ve «karar tasarılarına» başvurmalarını öneriyorlardı!

İlerici işçiler, likidatörlerin bu utanılacak liberal tavsiyelerini ve Narodniklerin düşüncesiz gevezeliklerini süpürerek, kendi yollarında kararlı adımlar attılar.

Belli lokavt durumlarında, bunlara denk düşen daha ileri **belli** mücadele biçimlerine geçmeyi isteyen eski karar, işçilerce iyi bilinmekte ve doğru olarak uygulanmaktadır.

İşverenler, lokavtlarının kışkırtıcı amacında başarısızlığa uğramışlardır. İşçiler, düşmanlarının seçtiği alanda savaşmayı kabul etmediler. İşçiler, örgütlü Marksistlerin kararlarını zamanında uyguladılar ve daha büyük enerjiyle ve daha belirgin biçimde, hareketlerinin öneminin bilincinde, eski yollarında yürümeyi sürdürüyorlar.

Collected Works, cilt 20
s. 209—12

GÖREVLERİMİZ (1914)

Rusya'da işçi sınıfı basınının tarihini ve **Pravda**'nın kökenini kısaca gözden geçirdik. Rusya'daki uzun demokratik hareketler tarihinin, Marksizm bayrağı altında bağımsız bir işçi sınıfı demokratik hareketinin kuruluşuna nasıl yol açtığını — ve Rusya'daki Marksizm ve işçi sınıfı hareketinin yirmi yıllık tarihinin, işçi öncülerinin küçük burjuva oportünist eğilimlere karşı verdikleri uzun mücadelenin sonucu olarak, sınıf bilincine sahip işçilerin geniş çoğunluğunun, işçi sınıfı hareketinin 1912 ilkbaharındaki ünlü kobarışının ortoya çıkardığı **Pravda** çevresinde nasıl toplandığını göstermeye çalıştık.

Gazetenin iki yılı boyunca, Pravdacı bilinçli işçilerin ideolojik olarak ve bir dereceye kadar da örgütsel olarak tutarlı bir Marksist işçi yayınını destekleyip, güçlendirerek, geliştirerek nasıl birleştiklerini gördük. Önceki tarihsel dönemin örgütlü Marksistlerinin devamı olduklarında kesinlikle ısrar ederek, onların kararlarının hiç birine ters düşmeyerek, eskinin temelleri üstünde yeniyi kurarak ve tutarlı Marksizmin açık seçik belirtilmiş amacına doğru sistematik olarak ve hiç sapmadan ilerleyerek, Pravdacı işçiler, alışılmamış zorlukta bir tarihsel görevi çözümlemeye başladılar.

1908—11 döneminde işçi hareketinin yolu üstüne iç ve dış, bir yığın düşman, bir yığın güçlük dikilmiştir. Bugüne kadar dünyadaki hiçbir ülkede işçi sınıfı hareketi, böylesine bunalımlardan, sürekliliğini, örgütlü niteliğini, eski kararlara, programlara ve taktiklere bağlılığını bozmadan çıkmayı başaramamıştır.

Fakat Rus işçileri —daha doğrusu Rusya işçileri— bunu **başarmışlardır;** inanılmaz derecede acı bir bunalımdan, geçmişe bağlı olarak ve örgütsel devamlılıklarını bozmadan, bayraklarını dalgalandırarak çıkmayı başarmışlar; eski fakat hâlâ ortada olan tarihsel sorunların, eski yöntemlerle çözümü amacı ile güçlerin yetiştirilmesin-

de yeni metodlar bulunmasında, yeni kuşakları eğitmek ve harekete geçirmek için **yeni** eğitim biçimlerinde ustalaşmışlardır.

Rus toplumunun bütün sınıfları içinde yalnız Rusya işçi sınıfı bunu başarmıştır. Tabiî, diğer ülkeler işçilerinden daha yüksek olduğundan değil, tersine, örgütlenme ve sınıf bilincinde onlardan hâlâ çok gerilerde olduğu için bunu başarmıştır. Bunu başarmıştır; çünkü bütün dünya işçilerinin **deneylerine,** hem onların sınıf bilincine erişişlerindeki, **Marksizm** tarafından özetlenen bilim ve deneylerine, hem de görkemli işçi yayınları ve kitle örgütleri ile komşu ülkelerdeki proletaryanın pratik deneylerine **dayanmıştır.**

En zorlu ve acı dolu bir dönemde **kendi** çizgilerini dış baskılara ve karamsarlık, kuşkuculuk, korkaklık ve iç ihanetlere karşı koruyan Pravdacı işçiler, şimdi kendilerine tam bir güven ve kesinlikle şunu söyleyebilirler: Doğru yolda olduğumuzu biliyoruz; fakat bu yolda ancak ilk adımları attık ve temel zorluklar hâlâ önümüzde uzanmaktadır; kendi durumumuzu tümüyle sağlamlaştırmak ve geri kalmış, uykuda ve ezilmiş milyonlarca proleteri bilinçli eyleme yöneltmek için yapacak daha çok şeyimiz var.

Bırakın Liberalleri köle gibi izleyen, proletaryanın «yol arkadaşı» küçük burjuvazi, «yeraltı»na karşı, «yasa-dışı basının propagandasını yapmaya» karşı dudak bükerek söylenip dursun; bırakın, üç Haziran «yasallığı» üstüne düşler kursun. Bu «yasallığın» nazik yapısını biliyoruz; yasa-dışı bir basının öneminin tarihsel derslerini unutmayacağız.

«Pravdacı» çalışmalarımızı daha da geliştirerek salt gazete yönünü işçilerin davasının diğer bütün yönleri ile el ele ileriye götüreceğiz.

Put Pravdy bugün olduğundan üç, dört ve beş kez daha fazla dağıtılmak zorundadır. Bir sendika eki çıkarmalıyız ve yayın kurulunda bütün sendika ve grupların temsilcileri bulunmalıdır. Gazetemizin bölgesel (Moskova,

Urallar, Kafkasya, Baltık, Ukrayna) ekleri olmalıdır. İstisnasız her ulusun bütün burjuva ve küçük burjuva uluscularına rağmen, Rusya'daki **tüm** ulusların işçileri arasındaki birliği sağlamlaştırmalı ve bu amaçla, gc temizde Rusya'nın çeşitli uluslarındaki işçi hareketlerine ayrılmış ekler çıkarmalıyız.

Hem **Put Pravdy**'nin dışişleri bölümü, hem de sınıf bilincine sahip işçilerin **örgütsel**, ideolojik ve politik yaşamlarının aniatılması birkaç misli daha genişletilmelidir.

Fiyatı bir kopek olacak **Vechernaya Pravda**'yı yayınlamalıyız. Bugünkü biçimiyle **Put Pravdy** (117), sınıf bilincine sahip işçi için esastır ve daha da genişletilmelidir; fakat sokaktaki işçi için, tabandaki işçi için, henüz hareketin icine sokulmamış milyonlardan herhangi bir kişi için çok pahalı, çok zor ve çok büyüktür. İleri İşçi bunları hiçbir zaman unutmayacaktır; çünkü meslek ayırımının, bir işçi aristokrasisinin ortaya çıkışının ve bunun kitlelerden kopmasının proletaryanın gerilemesi, ilkelleşmesi ve onun zavallı bir dar kafalı (philistine) acınacak bir uşak durumuna sokulması anlamına geldiğini bilir; bu da onun kurtuluşu için varolan **tüm** umutların yitirilmesi demektir.

Proleter ve yarı-proleter kitlelerinin en kalabalık merkezlerinde 200.000 veya 300.000 kopyası dağıtılabilen ve onlara dünya çapındaki işçi-sınıfı hareketinin ışığını gösteren, onlara kendi güçlerine inanç aşılayan, onları birleşmeye iten ve onların tam sınıf bilincine erişmelerine yardım eden, bir kopeklik **Vechernaya Pravda**'yı çıkarmaya başlamak gerekiyor.

Put Pravdy okuyucuları arasında çeşitli fabrika, bölge, vs.'de şimdi olduğundan çok daha yüksek bir örgütlenme derecesi, haberleşmeye ve gazetenin faaliyeti ve dağıtımına daha eylemci bir katılma sağlamalıyız. İşçilerin gazetenin yazı işlerinde düzenli görev almalarını sağlamalıyız.

Aslında ihtiyacımız olan daha pek çok şey var! Gerek duyduğumuz her şeyi burada sıralayamayız; burada

görevimizin bütün alanlarını, hatta temel alanlarını saymaya kalksak gülünç (hatta daha da beter) oluruz!

Doğru yolda olduğumuzu biliyoruz. Bütün ülkelerin ileriye bakan işçileriyle elele yürüdüğümüzü biliyoruz. Görevimizin bu yönünün, bütünün ancak bir parçası olduğunu ve hâlâ, büyük kurtuluş yolumuzun başında bulunduğumuzu biliyoruz. Fakat dünyada hiçbir şeyin bu yolda bizi durduramıyacağını da biliyoruz.

Collected Works, cilt 36, s. 281—84

ALMAN İŞÇİ HAREKETİNİN KOPYA EDİLMEMESİ GEREKEN YÖNÜ NEDİR? (1914)

Alman sendikalarının en ünlü ve sorumlu temsilcilerinden biri olan Karl Legien, geçenlerde, **Amerika'da İşçi Hareketi** başlığını taşıyan koca bir kitapla, Amerika'ya yaptığı ziyaretin raporunu yayınladı.

Uluslararası sendika hareketinin olduğu kadar Alman sendika hareketinin de çok ünlü bir temsilcisi olarak K. Leigen, ziyaretine, özel bir olay niteliği, hatta tantanalı bir önem vermiştir. Bu ziyaretin yapılabilmesi için, Amerika Sosyalist Partisi (118) ve ünlü (ya da rezil) Gompers tarafından yönetilen sendika örgütü Amerikan İşçi Federasyonu (119) ile yıllarca süren görüşmeler yapmıştır. Legien, Karl Liebknecht'in Amerika'ya gideceğini öğrenince «parti taktikleri ve işçi hareketinin bazı dallarının önemi ve değeri üstüne görüşleri birbirine tam uymayan iki sözcünün, Birleşik Devletler'de aynı anda görünmelerini önlemek için» aynı zamanda gitmeyi reddetmiştir..

K. Legien, Amerika'daki sendika hareketi üstüne çok geniş materyal toplamış, fakat bunları sindirememiştir. Kitap, gezi hakkında bölük pörçük anlatımlarla karma karışıklaşmış, içeriği bakımından önemsiz ve üslûp bakımından bayat bir eserdir. Kitapta Legien'in özellikle ilgilendiği, Amerika'daki sendika mevzuatı bile, incelenmiş ve çözümlenmiş değildir, yalnızca düzensiz ve eksik çevirileri yapılmıştır.

Legien'in gezisinde, uluslararası ve özellikle Alman işçi hareketindeki **ikil eğilimi** ortaya koyan çok öğretici bir olay vardı.

Legien, Congress (Kongre) adıyla anılan, Birleşik Devletler'in milletvekilleri meclisini ziyaret etmişti. Polis baskısı altındaki Prusya devletinde yetiştiğinden, Cumhuriyet'in demokratik usullerinden çok etkilenen Legien, anlaşılabilir bir hoşnutlukla, Amerika'da hükümetin her

kongre üyesine, yalnız bütün modern konfora sahip birer özel büro sağlamakla kalmayıp, kongre üyesinin türlü işlerinde ona yardım edecek bir de ücretli sekreter sağladığını belirtir. Kongre Başkanı ve üyelerinin basitliği ve rahat davranışları, Legien'in Avrupa parlamentolarında ve özellikle Almanya'da gördüklerinin tam tersiydi. Avrupa'da bir Sosyal-Demokrat, bir burjuva parlamentosunda, resmî bir oturumda selâmlama konuşması yapmayı düşünemezdi bile! Fakat Amerika'da bu, çok kolayca oluyor ve Sosyal-Demokrat adı kimseyi korkutmuyordu... o **Sosyal Demokrat'ın kendisi** dışında!

Burada, kararsız sosyalistleri kibarca öldüren Amerikan burjuva yönteminin ve «kibar», tatlı dilli ve demokratik burjuvaziye duyduğu saygı yüzünden sosyalizmden vazgeçen Alman oportünist yönteminin bir örneğini görüyoruz.

Legien'in selâmlama konuşması İngilizceye çevrildi (demokrasi, parlamentosunda «yabancı» bir dilin konuşulmasına hiç de karşı değildi); ikiyüzden fazla kongre üyesinin hepsi sırayla, Cumhuriyet'in «konuğu» olarak teker teker Legien'in elini sıktılar ve Sözcü teşekkürlerini belirtti.

Legien diyor ki: «Benim selâmlama konuşmamın biçim ve özü, hem Birleşik Devletler'de, hem de Almanya'daki sosyalist basın tarafından sevgiyle karşılandı. Yine de Almanya'daki bazı gazete yazarları, konuşmamın, bir Sosyal-Demokrat'ın burjuva dinleyicilere karşı Sosyal-Demokratik bir konuşma yapmasının ne kadar olanaksız bir iş olduğunu bir kere daha kanıtladığını işaret etmekten kendilerini alamadılar. Bu yazarlar benim yerimde olsalardı, kuşkusuz, kapitalizme karşı ve kitle grevinden yana bir konuşma yaparlardı, fakat ben bu parlamentoda, Almanya'nın Sosyal-Demokrat ve örgütlenmiş işçilerinin ülkeler arasında barış istediklerine ve barış yolu ile kültürün, çıkabileceği en yüksek dereceye kadar geliştirilmesini dilediklerine dikkati çekmeyi önemli gördüm.»

«Devlet adamı vari» konuşmasıyla Legien'imizin bozguna uğrattığı zavallı «yazarlar»! Genel olarak sendika önderlerinin ve özel olarak da Legien'in oportünizmi, Alman

işçi hareketi içinde uzun süredir açıkça biliniyordu ve sınıf bilincine sahip çok sayıda işçi tarafından hak ettiğince değerlendirilmişti. Fakat **Avrupa** sosyalizmi «model»inden pek çok söz edildiği ve bu «model»in en kötü, en karşı konulacak yanlarının seçildiği Rusya'da, Legien'in konuşmasına daha ayrıntıyla değinmek yararlı olacaktır.

Alman sendikalarının —yani, sosyal-demokrat sendikaların— iki milyon kişilik ordusunun bu önderi, Alman Reichstag'ındaki Sosyal-Demokrat grubun bir üyesi, kapitalist Amerika'nın temsilcilerinin en yüksek kuruluna hitap ettiği zaman, salt liberal, burjuva bir konuşma yapmıştır. Söylemesi gereksiz, bir tek liberal, hatta bir Oktobrist bile, «barış»tan, «kültür»den söz eden bir konuşmanın altına imza atmakta duraksamaz.

Ve Alman sosyalistleri, bunun Sosyal-Demokrat bir konuşma olmadığına dikkati çektikleri zaman, kapitalistlerin ücret kölelerinin bu «önderi» onları alabildiğine aşağılamıştır. Bir «pratik politikacı» ve işçilerin kuruluşlarını toplayan birine karşı, «yazarlar» nedir ki! Polislerin, ülkenin birinde üçüncü unsur (120) için gösterdikleri saygısızlığın aynısını, bizim dar kafalı Narkisist'imiz, yazarlara karşı göstermektedir.

«Bu yazarlar» tabii, «kapitalizme karşı» bir konuşma yaparlardı.

Bu sosyalist taslağının, neye karşı dudak büktüğünü bir düşünün! Bir sosyalistin kapitalizme **karşı** konuşmayı gerekli göreceği düşüncesine karşı dudak büküyor. Alman oportünizminin «devlet adamları» için bu düşünce bütünüyle yabancıdır; onlar «kapitalizmi **gücendirmeyecek** biçimde konuşurlar. Sosyalizmden kölece yan çizerek rezilleşmekte ve bu rezillikleri ile övünmektedirler.

Legien herhangi bir kimse değildir. O, sendikalar ordusunun, ya da daha doğrusu bu ordunun subaylar grubunun temsilcisidir. Konuşması bir kaza, bir dil sürçmesi veya rastgele bir kapris olmadığı gibi, nazik ve polis kabalığının izini bile taşımayan Amerikan kapitalistleri tara-

fından korkutulmuş bir Alman taşra büro kâtibinin falsosu da değildir. Eğer salt böyle olsaydı, Legien'in konuşması, sözünü etmeye bile değmezdi.

Fakat böyle olmadığı apaçık ortadadır.

Stuttgart'daki Uluslararası Kongre'de sömürge sorununda aşırı-oportünist karar için oy veren Alman delegasyonunun yarısı bu tür sahte sosyalistler olarak ortaya çıktılar.

Alman dergisi **Sozialistische** (??) **Monatshefte'yi** (121) ele alınız, Legien gibi tepeden tırnağa oportünist ve sosyalizmle ortak **hiçbir** yanları bulunmayan adamların sözlerini, işçi hareketinin **bütün** hayatî sorunlarına dokunan sözlerini orada her zaman bulacaksınız.

«Resmî» Alman partisinin «resmî» açıklaması **Sozialistische Monatshefte'yi** «kimsenin okumadığı», onun hiçbir etkisinin bulunmadığı, vs.dir; fakat bu **doğru değildir.** Stuttgart «olayı» bunun doğru olmadığını kanıtlamıştır. **Sozialistische Monatshefte** için yazan en ünlü, en sorumlu kişiler, yani parlamento üyeleri ve sendika önderleri, görüşlerini kitleler arasında durmaksızın ve sapmaksızın yaymaktadırlar.

Alman partisinin «resmî iyimserliği», kendi kampında, Legien'in «bu yazarlar» adını verdiği kişiler tarafından, uzun zaman önce kaydedilmişti. (Legien'in bu adlandırışı burjuva bakış açısından bir aşağılama ve bir sosyalistin bakış açısından ise bir onurlama idi). Ve Rusya'daki liberaller ve (tabiî, Trockî de dahil), likidatörler, bu sokulgan karakteristiği **toprağımıza** ne kadar sık **dikmeğe** çalışırlarsa, buna karşı direniş de o kadar kesin olmalıdır.

Alman Sosyal-Demokrasisinin birçok büyük hizmetleri olmuştur. Marx'ın bütün o Höchberg'lere, Dühring'lere ve bunlar gibilere karşı mücadelesi sayesinde sımsıkı formülleştirilmiş bir teoriye sahiptir. Bizim Narodnikler boşu boşuna bu teoriden kaçmaya ya da oportünist çizgilerle onu retuş etmeye çalışmışlardır. (Bu hareket) bir kitle örgütüne, gazetelere, sendikalara, politik derneklere sahiptir. Bizim ülkemizde de **Pravda'cı** Marksistlerin za-

ferleri biçiminde kesinlikle kurulmakta olan aynı kitle örgütü, her yerde —Duma seçimlerinde, günlük basında, Sigorta Kurulu seçimlerinde ve sendikalarda— başarı kazanmaktadır. İşçilerin «görevden uzaklaştırdıkları» bizim likidatörlerin, Rusya'daki bu kitle örgütünün büyümesi sorunundan kaçınma çabaları, Narodniklerinki kadar boşunadır ve işçi sınıfı hareketinden aynı aydınca **kopmayı** içerir.

Fakat Alman Sosyal-Demokrasisinin erdemleri. Legien'in yaptığı gibi utanılacak konuşmalar ya da **Sozialistische Monatshefte**'ye katkıda bulunanların (basındaki) «kelâmları» yüzünden değil, fakat onlara **rağmen** birer erdemdirler. Alman partisinin kuşkusuz acısını çektiği ve böyle bir durumda kendini gösteren **hastalığı**, azımsamamalı ve «resmen iyimser» ifadelerle önemsiz göstermemeliyiz. Bunu Rus işçisine apaçık göstermeliyiz ki, eski hareketin deneyinden yararlanabilelim ve ondan neyi kopye etmemiz gerektiğini öğrenebilelim.

Collected Works, cilt 20
s. 254—58

R.S.D.İ.P. MERKEZ KOMİTESİ'NİN BRÜKSEL KONFERANSI'NA RAPORU VE M.K. DELEGASYONUNA YÖNERGE'den (1914)

İşte, işçi temsilcilerinin sigorta kurumlarına seçimine ilişkin objektif sayılar. Bugünkü çarlık Rusya'sındaki her türlü politik, anayasal reform sözlerini, salt liberalizm olarak reddediyoruz ve bununla hiçbir ilgimiz yoktur; fakat sigorta gibi **gerçek** reformlardan sözle değil **işle** yararlanıyoruz. Tüm-Rusya Sigorta Kurulundaki işçi grubunun **tümü, Pravda**'yı **destekleyenler**den, yani, likidasyonculuğu mahkûm eden ve reddeden İşçilerden oluşmaktadır. Tüm-Rusya Sigorta Kurulu seçimlerinde, 57 delegeden 47'si, yani, yüzde 82'si **Pravda**'cılardı. St. Petersburg kenti Sigorta Kurulu seçiminde delegelerden 37'si Pravdacı ve 7'si likidatör idi; yani Pravdacılar yüzde 84'ü oluşturuyorlardı.

Aynı şey sendikalar için de söylenebilir. Yurt dışındaki Rus Sosyal-Demokratlarının «hizipçi çekişme kargaşası»ndan söz edildiğini (ki buna Rosa Lüksemburg, Plekhanov, Trocki ve diğerleri pek düşkündür) duydukları zaman, yabancı yoldaşlarımız, belki de, ülkemizdeki sendika hareketinin bölündüğünü sanacaklardır.

Durum hiç de böyle değildir.

Rusya'da cifte sendikalar yoktur. Hem St. Petersburg'da hem de Moskova'da sendikalar **birleşmişlerdir.** Asıl önemli olan da bu sendikalarda **Pravdacıların** tümüyle egemen olmalarıdır.

Moskova'daki onüç sendikadan hiç biri likidatörlerin kontrolünde değildir.

İşçiler Takvimimizde üyeleriyle birlikte listesini verdiğimiz St. Petersburg'daki yirmi sendikadan yalnız Teknik Ressamlar Sendikası, Eczacılık İşçileri Sendikası, Kâtipler Sendikası ve Basın İşçileri Sendikası üyelerinin yarısı likidatörlerden yanadır. Bütün diğer sendikalarda —Metal İş-

çileri, Tekstil İşçileri, Terziler, Ağaç İşçileri, Çıraklar, vb. sendikalarda Pravdacılar **tümüyle egemendirler.**

Ve açıkça söylüyoruz: Eğer likidatörler taktiklerini büyük ölçüde değiştirmedikçe ve Rusya'daki sınıf bilincine sahip işçilerin örgütlü çoğunluğuna karşı yıkıcı mücadelelerini durdurmadıkça, «birlikten» söz etmekten vazgeçsinler.

Collected Works, cilt 20
s. 507—508

KARL MARX'dan (1914)

Daha 1844—45'de, daha önceki materyalizmin temel eksikliklerinden birini, yani pratik devrimci eylemin koşullarını anlamak ve önemini değerlendirmekteki yetersizliğini inceledikten sonra Marx, teorik çalışmalarının yanısıra, bütün yaşamı boyunca, proletaryanın sınıf savaşının taktik sorunlarına sürekli bir dikkat göstermiştir. Buna ilişkin çok büyük miktarda materyal, Marx'ın **bütün** yapıtlarında, özellikle 1913'te basılan, Engels'le yaptığı mektuplaşmanın dört cildinde içerilmektedir. Bu materyal hâlâ bir araya getirilmemiş, toplanmamış, incelenmemiştir. Bu nedenle kendimizi burada en genel ve kısa irdelemelerle sınırlayacak, Marx'ın haklı olarak, **bu** yönü olmadan materyalizmi, eksik, tek yanlı ve cansız bulduğuna dikkati çekeceğiz. Proletarya taktiklerinin esas görevi, Marx tarafından, kendisinin materyalist-diyalektik **Weltanschauung**'unun tüm önermelerine sıkı sıkıya uyularak tanımlanmıştır. Ancak belli bir toplumdaki tüm sınıflar arasındaki ilişkiler bütününün objektif olarak irdelenmesi ve böylece de o toplumun eriştiği gelişme düzeyinin ve onun diğer toplumlarla olan ilişkilerinin objektif olarak irdelenmesi, ileri bir sınıfın doğru taktikleri için bir temel görevi yapabilir. Aynı zamanda, bütün sınıflar ve bütün ülkeler durağan değil devingen olarak, yani, hareketsizlik durumunda değil, hareket durumunda (ki bunun da yasaları, her sınıfın varoluşunun ekonomik koşullarınca belirlenir) gözönüne alınırlar. Bunun karşılığında hareket, yalnızca geçmiş açısından değil, aynı zamanda gelecek açısından da, ve yalnız yavaş değişmeleri görebilen «evrimcilerin» kullandıkları bayağıca anlamında değil, diyalektik olarak gözönüne alınır: «... böylesine gelişmeler sözkonusu olduğunda, yirmi yıl, bir günden fazla değildir» diyor Marx, Engels'e, «ancak ilerde, içlerinde yirmi yıllar bulunduran günler gelebilir» (**Briefwechsel**, cilt 3. s. 127) (122). Gelişimin her aşamasında, her anda, pro-

letarya taktikleri, bir yandan, politik durgunluk ya da yavaş, «barışçı» gelişim dönemlerinden ileri sınıfın sınıf bilincini, gücünü ve militanlığını arttırmak amacıyla yararlanarak, diğer yandan da, bu yararlanma işini, sınıfın ilerleyişinin «en son hedefi» ne doğru, onda, içlerinde yirmi yıllar bulundurdan büyük günlerdeki büyük görevler için pratik çözümler bulma yeteneğini yaratmaya doğru yönelterek, insan tarihinin nesnel olarak kaçınılmaz olan bu diyalektiğini hesaba katmalıdır. Marx'ın savlarından ikisi bu açıdan özellikle önemlidir: Bunlardan birisi **Felsefenin Sefaleti**'ndedir ve proletaryanın ekonomik mücadelesi ve ekonomik örgütleri ile, diğeri ise **Komünist Manifesto**'dadır ve proletaryanın politik görevleri ile ilgilidir. Birincisi şöyledir: «Büyük ölçekli sanayi, birbirlerini tanımayan insan yığınlarını tek bir yere toplar. Rekabet işçiler arasında çıkar ayrılıkları doğurur. Ancak ücretlerin korunması, patronlarına karşı bu ortak çıkarları, işçileri ortak bir direnme düşüncesinde birleştirir — **birlik kurma**... Önceleri birbirinden kopuk olan birlikler... gruplar halinde birleşirler... ve her zaman karşılarına yekvücut dikilen sermayeyi gördükçe birliklerinin sürdürülmesi, onlar için [yani işçiler için], ücretlerin korunmasından daha gerekli bir duruma gelir... —gerçek bir iç savaş olan bu mücadelede yaklaşan bir savaşın gerekli tüm unsurları birleşip gelişirler. Bir kere bu noktaya ulaştığında birlik, siyasi bir nitelik edinir» (123). Burada, ekonomik mücadelenin ve sendika hareketinin gelecek birkaç on yıl için, proletaryanın güçlerini «yaklaşan savaş» için hazırlayacağı bütün o uzun dönemin program ve taktiğini buluyoruz. Sanayideki «refah»ın «proletaryayı satınalma» (**Briefwechsel**, cilt 1, s. 136) (124), onları mücadeleden saptırma çabalarına nasıl yol açtığını; bu refahın genel olarak işçileri nasıl «yozlaştırdığını» (cilt 2, s. 218); İngiliz proletaryasının nasıl «burjuvalaştırıldığı»nı — «tüm ulusların bu en burjuvası, açıkça, burjuvazinin yanısıra bir burjuva aristokrasisi ve bir burjuva proletaryasına sahip olmayı amaçlamaktadır» (cilt 2, s. 290) (125); «devrimci enerji»si-

nin nasıl sızıp gittiğini (cilt 3, s. 124); «İngiliz işçilerinin açıkça burjuva mikroplarından temizlenmeleri için» az çok uzun bir dönem beklemenin nasıl gerekli olduğunu (cilt 3, s. 127); İngiliz işçi hareketinin «Chartist'lerin heyecanından» nasıl «yoksun» olduklarını (1866; cilt 3, s. 305) (126), İngiliz işçi önderlerinin «radikal burjuva ile işçi» arasında orta yolda kalmış bir duruma nasıl geldiklerini (Holyoak'a atıf olarak, cilt 4, s. 209); Britanya'nın tekelci durumu yüzünden ve bu tekel sürdükçe, İngiliz işçisinin nasıl «kımıldanmıyacağını» (127) göstererek, Marx ve Engels'in, İngiliz işçi hareketi örneğine yaptıkları sayısız atıflarla, bütün bunlar (bir önceki cümlede belirtilenler) karşılaştırılmalıdır. İşçi sınıfı hareketinin süreci (**ve sonucu**)na ilişkin olarak ekonomik mücadele taktikleri burada, dikkate değer ölçüde geniş, kapsamlı, diyalektik ve gerçekten devrimci bir açıdan ele alınmaktadır.

Collected Works, cilt 21
s. 74—76

EMPERYALİZM VE SOSYALİZMDEKİ BÖLÜNME'den (1916)

Proletarya, kapitalizmin —yalnız Avrupa kapitalizminin ya da emperyalist kapitalizmin değil, dünya kapitalizminin— cocuğudur. «Proletarya» dünya ölçüsünde elli yıl önce veya elli yıl sonra —**dünya** ölçüsünde bu önemsiz bir süredir — kuşkusuz «birleşecek» ve onun içinde devrimci Sosyal-Demokrasi «kaçınılmaz» olarak zafer kazanacaktır. Fakat asıl önemli olan bu değildir, Kautsky'ci baylar. Asıl önemli olan şudur ki, günümüzde Avrupa'nın emperyalist ülkelerinde, bir sınıf olarak proletaryaya yabancı, burjuvazinin uşakları, ajanları ve burjuvazinin etkisinin araçları olan oportünistlere **yaltaklanmaktasınız** ve işçi sınıfı kendisini bu oportünistlerden **arındırmadıkça** bir **burjuva işçi hareketi** olarak kalacaktır. Oportünistlerle, Legieriler, Lavidler, Plekhanovlar, Chkhenkelisler, Potresovlarla, vs. «birleşme»yi savunarak, nesnel olarak, işçi hareketi içindeki en iyi ajanlarının yardımıyla emperyalist burjuvazinin, işçileri **köleleştirmesini** savunmuş oluyorsunuz. Devrimci Sosyal-Demokrasinin dünya ölçüsünde zaferi, kesinlikle kaçınılmaz bir şeydir; ancak size **karşı** ilerlemekte ve ilerleyecektir. Ve bu **size** karşı kazanılmış bir zafer olacaktır.

Bugünün işçi hareketindeki, 1914—16'da tüm dünyada yolları açıkça ayrılmış olan bu iki eğilim, hatta iki parti de diyebiliriz, **Marx ve Engels tarafından İngiltere'de,** aşağı yukarı 1858—1892 arasında, **on yıllar** boyu, **izlenmiştir.**

Ne Marx, ne de Engels, 1898—1900'den sonra başlayan dünya kapitalizminin emperyalist dönemini görecek kadar yaşamışlardır. Fakat İngiltere'nin özel niteliği olarak, daha ondokuzuncu yüzyılın ortasında, **emperyalizmin** en azından **iki** temel, belirgin yönü, bu ülkede ortaya çıkmıştı bile: 1) Geniş sömürgeler ve 2) (İngiltere'nin dünya pazarındaki tekelci durumunun sonucu olarak) tekel

kârı. Bu iki açıdan da o zaman için İngiltere, kapitalist ülkeler arasında bir istisna idi ve Marx ve Engels bu istisnayı inceleyerek, İngiliz işçi hareketinde oportünizmin (geçici) başarısı ile **bağlantısını** apaçık ve kesin biçimde ortaya koydular.

Engels, Marx'a [gönderdiği] 7 Ekim 1858 tarihini taşıyan bir mektupta şunları yazıyor: «... İngiliz proletaryası, gerçekten, giderek burjuvalaşmaktadır; öyle ki, tüm ulusların bu en burjuvası, açıkça, burjuvazinin **yanısıra** bir burjuva aristokrasisi ve bir burjuva proletaryasına sahip olmayı amaçlamaktadır. Tüm dünyayı sömüren bir ulus için bu, tabiî, bir ölçüye kadar savunulabilir.» Sorge'a yazılmış, 21 Eylül 1872 tarihini taşıyan bir mektupta Engels ona, Hales'in, Enternasyonal'in Federal Konseyinde büyük bir patırdı kopardığını ve «İngiliz işçi önderleri kendilerini sattılar» diyen Marx'ın kınanmasını sağladığını haber veriyor. Marx da, 4 Ağustos 1874 tarihinde Sorge'a şunları yazıyor: «Buradaki (İngiltere'deki) kent işçileri için, bir yığın önderin Parlamentoya girmemesi üzülünecek bir şeydir. Çünkü bu önderlerden kurtulmanın en emin yolu bu olacaktı.» 11 Ağustos 1881 tarihli, Marx'a yazılmış mektubunda Engels, «burjuvaziye satılmış ya da en azından burjuvaziden para alan adamlar tarafından yönetilmelerine izin veren o kötünün kötüsü İngiliz sendikaları»ndan söz ediyor. 12 Eylül 1882 tarihli bir mektubunda Engels, Kautsky'e şunları yazıyor: «Bana İngiliz işçilerinin sömürge politikası hakkında ne düşündüklerini soruyorsunuz. Genel olarak politika üstünde düşündüklerinin tıpkısını düşünüyorlar. Burada işçilerin partisi yoktur. Yalnız Muhafazakârlar ve Liberal-Radikaller vardır. Ve işçiler, İngiltere'nin dünya pazarı ve sömürgeler üzerinde kurduğu tekelin yağmasından paylarını keyifle almaktadırlar.»

Engels Sorge'a 7 Aralık 1889'da şunları yazıyor: «Buradaki (İngiltere'deki) en iğrenç şey, işçilerin iliklerine işlemiş olan burjuva saygıdeğer'liğidir... Hepsinin en iyisi olarak kabul ettiğim Tom Mann bile, Belediye Reisi ile birlikte yemek yiyeceğinden söz etmeye bayılıyor. Eğer bu,

Fransızlarla karşılaştırılırsa, bir devrimin neden yararlı olduğu anlaşılır». 19 Nisan 1890 tarihli bir mektupta: «Fakat yüzeyin **altında**, hareket (İngiltere'deki işçi sınıfı hareketi) sürmekte ve giderek daha geniş kesimleri ve çoğunlukla bugüne dek durgun kalan **en geri** (Engels'in italikleri) tabakaları da içermektedir. Bu kitlenin, birden **kendisini bulacağı**, bu hareket halindeki yüce kitlenin kendisi olduğunu kavrayacağı gün artık uzak değildir». 4 Mart 1891'de: «Yozlaşmış Liman İşçileri Sendikasının başarısızlığı; **zengin**, bu nedenle de korkak olan eski' tutucu sendikalar, tek başlarına ortada kalmışlardır...» 14 Eylül 1891: Newcastle'da yapılan Sendikalar Kongresinde eski sendikacılar, yani sekiz saatlik işgününe karşı çıkanlar, yenilmişler «ve burjuva gazeteleri **burjuva işçi partisinin** yenilgisini kabul etmişlerdi». (İtalikler hep Engels'in)

Yıllar boyu Engels tarafından yinelenmiş olan bu görüşler, kendisi tarafından halk önünde, gazetelerde ifade edilmiş, **İngiltere'de İşçi Sınıfının Durumu'na** (1892) yazdığı önsözde kanıtlanmıştır. Burada, «işçi sınıfı içindeki bir aristokrasi»den, «emekçi halkın büyük kitlesi»nden ayrı «ayrıcalıklı bir işçi azınlığı»ndan söz etmektedir. İngiltere'nin 1848—68 arasındaki ayrıcalıklı durumundan, işçi sınıfının «küçük, ayrıcalıklı, esirgenen bir azınlığı», «sürekli olarak yararlanırken», «asıl büyük kitle, en iyimser tahminle bile, geçici bir iyileşmeden başka bir şey görmüyordu»... «Bu tekelin (İngiltere'nin sanayi tekeli) yıkılmasıyle, İngiliz işçi sınıfı ayrıcalıklı durumunu yitirecektir...» «Yeni» sendikaların, düz işçi sendikalarının üyeleri, «kafaları bakir bir toprak gibi olduğundan, daha iyi durumdaki 'eski sendikacıların' beyinlerini çürüten kalıtsal 'saygıdeğer' burjuva önyargılarına sahip olmadıkları için, çok büyük bir avantaja sahiptirler...» İngiltere'deki «sözde işçi temsilcileri» «işçi olma niteliklerini liberalizmlerinin okyanusunda boğmak istedikleri için işçi sınıfı üyeliğinden bağışlanmış» insanlardır.

Okuyucunun **bir bütün olarak** inceleyebilmesi için, isteyerek, Marx ve Engels'in doğrudan doğruya ifadelerin-

den oldukça uzun alıntılar yaptık. Ve bunlar incelenmelidir; bunlar, üstünde düşünmeye değer şeylerdir. Çünkü, bunlar, emperyalist çağın nesnel koşullarının dikte ettiği işçi hareketi taktiklerinin **eksenidirler.**

Kautsky, burada da, «sorunu bulandırmaya» ve Marksizmin yerine opportünistlerle duygusal bir uzlaşmayı koymaya çalışmıştır. Almanya'nın savaşa katılışını İngiltere'nin tekelini yıkmak için bir yol olarak savunan, açık ve saf sosyal emperyalistlere (Lensch gibi) karşı çıkarak Kautsky, bu apaçık yanlışlığı aynı derecede apaçık başka bir yanlışlıkla **«düzeltmek»**tedir. Alaycı bir yanlışlığın yerine tatlı dilli bir yanlışlığı kullanmaktadır! İngiltere'nin **sanayi** tekeli, diyor, çok önce kırılmış, çok önce yok edilmiştir ve yok edilecek başka birşey kalmamıştır.

Bu görüş neden yanlıştır?

Çünkü, önce İngiltere'nin sömürge tekelini ihmal etmektedir. Oysa Engels, gördüğümüz gibi, daha 1882'de, otuz dört yıl önce, buna çok açık bir biçimde dikkati çekmişti! İngiltere'nin sanayi tekeli yok edilmiş olsa bile, sömürge tekeli yalnız sürmekle kalmamış, fakat, tüm dünya bölüşülmüş olduğu için, son derece kuvvetlenmiştir. Bu tatlı dilli yalanla Kautsky, «savaşacak birşey yoktur» yolundaki burjuva-pasifist ve opportünist-dar kafalı düşünceyi piyasaya sürmektedir. Oysa tersine, şimdi, **kapitalistlerin** savaşacakları bir şey hem vardır, hem de, eğer kapitalizmi sürdürmek istiyorlarsa kendilerini savaşmaktan **alakoyamazlar.** Çünkü sömürgeler güç kullanarak yeniden paylaşılmadıkça **yeni** emperyalist ülkeler, daha eski (**ve daha zayıf**) emperyalist güçlerin sahip oldukları ayrıcalıkları elde edemezler.

İkinci olarak, İngiltere'nin tekeli, opportünizmin İngiltere'deki (geçici) zaferini niçin açıklamaktadır? Çünkü tekel, **aşırı kâr,** yani, bütün dünyadaki olağan ve geleneksel kapitalist kârların üzerinde ve ötesinde bir kâr oranı sağlar. Kapitalistler bu çok aşırı kârların bir parçasını (hani pek de küçük bir parçasını değil!) **kendi** işçilerine rüşvet olarak ayırabilir, belli bir ulusun işçileri ve kapita-

listleri arasında, diğer ülkelere **karşı** bir ittifak (Webbs'in tanımladığı, İngiliz sendikaları ve işverenlerinin ünlü «ittifak»larını hatırlayınız) kurarlar, İngiltere'nin sanayi tekeli ondokuzuncu yüzyılın sonunda zaten yok edilmişti. Bu, tartışmadan ötedir. Fakat bu yok etme nasıl olmuştur? Tekelin tümü ortadan kalkmış mıdır?

Eğer böyle olsaydı, Kautsky'nin (oportünistlerle) uzlaşma «teorisi,» bir ölçüde savunulabilirdi. Fakat bu böyle **değildir** ve sorun da budur işte. Emperyalizm tekelci kapitalizmdir. Her kartel, her tröst, her sendika (firma topluluğu) her dev banka birer tekeldir. Aşırı kârlar ortadan kalkmamıştır; hâlâ sürmektedirler. **Bütün** diğer ülkelerin ayrıcalıklı, mali bakımdan güçlü durumda bir ülke tarafından sömürülmesi sürmekte ve daha şiddetlenmektedir. Bir avuç zengin ülke —eğer bağımsız, gerçekten devasa, «modern» zenginliği kastediyorsak bunlar dört tanedir: İngiltere, Fransa, Birleşik Devletler ve Almanya— tekelciliği büyük capta geliştirmişlerdir; yüzlerce hatta binlerce milyonu bulan aşırı kârlar elde etmekte, diğer ülkelerdeki yüzlerce ve yüzlerce milyon insanın «sırtına binmekte» ve özellikle zengin, özellikle dolgun ve özellikle kolay yağmalar için kendi aralarında savaşmaktadırlar.

Kautsky'nin teşhir edeceği yerde üstüne bir perde çektiği, emperyalizmin ekonomik ve politik özü, derin çelişkisi işte budur..

Emperyalist bir «büyük» Güç'ün burjuvazisi, aşırı kârları büyük olasılıkla bin milyon frankı bulduğu için, yılda yüz milyon frank kadar harcayarak «kendi» işçilerinin üst tabakasını **ekonomik olarak** satın alabilir. Ve bu küçük lokmanın, işçi bakanlar, «işçi temsilcileri» (Engels'in bu terim hakkındaki görkemli analizini hatırlayınız), savaş sanayii komitelerinin işçi üyeleri, işçi görevlileri, dar kalifiye işçi sendikaları üyeleri, büro görevlileri, vs. vs., arasında nasıl bölüşüleceği ikinci derecede bir sorundur.

1848 ile 1868 arasında ve hattâ bir dereceye kadar daha da sonraları, İngiltere, tekelci durumundan yararlanmıştır: **İşte bu nedenle** orada oportünizm on yıllarca ayakta

kalabilmiştir. [Bu dönemde] başka **hiçbir** ülke ne çok zengin sömürgelere, ne de bir sanayi tekeline sahipti.

On dokuzuncu yüzyılın son otuz yılı, yeni, emperyalist çağa geçişe tanık olmuştur. Sayısı çok az olan, bir **değil,** birkaç Büyük Güç'ün finans kapitalleri tekel durumundan yararlanmaktadır. (Japonya ve Rusya'da askeri güç tekeli, geniş bölgelerin varlığı veya azınlık uluslarını, Çin'i, vs., soymak için özel kolaylıkların bulunması, modern, çağdaş finans kapital tekelinin kısmen yerini almakta, kısmen onu tamamlamaktadır.) Bu fark, İngiltere'nin tekelci durumuna neden yıllarca **meydan okunmadığını** açıklamaktadır. Modern finans kapitalin tekeli, çığırından çıkmış bir tehdit altındadır; emperyalist savaşlar dönemi başlamıştır. O günlerde **bir** ülkenin işçi sınıfını on yıllar boyu satın almak ve ayartmak olanağı vardı. Bugün bu, eğer olanaksız değilse bile, olasılığı çok küçüktür. Fakat diğer yandan **her** emperyalist «Büyük» Güç, «işçi aristokrasisi»nin (İngiltere'de 1848-68'de olduğundan) **daha küçük** bir tabakasını satın alabilir ve almaktadır. Eskiden, Engels'in çok anlamlı deyimiyle, bir **«burjuva işçi partisi»** yalnız bir ülkede ortaya çıkabilirdi; çünkü yalnız o, bir tekel durumundan yararlanmakta idi; fakat diğer yandan, varlığını da uzun zaman sürdürebilirdi. Şimdi ise bir **«burjuva işçi partisi» tüm** emperyalist ülkeler için **kaçınılmaz** ve tipiktir; fakat çapulun bölüşümü için yürüttükleri umutsuzca mücadele göz önüne alınırsa, böyle bir partinin birkaç ülkede uzun zaman varlığını sürdürebilme olasılığı yoktur. Çünkü tröstler mali oligarşi, yüksek fiyatlar, vs., en üst tabakalardaki bir avuç kişinin satın alınmasına olanak sağlarken, proletarya ve yarı proletarya **kitlesine** baskı yapmakta, onu ezmekte, yıkmakta, ışkenceye sokmaktadır.

Bir yanda, burjuvazide **ve** oportünistlerde, bir avuç zengin ve ayrıcalıklı ulusu, insanlığın bedeninde yaşayan «ebedi» parazitlere dönüştürmek, Zencileri, Kızılderilileri, vs., modern militarizmin sağladığı mükemmel imha silâhlarının yardımıyla baskı altına alıp, onların sömürülmesiyle «başarı tacı giyme» eğilimi vardır. Diğer yanda da, her

zaman olduğundan daha çok ezilen ve emperyalist savaşların bütün yükünü taşıyan **kitlelerin**, bu boyunduruğu kırma ve burjuvaziyi devirme eğilimi vardır. İşçi hareketi tarihi, şimdi, kaçınılmaz olarak işte bu iki eğilim arasındaki mücadele içinde gelişecektir. Çünkü birinci eğilim raslantısal değildir; ekonomik olarak «gerçekleşmiş»tir. **Bütün** ülkelerde burjuvazi şimdiden kendisine, sosyal şovenistlerin «burjuva işçi partileri»ni peydahlamış, beslemiş, korumuştur. Kuruluşu tamamlanmış, tümüyle sosyal - emperyalist, örneğin İtalya'da Bissolati'ninki gibi bir parti ile, yarım kurulmuş, buna yakın, örneğin Potresovlar, Gvozdyovlar, Bulkinler, Chkheidzeler, Skobelevler ve hempalarının partileri arasındaki fark çok önemsizdir. Önemli olan, ekonomik olarak, işçi aristokrasisinin bir tabakasının burjuvaziye kaçışının, olgunlaşmış, tamamlanmış bir gerçek oluşudur; ve bu ekonomik gerçek, sınıf ilişkilerindeki bu kayma, şöyle ya da böyle, özel bir «zorluk»la karşılaşmadan politik biçimini bulacaktır.

Yukarda sözü edilen ekonomik temel üzerinde modern kapitalizmin politik kurumları —basın, parlamento, dernekler, kongreler, vs.— saygıdeğer, alçakgönüllü reformist ve yurtsever büro görevlileri ve işçiler için ekonomik ayrıcalıklar ve lokmaların karşılığı olan **politik** ayrıcalıklar ve lokmaları yaratmışlardır. Hükümette ya da savaş sanayii komitelerinde, parlamentoda ve çeşitli komitelerde, «saygıdeğer» yasal gazetelerin yayım kurullarında, ya da daha az saygıdeğer olmayan, «yasaya uyan burjuva» sendikaların yönetim konseylerinde kârlı ve kolay işler - işte bunlar, emperyalist burjuvazinin «burjuva işçi partileri» temsilcilerini ve destekleyicilerini avlamak için kullandığı yemlerdir.

Politik demokrasi mekanizması da aynı yönde işler. Zamanımızda seçimsiz hiçbir şey yapılamaz; kitleler olmadan hiçbir şey yapılamaz. Ve bu basıncılık ve parlamentarizm çağında kitlelerin desteğini, geniş kollara ayrılmış, sistematik olarak yönetilen, iyi donatılmış bir yaltaklanma, yalancılık, dolandırıcılık sistemi ile modaya uygun, hoşa

gider parlak lâf hokkabazlığı yapmadan ve —burjuvazinin devrilmesi için devrimci mücadeleden vazgeçtikleri sürece— sağdaki soldaki işçilere her tür reform ve ihsan vaadelerinde bulunmadan kazanmaları olanaksızdır. Ben bu sisteme, «burjuva işçi partisi»nin klasik ülkesinde bu sistemin en usta temsilcilerinden biri olan İngiliz Bakan Lloyd George'dan esinlenerek, Lloyd Georgizm adını veriyorum. Birinci sınıf bir burjuva düzenbazı, külyutmaz bir politikacı, işçi dinleyicilere istek üzerine her tür konuşmayı, hatta d-d-devrimci olanları bile, yapabilen ünlü bir hatip, ve yumuşak başlı işçiler için, sosyal reformlar (sigorta, vs.) biçiminde büyükçe lokmalar sağlayabilecek yetenekte bir adam olan Lloyd George, burjuvaziye çok güzel hizmet eder* ve bu hizmetini, tam anlamıyla işçiler **arasında** yürütür, burjuvazinin etkisini **tam anlamıyla** proletaryaya, burjuvazinin buna en çok gerek duyduğu ve kitleleri moral olarak bağımlılaştırmayı en güç bulduğu yere iletir.

Ve Lloyd George ile Scheidemannlar, Legienler, Hendersonlar ve Hyndmanlar, Plekhanovlar, Renaudeller ve şürekâsı arasında o kadar büyük bir fark var mıdır? Bu sonuncular içinde bazılarının Marx'ın devrimci sosyalizmine dönecekleri ileri sürülebilir. Bu olasılık vardır, fakat eğer soruna politik, yani kitle açısından bakarsak bu, önemsiz bir derece farkıdır. Şimdiki sosyal-şovenist önderlerden bazıları proletaryaya dönebilirler. Fakat sosyal-şovenist ya da (ki aynı şeydir) oportünist **eğilim** ne ortadan kaybolabilir, ne de devrimci proletaryaya «geri dönebilir». Marksizmin işçiler arasında yaygın olduğu yerlerde, bu politik eğilim, bu «burjuva işçi partisi» Marx'ın adına yemin ede-

---

* Geçenlerde bir İngiliz dergisinde, Lloyd George'un Muhafazakâr Partili bir politik muhalifi tarafından yazılmış «Bir Muhafazakârın Bakış Açısından Lloyd George» başlığını taşıyan bir makale okudum. Savaş, bu muhalifin gözlerini **açmış** ve ona bu Lloyd George'un burjuvazi için ne kadar mükemmel bir hizmetkâr olduğunu göstermiştir. Muhafazakârlar böylece Lloyd George'la barıştılar!

cektir. Bunu yapmaktan alakoyulamaz; tıpkı bir ticaret firmasını belli bir ad, işaret ya da reklâmı kullanmaktan alakoyamıyacağımız gibi. Ezilen sınıflar arasında ün kazanan devrimci önderlerin ölümünden sonra, düşmanlarının, ezilen sınıfları aldatmak için onların adını benimsemeleri tarihte her zaman görülmüştür.

«Burjuva işçi partileri»nin en ileri kapitalist ülkelerin hepsinde şimdiden kurulmuş olmaları bir gerçektir ve bütün cephe boyunca bu partilere —ya da gruplara eğilimlere, vs. hepsi aynı şey— karşı kararlı ve amansız bir mücadele verilmedikçe ne emperyalizme karşı bir mücadele, ne Marksizm, ne de bir sosyalist işçi hareketi söz konusu olabilir. Rusya'daki Chkheldze hizibi (128), **Nashe Dyelo** ve **Golos Truda** (129) ve dışardaki O.C. (130) destekçileri **böyle** bir partinin çeşitlerinden başka birşey değildirler. Bu partilerin sosyal devrimden **önce** ortadan kalkacaklarını düşünmek için en küçük bir neden bile yoktur. Tersine, devrim ne kadar yaklaşırsa, ne kadar şiddetle alevlenirse ve ilerleyişindeki dönüşüm ve sıçramalar ne kadar birdenbire ve şiddetli olursa, işçi hareketinde, devrimci kitle selinin oportünist küçük-burjuva selline karşı oynadığı rol, o kadar büyük olacaktır. Kautskycilik, bağımsız bir eğilim değildir; çünkü, ne kitleler içinde, ne de burjuvazi safına geçen ayrıcalıklı tabakanın içinde kökü, dayanağı yoktur. Fakat, Kautskyciliğin tehlikesi, geçmişin ideolojisini kullanarak proletarya ile «burjuva işçi partisini» uzlaştırmaya, proletaryanın bu parti ile birliğini korumaya ve böylece de bu ikincinin prestijini arttırmaya çalışması gerçeğinde yatar. Kitleler artık, ipliği pazara çıkmış sosyal-şovenistleri izlemiyorlar: İngiltere'deki işçi mitinginde Lloyd George ıslıklanmıştır; Hyndman partiyi terketmiştir; Renaudeller ve Scheidemannlar, Potresovlar ve Gvozdyovlar polis tarafından korunmaktadırlar. Kautskycilerin sosyal-şovenistleri maskeli savunuşları ise çok daha tehlikelidir.

Kautskyciliğin en ünlü safsatalarından biri, «kitlelere» başvuruşudur. Kitlelerden ve kitle örgütlerinden kopmak

istemiyoruz, diyorlar! Fakat, Engels'in, sorunu nasıl koyduğunu düşününüz. Ondokuzuncu yüzyılda İngiliz sendikalarının «kitle örgütleri», burjuva işçi partisinden yanaydılar. Marx ve Engels bu partiyle uyuşmaya gitmediler, onu teşhir ettiler. Önce unutmadılar ki sendika örgütleri, **proletaryanın bir azınlığını** doğrudan doğruya içine almaktadır. O zamanki İngiltere'de, şimdi Almanya'da olduğu gibi, proletaryanın beşte birinden fazlası örgütlü değildi. Kapitalizm altında, proletaryanın çoğunluğunu örgütleme olasılığının var olduğunu kimse ciddi ciddi düşünemez. İkinci olarak —ve bu temel noktadır— politikasının gerçek, nesnel önemi bakımından örgütün bütünlüğü o kadar önemli değildir: Politikası kitleleri temsil ediyor mu, onlara hizmet ediyor mu, yani, onların kapitalizmden kurtarılmalarını mı amaçlamıştır, yoksa azınlığın çıkarlarını, azınlığın kapitalizmle uzlaşmasını mı temsil etmektedir? Bu sonuncu durum ondokuzuncu yüzyıl İngiltere'si ve bugünün Almanya'sı, vs. için geçerlidir.

Engels, **eski** sendikaların «burjuva işçi partisi» —ayrıcalıklı azınlık— ile **«tabandaki kitle»**, gerçek çoğunluk arasında bir ayırım yapmakta ve bütün çabalarını «burjuva saygıdeğerliği» ile mikroplanmamış olan bu ikinci kesime yöneltmektedir. Marksist taktiklerin özü işte budur!

Collected Works, cilt 23
s. 111—120

İSVİÇRE SOSYAL-DEMOKRAT PARTİSİNDE SOL ZİMMERWALDCILARIN GÖREVLERİ'nden (1916)

22. İşçi sınıfının, büro görevlilerinin, vs. sınıf örgütlerinin «tarafsızlığı» teorisinden kesin bir ayrılık. Savaş tarafından en çarpıcı bir biçimde doğrulanan gerçek, yani, «tarafsızlık» denen şeyin bir burjuva aldatmacası ya da ikiyüzlülüğü olduğu, aslında burjuvaziye ve onun emperyalist savaş gibi özellikle iğrenç işlerine **pasifçe** boyun eğmek anlamına geldiği gerçeği kitlelere iyice anlatılmalıdır. İşçi sınıfının, küçük burjuvazinin fakir tabakalarının, ya da büro işçilerinin her türlü örgütünde Sosyal-Demokrat eylem yoğunlaştırılmalıdır. Bütün bu örgütlerde özel Sosyal-Demokrat gruplar kurulmalıdır; Devrimci Sosyal-Demokrasinin bu örgütler içinde çoğunluğu ve önderliği elde edeceği bir durumu yaratmak için düzenli çabalarda bulunulmalıdır. Devrimci mücadelenin başarısı için bu koşulun özel önemi kitlelere anlatılmalıdır.

Collected Works, cilt 23
s. 143—44

1905 DEVRİMİ ÜZERİNE KONUŞMA'dan (1917)

22 Ocak 1905'in tarihsel önemi, halk kitlelerinin politik bilince ve devrimci mücadeleye doğru uyanışlarından kaynaklanır.

Rus liberallerinin o zamanki önderi ve yurt dışındaki yasa-dışı, sansüre uğramıyan bir organın yayımcısı Bay Pyotr Struve, «Kanlı Pazar»dan **iki gün** önce «Rusya'da henüz devrimci bir halk yoktur», diye yazmıştı. Burjuva reformistlerinin bu «yüksek eğitimli», kibirli ve aşırı derecede aptal önderine, cahil bir köylü ülkesinin devrimci bir halk yaratabileceği fikri son derece saçma gelmişti. O günlerde reformistlerin —bugünkü reformistler gibi— gerçek bir devrimin olanaksızlığına inançları işte böylesine derindi!

22 Ocak (ya da, eski takvime göre 9 Ocak) 1905 öncesinde, Rusya'nın devrimci partisi küçük bir grup insandan oluşuyordu ve o günlerin reformistleri (tıpkı bugünün reformistleri gibi) alaycı bir ifadeyle bizi, bir «mezhep» olarak adlandırıyorlardı. Birkaç yüz devrimci örgütçü, yerel örgütlerin birkaç bin üyesi, ayda en çok bir kez yayınlanabilen, esas olarak yurt dışında basılan ve Rusya'ya inanılmaz zorluklar ve birçok fedakârlıklarla sokulan yarım düzine devrimci gazete — işte, Rusya'da 22 Ocak 1905 öncesi devrimci partiler ve özellikle devrimci Sosyal-Demokrasi böyleydi. Bu durum, dar kafalı ve küstah reformistlere, Rusya'da henüz devrimci bir halk bulunmadığı yolundaki iddialarının doğru olduğu hakkında biçimsel bir kanıt veriyordu.

Fakat birkaç ay içinde manzara tümüyle değişti. Yüzlerce devrimci Sosyal-Demokrat, «[illegible]rden» binleri buldu; binler, iki ve üç milyon proleterin önderleri oldular. Proletarya mücadelesi bir maya görevi gördü, elli ilâ yüz milyon gücündeki köylü kitleleri arasında sık sık devrimci hareketler yarattı; köylü hareketi ordude yankısını buldu ve askerlerin ayaklanmasına, ordunun bir kesimi ile di-

ğeri arasında silâhlı çatışmalara yol açtı. Böylece 130.000.000 nüfuslu muazzam bir ülke, devrime gitti; bu yolla, uykudaki Rusya, devrimci bir proletaryanın ve devrimci bir halkın Rusyasına dönüştü.

Bu dönüşümü incelemek, neden olabildiğini, yöntem ve yollarını anlamak gereklidir.

Bu dönüşümdeki temel etmen **kitle grevi** idi. Rus devriminin özelliği, sosyal içeriği bakımından bir **burjuva demokratik** devrim, fakat mücadele yöntemleri bakımından bir **proleter** devrimi olmasıdır. Bir burjuva demokratik devrimi idi; çünkü, doğrudan doğruya ve kendi güçleri ile başarabileceği ilk amacı, demokratik bir cumhuriyet, sekiz saatlik işgünü ve soyluların muazzam topraklarına el konulması idi — 1792-93'deki Fransız burjuva devriminin tüm sınırlarına ulaşılmıştı.

Rus devrimi, aynı zamanda, proletaryanın yalnızca hareketin yöneltici gücü, öncüsü olması nedeniyle değil, fakat kitleleri harekete geçiren esas aracın, tayin edici olayların dalga dalga kabarışında en karakteristik olgunun proletaryaya özgü bir mücadele silâhı —grev— olması nedeniyle de, bir proleter devrimidir.

Rus devrimi, kitle politik grevinin olağanüstü önemde bir rol oynadığı, tabiî, sonuncu değil, fakat **ilk** büyük devrimdir. Hatta, denebilir ki, Rus devrimindeki olaylar ve politik biçimlerinin birbirini izleyen sırası, bu olayların **temelini** ve biçimlerin sırasını gösteren **grev istatistikleri** incelenmedikçe anlaşılamaz.

Bir konuşma yaparken kuru istatistiklerin hiç uygun olmadıklarını ve dinleyiciyi sıkabileceğini biliyorum. Yine de, tüm hareketin gerçek nesnel temelini değerlendirebilmeniz için birkaç rakam belirtmekten kendimi alamıyorum. Rusya'da devrimden önceki on yıl boyunca yıllık ortalama grevci sayısı 43.000'di, ki on yılda 430.000 demektir. Devrimin ilk ayı olan 1905 Ocağında grevci sayısı 440.000 idi. Başka deyişle, **tek bir ayda**, önceki on yılda olduğundan daha fazla insan greve gitmişti

Dünyanın hiçbir kapitalist ülkesinde, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Almanya gibi en ileri ülkelerde bile, 1905'de Rusya'daki muazzam grev hareketine denk bir gelişme olmamıştır. Grevcilerin toplam sayısı 2.800.000, yani ülkedeki fabrika işçileri sayısının iki katından çok idi. Tabii bu, Rusya'daki kent fabrika işçilerinin, Batı Avrupa'daki kardeşlerinden daha çok eğitilmiş, daha güçlü, ya da mücadeleye daha yatkın olduklarını kanıtlamaz. Doğru olan, bunun tam tersidir.

Fakat bu, proletaryanın uykudaki enerjisinin ne kadar büyük olabileceğini gösterir. Devrimci bir dönemde —Rus tarihinin en doğru verilerine dayanarak en ufak bir abartma yapmadan bunu söylüyorum— proletarya olağan barış zamanlarında olduğundan **yüz kere fazla** savaş enerjisi çıkarabilir. Bu, 1905'e kadar insanlığın, hemüz, proletaryanın gerçekten büyük amaçları olan ve gerçekten devrimci bir biçimde yürütülen bir savaşta ne kadar büyük, ne kadar muazzam bir çaba harcayabilecek yetenekte olduğunu ve olacağını bilmediğini gösterir.

Rus devrim tarihi, en büyük inatçılıkla ve en büyük adanmışlıkla dövüşenlerin öncüler, ücretli-işçilerin en iyi elemanları olduklarını gösterir. Grevlerin olduğu fabrikalar ne kadar büyükse, grevler o kadar inatçıydı ve yıl boyunca o kadar sık tekrarlanmaktaydı. Kent ne kadar büyükse, proletaryanın mücadelede oynadığı rol de o kadar büyüktü. En geniş ve en bilinçli işçi sınıfı unsurlarına sahip olan üç büyük kent, St. Petersburg, Riga ve Varşova'da, greve giden işçilerin sayısı, başka herhangi bir kentle, tabii kırsal bölgelerle karşılaştırılamıyacak kadar yüksekti.

Rusya'da —belki diğer kapitalist ülkelerde de olduğu gibi— metal işçileri proletaryanın öncüsü durumundadırlar. Buna ilişkin olarak şu öğretici gerçeğe işaret edeceğiz: Bütün sanayi dalları alındığında, 1905'de greve katılan kişilerin sayısı istihdam edilen her yüz işçi başına 160 idi, fakat **metal sanayiinde** bu sayı her yüz işçi başına 320 olmuştu! 1905 grevlerinin sonucunda her Rus fab-

rika işçisinin ücretten ortalama on ruble —savaş öncesi değişim değerine göre yaklaşık 26 frank— yitirdiği saptanmıştır. Bu para mücadele için feda edilmişti. Fakat metal işçilerini ele alırsak, ücretten yitirilen bunun üç katıdır! İşçi sınıfının en iyi unsurları durakesayanları yönelterek, uyuyanları uyandırarak ve zayıfları yüreklendirerek en önde yürümüşlerdir.

Bir ayırıcı nitelik, devrim boyunca ekonomik grevlerin politik grevlerle içiçe giriş biçimi olmuştur. Yalnız bu iki grev biçimi arasındaki yakın bağlantının, harekete o büyük gücü verdiğine kuşku duyulamaz. Eğer çeşitli sanayi dallarındaki ücretli işçilerin, kendi koşullarında ivedi ve doğrudan düzeltmeler sağlamaya kapitalistleri nasıl zorladıkları konusunda günlük örnekler verilmeseydi, sömürülen geniş kitleler devrimci harekete sokulamazlardı. Bu mücadele, Rus halk kitlelerini yeni bir ruhla doldurdu. Ancak o zaman, eski serf-baskısı altındaki, tembel, ataerkil, dindar ve uysal Rusya günahını kovabildi; ancak o zaman, Rus halkı gerçekten demokratik ve gerçekten devrimci bir eğitim edinebildi.

Burjuvazi ve onun hık deyicisi sosyal-reformistler, kitlelerin «eğitimi»nden kibirle söz ettiklerinde, çoğu zaman öğretmence, bilgiçce birşeyleri, kitleleri yozlaştıracak ve onlara burjuva önyargıları aşılayacak bir şeyleri kastederler.

Kitlelerin gerçek eğitimi, hiçbir zaman onların bağımsız, politik ve özellikle devrimci mücadelelerinden ayrılamaz. Sömürülen sınıfı yalnızca mücadele eğitir. Yalnızca mücadele, ona gücünün büyüklüğünü gösterir, ufuklarını, yeteneklerini genişletir, kafasını açıklığa kavuşturur, kararlılığını sağlamlaştırır. İşte bu nedenle, gericiler bile mücadele yılı, «çılgın yıl» 1905'in ataerkil Rusya'yı kesin olarak gömdüğünü kabul etmek zorunda kaldılar.

1905 grev mücadelelerinde metal işçileriyle tekstil işçileri arasındaki ilişkiyi yakından inceleyelim. Metal işçileri, en iyi ücret alan en bilinçli ve en iyi eğitilmiş proleterlerdir. 1905'te metal işçilerinden iki buçuk kere daha

kalabalık olan tekstil işçileri, Rusya'daki en geri, en kötü ücret alan ve çoğu zaman, köydeki akrabalarıyla arasındaki bağı kesinlikle koparmamış işçi topluluğudur. Bu bizi çok önemli bir durumla karşı karşıya bırakıyor.

Tüm 1905 yılı boyunca metal işçilerinin grevleri, politik grevlerin ekonomik grevlere göre ağır bastığını ve bu ağırlığın yıl sonuna doğru çok fazla arttığını gösterir. Diğer yandan tekstil işçileri arasında, 1905 yılı başında ekonomik grevlerin çok ağır bastığını ve ancak yıl sonunda politik grevlerin ağırlık kazandığını görüyoruz. Bundan çıkan apaçık sonuç şudur: Ekonomik mücadele, koşulların iyedi ve doğrudan düzeltilmesi için mücadele, tek başına, sömürülen kitlelerin en geri tabakasını uyandırabilir, onlara gerçek bir eğitim verebilir ve onları —devrimci bir dönemde— birkaç ay içinde bir politik savaşçılar ordusuna dönüştürebilir.

Tabiî bunun gerçekleşebilmesi için, işçilerin öncü kolunun sınıf mücadelesine, ince bir üst tabakanın çıkarları uğruna bir mücadeleymiş gibi bakmaması —bu reformistlerin sık sık aşılamaya çalıştıkları bir açıdır— proletaryanın sömürülenler çoğunluğunun gerçek öncüsü olarak ortaya çıkması ve 1905'te Rusya'da olduğu ve Avrupa'da yaklaşmakta olan proletarya devriminde olacağı gibi, bu çoğunluğu mücadeleye sokması gereklidir.

Collected Works, cilt 23
s. 237—42

RUSYA'DA BİR TARIM İŞÇİLERİ SENDİKASININ GEREKLİLİĞİ (1917)

Birinci Makale

Şimdi Petrograd'da (131) toplanmış olan Tüm-Rusya Sendikalar Konferansı'nın ele alması gereken çok önemli bir sorun var. Bu, **tarım işçileri** için bir tüm-Rusya sendikasının kuruluşu sorunudur.

Rusya'daki tüm sınıflar örgütleniyorlar. Yalnız en çok sömürülen, hepsinin en yoksulu, en dağınık ve mağdur durumda olan sınıf —Rusya nın ücretli tarim işçileri sınıfı— unutulmuş görünüyor. Rusya dışı bazı sınır bölgelerinde, örneğin Letonya bölgesinde, ücretli tarım işçilerinin örgütleri vardır. [Ancak] Büyük - Rusya'nın ve Ukrayna illerinin büyük çoğunluğunda geniş tarım proletaryası, hiçbir sınıf örgütüne sahip değildir.

Rusya proleteryasının öncü kolunun, sanayi işçileri sendikalarının, kardeşleri olan tarım işçilerinin yardımına koşmaları, tartışmasız ve en yüce görevleridir. Diğer kapitalist ülkelerin deneylerinin de gösterdiği gibi tarım işçilerini örgütlemede karşılaşılan zorluklar, çok büyüktür.

Bu yüzden Rusya'daki politik özgürlüğü olabildiğince çabuk ve gayretli bir biçimde kullanmak ve ülke çapında hemen bir tarım işçileri sendikası kurmak daha da gerekli olmaktadır. Bu, sendika konferansınca yapılabilir ve yapılmalıdır. Kır işçilerini bağımsız olarak örgütlenmiş işçilerin saflarına, sendikalarının saflarına katılmaya çağırabilecek olan ve çağırması gerekenler, bu konferansta bir araya gelmiş bulunan daha tecrübeli, daha çok gelişmiş ve daha çok sınıf bilincine sahip proletarya temsilcileridir. İnsiyatifi ele alacak ve tüm Rusya'ya dağılmış olan sendika hücrelerini, gruplarını ve şubelerini, tarım işçilerini bağımsız eyleme ve kendi durumunu düzeltme ve sınıf çıkarlarını yüceltme mücadelesine faal bir biçimde katılmaya doğru uyandırmakta kullanabilecek olanlar fabrikalardaki ücretli işçilerdir.

Bütün Rusya'daki köylülerin örgütlenerek özel toprak mülkiyetinin kaldırılmasını ve toprak tasarrufu biçimlerinin «çeşitleştirilmesi»ni istedikleri bir sırada, bir tarım işçileri sendikası kurulması, birçoklarına, hatta şu anda belki de çoğunluğa zamansız gelebilir.

Oysa durum tam tersinedir. Şimdi, bunun özellikle yararlı ve ivedi olduğu zamandır. Proletaryanın bakış açısını paylaşanlar, 1906'da Rus Sosyal-Demokratik İşçi Partisi'nin Stokholm Kongresinde Bolşeviklerin sürüklemesiyle Menşeviklerin onayladıkları ve o zamandan beri R.S.D.İ.P. programının bir parçası olan önergenin doğruluğuna kuşku duyamaz.

Bu önerge şöyle idi:

«Parti, her olasılıkta ve demokratik tarım reformu açısından durum ne olursa olsun, tarım proletaryasının bağımsız sınıf örgütü için sebatla çalışmayı, kır proletaryasının çıkarları ile köylü burjuvazisinin çıkarları arasındaki uzlaştırılmaz çelişkiyi açıklamayı, tarım proletaryasını mal üretimi varoldukça kitlelerin yoksulluğuna yol açacak olan küçük mülkiyet sisteminin yarattığı düşlere karşı uyarmayı ve son olarak, tüm sömürüyü ve yoksulluğu ortadan kaldırmanın tek yolu olarak tam bir sosyalist devrimin gerekliliğini göstermeyi görev olarak kabul eder.»

Sınıf bilincine sahip her işçi, her sendika üyesi bu önerilerin doğruluğunu kabul eder. Bu tarım işçilerinin bağımsız sınıf örgütü sorunu olduğu için, sendikalarca gerçekleştirilmelidir.

Görüşlerini belirtme, kendi yollarını çizme, işçi sorunlarını işçilerin kendileri çözümlemedikçe yaşamın yeniden biçimlenmediğini görme gereğinin, genel olarak emekçi halk, özel olarak da işçi kitleleri arasında kendini duyurduğu şu devrimci anda, sendikaların dar meslek çıkarlarıyla yetinmiyeceklerini ve zayıf kardeşleri, tarım işçilerini unutmayacaklarını, tam tersine Rusya, tarım işçilerinin bir sendikasını kurarak, onlara yardım etmek için tüm enerjilerini harcayacaklarını umuyoruz.

Bundan sonraki makalede, bu yönde bazı pratik adımların ana çizgisini ortaya koymaya çalışacağız.

Önceki makalede, Rusya'da bir tarım işçileri sendikasının temel önemine değindik. Burada sorunun bazı pratik yanlarına değineceğiz.

Rusya'da bir tarım işçileri sendikası, tarımsal işletmelerde esas ve hatta kısmen işçi olarak çalışan herkesi toplamalıdır.

Bu sendikaları, salt tarımsal işçiler ve kısmen tarımda çalışan işçiler olarak alt bölümlere ayırmanın gerekip gerekmeyeceğini deneyler gösterecektir. Her ne olursa, asıl üzerinde durulması gereken nokta bu değildir. Asıl üzerinde durulması gereken nokta, işgücünü satan herkesin temel sınıf çıkarlarının aynı olduğu ve yaşamını bir bölümüyle bile ücret karşılığı çalışarak kazananların hepsinin birleşmelerinin tam anlamıyla gerekli olduğudur.

Kentlerdeki, fabrikalardaki ücretli işçiler, tarımdaki ücretli işçilere binlerce ve milyonlarca bağla bağlıdırlar. Birincilerin ikincilere yapacakları bir çağrı etkisiz kalamaz. Fakat bir çağrıda bulunmak, yapılacak tek şey değildir. Kent işçileri çok daha büyük deney, bilgi, araç ve güce sahiptirler. Güçlerinin bir bölümü doğrudan doğruya tarım işçilerinin kendi ayakları üzerinde durmalarına yardım için kullanılmalıdır.

Tüm örgütlü işçiler, bir günlük ücretlerini, kent ve tarım ücretli işçilerinin birliğini geliştirmek ve güçlendirmek için vermelidirler. Toplanan bu paranın bir bölümü, kent işçilerinin, tarım işçilerinin sınıf birliğine bir katkısı olarak tümüyle kullanılsın. Bu fondan, bir seri en kolay anlaşılır broşürlerin ve —başlangıç olarak en azından haftalık— bir tarım işçileri gazetesinin yayınlanması ve çeşitli bölgelerde tarım işçileri sendikalarının hemen kurulması için, kırsal bölgelere en azından birkaç ajitatör ve örgütleyici gönderme harcamalarını karşılamak için yararlanılsın.

Bu çalışmayı ilerletmek için doğru yöntemi bulmaya, ancak bu sendikaların, kendi kazandıkları deneyler yar-

dım edecektir. Her bir sendika, herşeyden önce, işgücünü tarımsal işletmelere satanların koşullarını düzeltmeye ve daha yüksek ücret, daha iyi konutlar, daha iyi besin, v.b. sağlamaya çalışmalıdır. Özel toprak mülkiyetinin ortadan kaldırılmasının yaklaştığı ve bunun her çiftlik yamağı ya da gündelikçiye «toprak verebileceği» ve tarımda ücretli işçiliğin temellerini yıkacağı yolundaki peşin düşünceye karşı en kararlı bir savaş açılmalıdır. Bu, peşin ve daha önemlisi, son derece zararlı bir düşüncedir. Toprakta özel mülkiyetin kaldırılması büyük ve kuşkusuz ilerici, ekonomik gelişmenin yararına, proletaryanın çıkarına olan, her ücretli işçinin elinden geldiği kadar destekliyeceği bir reformdur; fakat hiçbir biçimde ücretli emeği ortadan kaldırmaz.

Toprağı yiyemezsiniz. Hayvanlar, araçlar, tohum, yedek ürün ya da para olmadan çiftçilik yapamazsınız. Kırdaki ücretli işçilerin çiftlik hayvanları, araçlar, v.b. edinmelerine «yardım» edileceği gibi «vaadlere» inanmak en kötü bir hata, bağışlanamaz bir saflık olur.

Her sendika hareketinin temel kuralı, en başta gelen yol göstericisi, «devlet»e değil **kendi sınıfının gücüne** dayanmaktır. Devlet, egemen sınıfın bir örgütüdür.

Vaadlere güvenme. Yalnızca kendi sınıfının birliğinin ve politik bilincinin gücüne güven!

İşte bu nedenle, yalnızca genel olarak işçiler için daha iyi koşullar uğruna savaşmak değil, fakat özellikle, yaklaşan büyük toprak reformu sırasında **onların sınıfsal çıkarlarını savunmak** da tarım işçileri sendikasının ivedi görevi olmalıdır.

Birçok köylü ve Sosyalist-Devrimci «iş gücünün volost komitelerinin emrine verilmesi gerektiğini» ileri sürerler. Tarım işçileri sınıfı ters görüştedir — volost komitelerinin işgücünün emrine verilmesini istemektedir! Efendi ile işçinin nerede oldukları açıkça bellidir.

«Tüm halk için toprak.» Bu doğrudur. **Fakat halk sınıflara bölünmüştür.** Burjuvazinin kasten gölgelediği ve

küçük burjuvazinin her zaman unuttuğu bu gerçeği, her işçi bilir, görür, duyar, yaşar.

Yalnız olduğu zaman yoksul bir adam çaresizdir. Hiçbir «devlet» ücretli tarım işçisine, çiftlik yamağına, gündelikçiye, yoksul köylüye, yarı proletere **eğer o kendi kendisine yardım etmezse** yardım etmiyecektir. Bu yönde ilk adım tarım proleteryasının bağımsız sınıf örgütüdür.

Tüm-Rusya sendika konferansının bu görevi en büyük enerjiyle yerine getireceğini, tüm Rusya'ya bir çağrıda bulunacağını ve proleteryanın örgütlü öncüsünün yüce yardım elini tarım işçilerine uzatacağını umuyoruz.

Collected Works, cilt 25,
s. 122—26

«SOL-KANAT» KOMÜNİZMİ - BİR ÇOCUKLUK HASTALIĞI'ndan (1920)

Devrimciler Gerici Sendikalarda Çalışmalı mıdırlar?

Alman «Sol»larına göre, bu sorunun kendi açılarından cevabı kayıtsız şartsız olumsuzdur. Onlara göre, «gerici» ve «karşı-devrimci» sendikalara karşı (K. Horner'in özellikle «güçlü» ve özellikle aptalca söylevleri gibi) söylevler ve öfkeli haykırışlar, Leglen tipi sarı, sosyal-şovenist, uzlaşmacı ve karşı-devrimci sendikalarda devrimcilerin ve Komünistlerin çalışmalarının gereksizliğini, hatta bağışlanmazlığını yeterince «kanıt»lamaktadır.

Alman «Sol»ları bu tür taktiklerin devrimciliğine ne kadar inançlı olurlarsa olsunlar, bu, temelinden yanlıştır ve boş lâflardan başka bir şey içermemektedir.

Bu gerçeği aydınlığa kavuşturmak için, Bolşevizmin tarihinde ve bugünkü taktiklerinde, evrensel elverişlilikte, önemde ve uygunlukta ne varsa Batı Avrupa'ya uygulamayı amaçlayan bu kitapçığın genel planından ayrılmadan, işe kendi deneyimizi anlatmakla başlayacağım.

Bugün Rusya'da önderler, parti, sınıf ve kitleler arasındaki bağıntı ve proletarya diktatörlüğü ve onun partisinin sendikalara karşı tutumu somut olarak şöyledir: diktatörlük, Sovyetlerde örgütlenen proletarya tarafından uygulanır; proletarya, en son Parti Kongresinin rakamlarına göre (Nisan 1920) 611,000 üyesi olan Bolşevik Komünist Partisi tarafından yönetilir. Üyelerin sayısı Ekim Devriminden hem önce hem sonra, büyük ölçüde değişti; 1918 ve 1919'da bile bundan çok daha az idi. Partinin aşırı büyümesini endişeyle karşılarız; çünkü, kaçınılmaz olarak, ancak kurşuna dizilmeye lâyık kariyerist ve şarlatanlar kendilerini iktidardaki partinin saflarına usul usul kabul ettirmek için ellerinden geleni yaparlar. Parti'nin

kapılarını ardına kadar —yalnız işçi ve köylülere— en son açtığımız sırada (1919 kışı) Yudenich, Petrograd'dan yalnız birkaç verst* uzakta ve Denikin Orel'de (Moskova'dan 350 verst uzaklıkta) idi, yani, Sovyet Cumhuriyetinin hayatî bir tehlikenin içinde olduğu, maceracıların, kariyeristlerin, şarlatanların ve güvenilmez kişilerin, Komünistlere katılarak kârlı bir iş yapmış olmayı genel olarak ummayacakları (darağaçları ve işkence ummaları için daha çok nedenin olduğu) bir zamandı. Yıllık kongreler yapan Parti, Kongrece (en sonuncusu 1000 üye başına bir delege esasına göre) seçilen ondokuz üyeli Merkez Komitesi tarafından yönetilir. Fakat Moskova'daki günlük işler, Örgütleme Bürosu ve Politik Büro olarak bilinen, Merkez Komitesi plenumlarında her büro için Merkez Komitesinden seçilen beşer üyeden oluşan daha küçük organlar tarafından yürütülmek zorundadır. Bu, gelişmiş bir «oligarşi» gibi görünebilir. Cumhuriyetimizde, Partî Merkez Komitesi'nin yol göstericiliği olmadan hiçbir devlet kurumunda hiçbir önemli politik ve örgütsel sorun karara bağlanamaz.

Parti, işlerinde, doğrudan doğruya **sendikalara** dayanır. Bunlar son kongrenin (Nisan 1920) verilerine göre dört milyonun üstünde üyeye sahiptirler ve resmen **Partiye bağlı değildirler.** Gerçekte, sendikaların geniş çoğunluğunun ve tabii, esas olarak Tüm-Rusya Genel Sendika Merkezi veya Bürosunun (Tüm-Rusya Sendikalar Merkez Konseyi'nin) bütün yönetici organları, komünistlerden oluşur ve Parti'nin tüm direktiflerini yürütürler. Böylece, bütünlüğünde, resmen komünist olmayan, esnek ve görece olarak geniş ve çok güçlü bir proteter aygıtına sahibiz. Ve Partî, bunun aracılığıyla **sınıfa** ve **kitlelere** bağlanmıştır, bunun aracılığıyla, Partî'nin önderliği altında **sınıf diktatörlüğü** yürütülmektedir. Sendikalarla yakın ilişki olmadan ve onların enerjik destekleri ve adanmış çabaları olmadan, yalnız ekonomik işlerde değil, **askerî** işlerde **de,** bi-

---

* **Verst = 1.07 km - ç.**

zim için ülkeyi yönetmek ve ikl buçuk yıl bir yana, Iki buçuk ay bile diktatörlüğü yürütmek, tabii, olanaksız olurdu. Pratikte bu çok yakın ilişkiler, yalnız önder sendika işçileri ile değil, fakat genel olarak, etkili sendika İşçileriyle de, propaganda, ajitasyon, sık ve zamanında konferanslar biçiminde, çok karmaşık ve çeşitli işler gerektirmektedir; az da olsa hâlâ bazı destekçilere sahip olan ve onlara, **(burjuva)** demokrasisinin ideolojik savunusu ve sendikaların «bağımsız» (proleter devlet iktidarından bağımsız!) olmaları gerektiği vaazından tutun da, proletarya disiplininin sabote edilmesine, vb. kadar her tür karşı-devrimci entrikayı öğreten Menşeviklere karşı kararlı bir mücadeleyi gerektirmektedir.

Sendikalar aracılığıyla «kitleler»le ilişki kurmayı yeterli bulmuyoruz. Devrimimizin gelişimi boyunca, pratik eylemler, **Partisiz işçi ve köylü** konferansları gibi kurumlar yarattı ve biz, kitlelerin durumunu gözleyebilmek, onlara daha çok yaklaşabilmek, gereksinmelerini karşılayabilmek, aralarından en iyilerini devlet görevlerine yükseltebilmek amacıyla bu kurumu, her yolla desteklemeye, geliştirmeye ve genişletmeye çalışıyoruz. Devlet Denetimi Halk Komiserliği'nin İşçi ve Köylü Müfettişliğine dönüştürülmesi üstüne geçenlerde çıkarılan kararnameye göre, bu tür partisiz konferanslara, çeşitli soruşturmaları vb., yürütmek için Devlet Denetimi'nin üyelerini seçme yetkisi verildi.

Ayrıca, doğal olarak, Parti'nin bütün işleri, mesleğe bakmaksızın işçi kitlelerini kapsayan Sovyetler tarafından yürütülmektedir. Sovyetlerin bölge kongreleri, burjuva dünyası demokratik cumhuriyetlerinin en iyisinin bile benzerini tanımadığı **demokratik** kurumlardır. Bu kongreler yoluyla (ki Parti bunların çalışmalarını çok yakın bir dikkatle izlemeye gayret gösterir) olduğu kadar, sınıf bilincine sahip İşçileri kır bölgelerinde sürekli olarak çeşitli görevlere atayarak proletarya köylülüğün önderliği rolünü yerine getirmekte, kent proletaryasının egemenli-

ğini gerçekleştirmekte, zengin, burjuva, **sömürgen ve** fırsatçı köylülere, vb. karşı düzenli bir mücadele yürütmektedir.

Diktatörlüğün pratik uygulanışı açısından bakıldığında, proleter devlet iktidarı mekanizmasının «yukarıdan» genel görünümü böyledir. Umarız ki okuyucu, bu mekanizmayı yirmi beş yıldır tanıyan ve onun küçük, illegal ve yeraltı çevrelerden başlayarak gelişiminl görmüş olan Rus Bolşeviklerinin, neden bütün bu «yukardan» **veya** «aşağıdan», önderlerin diktatörlüğü **veya** kitlelerin diktatörlüğü vb. lâflarına, gülünç, çocukça saçmalıklar olarak bakmaktan kendilerini alamadıklarını anlayacaktır. Bu saçmalıklar bir adamın sol bacağının mı yoksa sağ kolunun mu daha yararlı olduğunu tartışmak gibi bir şeydir.

Alman Sollarının, komünistlerin gerici sendikalarda çalışmıyacakları ve çalışmamaları gerektiği,' böyle işleri reddetmek gerektiği, sendikalardan çekilmek, ve yepyeni ve lekesiz bir «İşçi Birliği» kurmak gerektiği, vb. vb., yolundaki çok sevimli (ve muhtemelen de çoğunlukla çok genç) komünistlerin buluşu olan tantanalı, pek bilgiçce ve pek devrimci sözleri de aynı oranda gülünç ve çocukça saçmalıklar olarak görmekten kendimizi alamıyoruz.

Kapitalizm sosyalizme kaçınılmaz olarak bir yandan, işçiler arasında, yüzyıllar boyu gelişmiş bulunan eski meslek ve zanaat ayırımlarını miras olarak bırakır; diğer yandan, sendikalar, yıllar ve yıllar boyu, çok yavaş bir biçimde, meslek sendikacılığını azaltıp daha geniş sanayi sendikalarına (yalnız zanaatları ve meslekleri değil tüm sanayi dallarını kapsayan sendikalara) doğru gelişirler ve sonra bu sanayi sendikalarıyla insanlar arasındaki iş bölümünü ortadan kaldırmaya, halkı eğitmeye, öğrenimlerini sağlamaya, onlara **kusursuz bir gelişim ve kusursuz bir** eğitim vermeye koyulurlar, böylece de onları **herşeyi yapabilecek yeteneğe kavuştururlar.** Komünizm bu amaca doğru ilerlemektedir ve ilerlemelidir ve buna **ulaşacaktır;** fakat ancak pek çok yıl sonra. Tam gelişmiş, tam istikrara ve yapısına kavuşmuş, tam kapsamlı ve olgun komünizmin

geleceğe ait bu durumunu, pratik olarak bugünden ummak, dört yaşında bir çocuğa yüksek matematik öğretmeye çalışmak gibi bir şeydir.

Soyut insan materyaliyle, ya da özel olarak hazırladığımız insan materyaliyle değil, kapitalizmin bize miras bıraktığı insan materyaliyle sosyalizmi kurmaya başlayabiliriz ve başlamalıyız. Bunun pek kolay olmadığı doğrudur; fakat bu iş için başka hiçbir yaklaşım tartışmaya değecek ciddilikte değildir.

Kapitalist gelişimin ilk aşamalarında sendikalar, işçilerin dağınıklık ve çaresizliğinden sınıf örgütlenmesinin **ilk** esaslarına bir geçiş anlamını taşıdıkları ölçüde, işçi sınıfı açısından çok büyük birer ileri adımdırlar. **Proletaryanın devrimci partisi,** proleter sınıf örgütünün **en yüksek** biçimi, biçimlenmeye başladığı zaman (ve Parti, önderleri sınıf ve kitlelerle bölünmez bir bütün olarak kaynaştırmayı öğrenmedikçe bu ada hak kazanmayacaktır) sendikalar, kaçınılmaz olarak, **belli** gerici yönlerini, belli bir meslek dar kafalılığını, belli bir politika-dışı olma eğilimini, belli bir tembelliği, vs., ortaya çıkarmaya başlarlar. Fakat, hiçbir yerde, sendikaların aracılığı olmadan, sendikalarla işçi sınıfının partisi arasındaki karşılıklı eylem olmadan, proletaryanın gelişimi sağlanmadı ve sağlanamazdı. Proletaryanın politik iktidarı ele geçirmesi, bir sınıf olarak proletarya için dev bir adımdır ve Parti her zaman olduğundan daha çok ve yalnız eski biçimde değil, yeni bir biçimde de, sendikaları eğitmeli ve yöneltmelidir. Parti aynı zamanda da sendikaların vazgeçilmez bir «okul», proletaryayi diktatörlüklerini uygulamak için eğiten bir hazırlık okulu, ülkenin tüm ekonomik yaşamının yönetiminin işçi sınıfına (ayrı mesleklere değil) ve sonra tüm emekçi halka yavaş yavaş geçişinin vazgeçilmez bir örgütü olduklarını ve daha uzun zaman böyle kalacaklarını akılda tutmalıdır.

Yukarıda sözü edilen anlamda, sendikalardaki belli bir «gericilik», proletarya diktatörlüğü altında **kaçınılmaz** bir şeydir. Bunu anlamamak, kapitalizmden sosyalizme

geçişin temel koşullarını hiç anlamamak demektir. **Bu** «gericilik»den korkmak, **kaçınmaya** ya da üstünden atlayıp geçmeye çalışmak büyük bir budalalık olur, çünkü bunun anlamı, proletarya öncüsünün işçi sınıfı ve köylülüğün en geri tabakalarını ve kitlelerini eğitmek, öğretmek, aydınlatmak ve yeni bir yaşayışa sokmak görevinden korkmaktır. Diğer yandan, proletarya diktatörlüğünün gerçekleştirilmesini, dar-kafalı meslek görüşüne ya da meslek ve meslek sendikası önyargılarına sahip tek bir işçinin kalmadığı bir zamana ertelemek ise daha büyük bir yanlış olur. Politika sanatı (ve komünistlerin görevlerini doğru olarak anlamaları), proletarya öncüsünün iktidarı başarıyla üstlenebileceği, onun —iktidarın ele geçirilmesinden önce ve sonra— işçi sınıfının ve proleter olmayan emekçi kitlelerin yeterince geniş tabakalarının yeterli desteğini kazanabileceği ve bundan sonra emekçi halkın durmadan daha geniş kitlelerini eğiterek, öğreterek ve kendine çekerek egemenliğini koruyabileceği, sağlamlaştırabileceği ve genişletebileceği zamanı ve koşulları doğru olarak tartabilmektir.

Dahası var. Rusya'dan daha çok gelişmiş ülkelerde, sendikalardaki belli bir gericilik, bizim ülkemizde olduğundan çok daha büyük bir ölçüde kendini göstermiştir. Sendikaların meslek dar-kafalılığının, meslek benciliğinin ve oportünizminin bir sonucu olarak bizim Menşevikler sendikalarda destek bulmuşlardı (ve az sayıda bazı sendikalarda bir dereceye kadar hâlâ destek buluyorlar). Batının Menşevikleri, sendikalarda çok daha derin destek bulmuşlardır; bu ülkelerde **meslek sendikası, dar kafalı, bencil, duygusuz, aç gözlü ve küçük-burjuva «işçi aristokrasisi», emperyalist kafalı ve emperyalistler tarafından ayartılmış** olanlar, ülkemizde olduğundan çok daha güçlü bir kesime yayılmışlardır. Bu inkâr edilemez. Gomperslere ve Batı Avrupa'da Jouhaux, Henderson, Merrheim, Legien ve bunun gibilere karşı mücadele, **tümüyle homojen** sosyal ve politik birer tip olan bizim Menşeviklere karşı mücadeleden çok daha zordur. Bu mücadele amansızca yürütül-

meli, oportünizm ve sosyal şovenizmin tüm yola gelmez önderlerinin tümüyle gözden düşecekleri ve sendikalardan kovulacakları bir noktaya getirilmelidir— bizim getirdiğimiz gibi. Mücadele **belli** bir aşamaya varmadan politik iktidar ele geçirilemez (ve ele geçirme girişiminde bulunulmamalıdır). Bu «belli aşama» farklı ülkelerde ve farklı koşullarda **farklı** olacaktır; ancak her bir ülkedeki proletaryanın düşüncesi, deney sahibi ve bilgili politik önderleri tarafından kestirilebilir. (Rusya'da 25 Ekim 1917 proleter devriminden birkaç gün sonra yapılan Kasım 1917 Kurucu Meclis seçimleri bu mücadelenin başarısının kıstaslarından biri idi. Bu seçimlerde Menşevikler tüm olarak yenildiler. Bolşeviklere verilen 9,000,000 oya karşı 700,000 —eğer Transkafkasya'daki oylar sayılırsa 1,400,000— oy almışlardı. (**Communist International** (132) No. 7—8'deki «Kurucu Meclis Seçimleri ve Proletarya Diktatörlüğü» adlı makaleme bakınız.)

İşçi kitleleri adına ve onları yanımıza kazanmak amacıyla, «işçi aristokrasisi»ne karşı bir mücadele yürütmekteyiz. Mücadelemiz işçi sınıfını yanımıza kazanmak amacıyla, oportünist ve sosyal-şovenist önderlere karşıdır. Bu en temel ve apaçık gerçeği unutmak saçma olur. Ancak, Alman «Sol» komünistlerinin, sendika **Yüksek Yöneticilerinin** gerici ve karşı devrimci niteliği **yüzünden**, sendikalardan çekilme, oralarda çalışmayı reddetme ve işçi örgütünün yeni ve **yapay** biçimlerinin yaratılması gerektiği sonucunu çıkararak yaptıkları bu saçmalığın ta kendisidir! Bu öyle bağışlanamaz bir yanılgıdır ki, komünistlerin burjuvaziye yapabilecekleri en büyük hizmete denktir. Tüm oportünist, sosyal şovenist ve Kautskyci sendika önderleri gibi bizim Menşevikler de, «işçi sınıfı hareketi içindeki burjuva ajanları»ndan (Menşevikler için her zaman böyle söylemişizdir) ya da, Amerika'da Daniel De Leon'un destekleyicileri için kullanılan çok güzel ve esaslı deyimle «kapitalist sınıfın işçi yardakçıları»ndan başka birşey değildirler. Gerici sendikalarda çalışmayı reddetmek, gelişimleri yetersiz, ya da geri işçi kitlelerini, gerici

önderlerin, burjuvazi ajanlarının, ya da «tümüyle burjuvalaşmış işçilerin» (bkz. 1858'de Engels'in Marx'a yazdığı İngiliz işçileri üstüne mektup) etkisi altında bırakmak demektir.

Komünistlerin gerici sendikalarda çalışmamaları gerektiği yolundaki gülünç teori, «Sol» komünistlerin, «kitleleri» etkileme sorununa karşı tutumlarını ve «kitleler» hakkında kötüye kullandıkları velveleyi en büyük bir açıklıkla ortaya çıkarır. Eğer «kitlelere» yardım etmek ve «kitlelerin» sempati ve desteğini kazanmak istiyorsanız, zorluklardan, ya da «önderler»den (oportünist ve sosyal-şovenist oldukları için çoğu kez burjuvazi ve polisle doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkili önderlerden) gelecek iğneleme, düzenbazlık, hakaret ve suçlamalardan korkmamalı ve mutlak olarak **kitleler nerede bulunuyorlarsa orada çalışmalısınız.** Proleter, ya da yarı-proleter kitlelerin bulunduğu kurum, dernek ve birliklerde —en gerici olanlarında bile— düzenli, sebatlı, inatçı ve sabırlı olarak ajitasyon ve propaganda yürütmek için, her fedakârlığı yapacak, en büyük engelleri aşacak yetenekte olmalısınız. Sendikalar ve (en azından bazen) işçi kooperatifleri, kitlelerin bulunduğu örgütlerin ta kendileridir. 10 Mart 1920 tarihli İsveç gazetesi **Folkets Dagblad Politiken** (133) tarafından verilen rakamlara göre Büyük Britanya'da sendika üyeliği, 1917 sonundaki 5.500.000'den 1918 sonunda 6.600.000'e, yüzde 19 oranında artmıştır. 1919 sonuna doğru üye sayısı 7.500.000 olarak hesaplanmıştır. Bununla ilgili Fransa ve Almanya rakamları elimde yok; fakat karşı çıkılması olanaksız ve herkesçe bilinen gerçekler, bu ülkelerdeki sendika üyeliğinde de hızlı bir artış olduğunu doğrulamaktadır.

Bu gerçekler, başka binlerce belirtinin de doğruladığı bir şeyi, yani proletarya kitleleri arasında, tabandaki işçiler arasında, geri elemanlar arasında sınıf-bilincinin ve örgütlenme dileğinin arttığını, apaçık bir biçimde ortaya çıkarmaktadır. Büyük Britanya, Fransa ve Almanya'da milyonlarca işçi, **ilk kez,** tam bir örgütsüzlükten temel, en alt

düzeyde, en basit ve (hâlâ tümüyle burjuva-demokratik önyargılarla dolu olanlar için) en kolay akıl erdirilebilecek örgüt biçimine, yani sendikalara, bir geçiş yapmaktadırlar. Ama devrimci, fakat basiretsiz Sol Komünistler yakınlarında durup «kitleler», «kitleler!» diye haykırmakta, fakat sendikaların «gerici» oldukları bahanesiyle sendikalarda **çalışmayı reddetmekte** ve burjuva-demokratik önyargılardan arınmış, meslek ya da dar-kafalı meslek sendikası günahlarına bulaşmamış, geniş bir örgüt olacağını (!) iddia ettikleri, yepyeni ve lekesiz «İşçi Birliği»ni icat etmektedirler. «Sovyet sistemini ve diktatörlüğünü kabul etmek» üye olmak için tek (!) koşul olacaktır.
(Yukarıdaki pasaja bakınız).

Devrime karşı, «Sol» devrimcilerin yol açtıklarından daha büyük bir ahmaklık ya da daha büyük bir zarar düşünülemez! Eğer bugün Rusya'da biz, Rus burjuvazisine ve İtilâf Devletlerine karşı, iki buçuk yıllık, eşi görülmemiş zaferlerden sonra, sendika üyeliği için «diktatörlüğün kabulünü» koşul olarak öne sürseydik, kitleler arasındaki etkimize zarar veren ve Menşeviklerin işine yarayan çok aptalca birşey yapmış olurduk. Komünistlere düşen görev, geri elemanları **inandırmak**, onların **arasında** çalışmak, ve **kendilerini onlardan**, yapma ve çocukça «Sol» sloganlarla, **koparmamaya** çalışmaktır.

Gomperslerin, Mandersonların, Jouhauxların ve Liginlerin, «ilkede» (Tanrı bizi böyle «ilkeler»den korusun!) Alman muhalefeti gibi, ya da Amerikan Dünya Endüstri İşçileri'ndeki (134) bazı devrimciler gibi, gerici sendikalardan ayrılmayı ve buralarda çalışmayı reddetmeyi savunan «Sol» devrimcilere minnet duyduklarına kuşku yoktur. Bu adamlar, oportünizmin «önder»leri, komünistleri sendikaların dışında tutmak, onları her yolla yerlerinden etmek, sendikalardaki çalışmalarını olabildiğince zorlaştırmak ve onları tahkir etmek, tuzağa düşürmek ve onlara eza, cefa çektirmek için burjuva diplomasisinin her aracına, ve burjuva hükümetlerinin, din adamlarının, polis ve mahkemelerin yardımına, kuşkusuz, başvuracaklardır. Sendikalara

girdiğimiz, buralarda kaldığımız ve buralarda görevlerimizi her ne pahasına olursa olsun yürüttüğümüz sürece, bütün bunlara katlanabilmeli, her fedakârlığı yapmayı kabul etmeli ve —eğer gerekirse— çeşitli oyunlara, hilelere ve illegal yöntemlere başvurmalıyız. Çarlık devrinde, 1905'e kadar «legal olanaklar» diye hiçbir şeye sahip değildik. Ama gizli polis ajanı Zubatov, devrimcileri tuzağa düşürmek ve onlarla savaşmak amacıyla Kara-Yüz işçi topluluklarını ve işçi derneklerini kurduğu zaman Partimizin üyelerini bu topluluk ve derneklerin içine soktuk (Şahsen, bunlardan birini, 1906'da çar generallerinin emri ile vurulan, öncü bir St. Petersburg fabrika işçisi, Yoldaş Babuşkin'i anımsıyorum). Bunlar kitlelerle ilişki kurdular, ajitasyonlarını yürütebildiler ve işçileri Zubatov'un ajanlarının etkisinden söküp almayı başardılar*. Tabii, en derin köklü legalci, anayasacı, ve burjuva-demokratik önyargılarla dolu Batı Avrupa'da bunu başarmak daha güçtür. Yine de bu iş yapılabilir ve yapılmalıdır, hem de sistemli olarak.

Benim görüşümce, Üçüncü Enternasyonalin Yürütme Komitesi, hem genel olarak gerici sendikalarda çalışmayı reddetme politikasını (bunun neden akıllıca olmadığını ve proleter devriminin davasına ne kadar büyük zarar verdiğini ayrıntılı olarak açıklayarak) ve özel olarak da bu yanlış politikayı —doğrudan ya da dolaylı, açık ya da kapalı, bütünüyle ya da bir parçasını— destekleyen Hollanda Komünist Partisi'nin bazı üyelerinin davranış çizgisini kararlıca kınamalı ve Enternasyonal'in gelecek kongresini de bu tutumu kınamaya çağırmalıdır.

Üçüncü Enternasyonal, İkinci Enternasyonalin taktiklerini bırakmalıdır; ortadaki sorunlardan kaçmamalı,

---

* Gompersler, Mendersonlar, Jouhauxlar ve Leglenler, birer Zubatov'dan başka birşey değillerdir; tek farkları, alcakça politikalarını yürütüşlerindeki. Avrupai kılıklı ve cilâlı, uygar, zarif ve demokrat tatlı dilli tavırlarıdır.

küçümsememeli, fakat olduğu gibi ortaya koymalıdır. Bütün gerçek, «Bağımsızlara» (Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi) olduğu gibi gösterilmiştir; bütün gerçek «Sol» komünistlere de böyle gösterilmelidir.

Collected Works, cilt 31
s. 46—58

(1) Dr. Andrew Ure, **Philosophy of Manufactures** s. 282.

(2) Aynı eser. 282.

(3) Aynı eser. 367

(1) Aynı eser. 369

(5) **Condition of Working Class in England** (1844).

(6) Bkz. Kapital, C. 1. Böl. XXXIII, s. 765, not 1: «Burada özgür göçmenler tarafından sömürge edilen bâkir topraklı gerçek sömürgeleri kastediyoruz. Birleşik Devletler ekonomik yönden hâlâ bir Avrupa sömürgesidir. Ayrıca, köleliğin kaldırılmasıyla birlikte önceki koşulları tümüyle değişikliğe uğramış eski plântasyonlar da bu kategoriye girer.» Sömürge ülkelerdeki topraklar, her tarafta zorla özel mülkiyete geçirildiğinden, ücretli işçiler kendi kendilerine yeterli üreticiler olma olanağını kaybetmişlerdir.

(7) I. James'in çıkardığı yasalardan birinde yer alan bir hükümden anlaşıldığına göre, bazı kumaş imalâtçıları, kendi işyerlerindeki resmi ücret çizelgelerini sulh hakimleri olarak kendileri saptıyorlardı. Almanya'da, özellikle Otuz Yıl Savaşlarından sonra, ücretleri düşük düzeyde tutan yasalar yaygındı. «Nüfus kaybına uğrayan bölgelerdeki toprak sahipleri, yabancılar ve işçi bulmakta büyük güçlük çekiyordu. Köylülerin bekâr erkek ve kadınlara oda kiralamaları yasaklanmıştı. Bekâr erkek ve kadınlar yetkililere ihbar edilecek, günlük ücret karşılığı köylüler hesabına tohum ekmek ya da tahıl alım satımı gibi başka bir işle uğraşıyor olsalar bile, toprak sahiplerinin yanında çalışacaklardı, direnirlerse hapse atılacaklardı. Küçük Alman Krallıklarının kararnamelerinde, yüzyıl boyunca, ihtiyaç duyulan miktara kadar azalmayı bilmeyen, resmen saptanmış ücretlerle tatmin olmayan, pis münasebetsiz ayaktakımı hakkında yükselen sürekli yakınmalara rastlarız. Toprak sahipleri, devlet tarafından saptananın üzerinde ücret ödeyemezlerdi. Bununla bir-

likte, savaş sonrası koşulları 100 yıl sonrakinden çok daha iyiydi. 1652'lerde Silezyo'daki çiftlik yonaşmaları haftada iki kez et yiyorlardı. Oysa bugün bunların yılda ancak üç kez et yiyebildikleri bölgeler vardır. Üstelik, savaşı izleyen dönemde ücretler yüzyıl sonrakinden daha yüksekti». (G. Freitag)

(8) Narodnikler — Geçtiğimiz yüzyılın ikinci yarısında, Rus Devrimci hareketinde başgösteren küçük burjuva çizginin mensupları. Narodnikler, otokrasinin kaldırılmasını ve toprakların köylülere devrini savunuyorlardı. Bu orada, Rusya ekonomisinin zorunlu olarak kapitalist çizgiyi izleyeceğini reddettiklerinden başlıca devrimci güç olarak proletaryayı değil köylüleri görüyor, köy komününü sosyalizmin tohumu olarak değerlendiriyorlardı. Narodnikler, köylüleri otokrasiye karşı savoşa sokmak için köylere, «halkın içine» gittiler, ancak destek görmediler. Narodniklerin sosyalizmi utopikti, çünkü toplumun gercek gelişim çizgisini göz önüne almıyordu. Norodizm, devrimci demokratlıkton liberolizme dönüşen çeşitli gelişim oşomolorından gecti. 1880'ler ve 1890'lordo, çorlıklo uzlaşma çizgisini benimsediler, kulokların çıkarlarını savunorak Morksizmle mücodele ettiler.

(9) 1861 yılında Rusya'da serfliğin kaldırılışına değinilmektedir.

(10) **«Rus Sosyal-Demokratları Tarafından Bir Protesta»** daha sonra Sibiryoya sürgüne gönderilen Lenin torofından 1899'do yazıldı. Yazının hedefi, Y. D. Kuskova tarafından hazırlanon Ekonomist bir monifesto olan «Credo» idi.

Ekonomizm, 19. yüzyılın sonlarıyla 20. yüzyılın boşlarında Rus Sosyol-Demokrasisi içindo ortoya çıkon, uluslararası oportünizmin biçimlerinden olon oportünist bir çizgidir.

Ekonomistler, işçi sınıfının görevlerini, daha yüksek ücretler, daha iyi çalışma koşulları vb. için ekonomik mücadeleye sınırlodılor; siyasî mücadelenin liberal burjuvazinin işi olduğunu söylediler. Portinin ancak kendiliğinden hareketi izlemekle ve gelişmeleri kaydetmekle yetinmesi gerektiğini iddia ederek işçi sınıfı portisinin öncü rolünü reddettiler. Kendiliğinden hareketi yücelten Ekonomistler politik bilincin ve devrimci teorinin önemini asgariye indirdiler, sosyolist ideolojinin kendiliğinden hareket içerisinden doğocoğını iddia ettiler; işçi sınıfı hareketi içinde sosyalist bilinci geliştirme gereğini inkâr ederek burjuva

ideolojisinin yolunu hazırladılar. Ekonomistler, Sosyal Demokrat hareket içinde bağımsız amatör gruplar ilkesini savundular ve merkezi işçi sınıfı örgütünün oluşturulmasına karşı çıktılar. Ekonomizm, işçi sınıfını devrimci sınıf mücadelesinden saptırma ve burjuvazinin politik maşası durumuna getirme tehlikesini taşıyordu.

(11) **Chartism** — İngiliz işçilerinin, güç ekonomik durumları ve politik haklardan yoksunlukları sonucu giriştikleri devrimci yığın hareketi. Hareket 1830'ların sonuna doğru büyük toplantılar ve gösteriler biçiminde başladı ve 1850'lere kadar düzensiz bir biçimde sürdü.

(12) Lenin, Uluslararası İşçiler Birliğine —Birinci Enternasyonal— değinmektedir. Proletaryanın bu ilk uluslararası kitle örgütü 28 Eylül 1864'te Londrada, İngiliz ve Fransız işçilerinin düzenlediği Uluslarası İşçi Konferansında kuruldu. Karl Marx, Birinci Enternasyonalin örgütleyicisi, lideri, Açılış konuşmasının, Tüzüğünün ve öteki program ve taktik belgelerinin hazırlayıcısı idi. Birinci Enternasyonalin merkezi yönetici organı, Marx'ın yaşadığı sürece üyesi olduğu Uluslararası İşçiler Birliği Genel Konseyi idi. Marx, o zamanlar işçi sınıfı hareketinde ortaya çıkan küçük burjuva etkileri ve sekter eğilimleri (İngilterede Sendikalizm, Latin ülkelerinde Proudhonculuk ve anarşizm, Almanyada Lasallecilik) yenmeye çalıştı; bunun için Avrupa ve Amerikanın ileri işçi kesimlerini bilimsel sosyalizmin ilkeleri etrafında topladı. Birinci Enternasyonal çeşitli ülkelerdeki işçilerin ekonomik ve politik mücadelesini yönetti ve bunların arasındaki dayanışmayı güçlendirdi; işçi sınıfı hareketine Marksizmi yaymada ve sosyalizmi tanıtmada büyük rol oynadı.

Paris komününün yenilgisinden sonra (1871) işçi sınıfı, Birinci Enternasyonalin kayduğu ilkelere dayalı ulusal partiler örgütleme göreviyle karşılaştı. Marx 1873'de şöyle yazıyordu: «Avrupadaki koşulları gördüğüm kadarıyla, Enternasyonal örgütünün bir süre için geri plana çekilmesi yararlı olacaktır» (Karl Marx ve Frederick Engels, **Selected Correspondance**, Moscow 1965, 286) 1876'da Philadelphia'da toplanan bir konferansta Birinci Enternasyonal resmen faaliyetine son verdi.

(13) **Bernsteincılık** — Uluslararası Sosyal-Demokrat hareket içerisindeki anti-Marxist bir çizgi; 19. yüzyılın sonlarında Almanyada ortaya çıktı ve Marxın devrimci öğretisini burjuva liberolizmi

acısından değiştirmeye kalkan Alman Sosyal-Demokratı Eduard Bernstein'ın adıyla anıldı.

(14) **Lasalleciler** — Alman küçük-burjuva sosyalisti Ferdinand Lasalle'ın destekleyici ve izleyicileri; 1863'de işçi örgütlerinin Leipzig'deki kongresinde kurulan Alman İşçileri Genel Birliği'nin üyeleri —Lasalle Birliğin ilk başkanıydı— Lasalle ve izleyicileri, pratik faaliyetlerinde, kendilerini Prusya hegemonyasına uydurarak Bismarck'ın «Büyük Güç» politikasını desteklediler. Engels, 27 Ocak 1865 tarihli mektubunda Marx'a şöyle diyordu; «Objektif olarak bu rezilce bir harekettir ve tüm işçi sınıfı hareketinin Prusyalılara satılmasıdır.»

(15) Yaroslavl fabrikasındaki grev 1895 yılının Nisan - Mayıs aylarında cereyan etti. Yönetimin yeni tesbit ettiği ücret miktarları sonucunda ücretleri düşen 4000'i aşkın işçi greve gitti. Grev, Yaroslavl'da toplanan kuvvetler tarafından acımasızca bastırıldı. Olaylar sırasında bir işçi öldü, 14'ü yaralandı; 11 işçi de yargılandı.

(16) Lenin, Prusya İçişleri Bakanı Puttkamer'den alıntı yapmaktadır.

(17) Bkz. Marx ve Engels, **Selected Works** Vol. II. 16. .

(18) Dritter Abdruck, Leipzig, 1875, Verlag der Genossenschaftsbuchdruckerei (Almanya'da Köylü Savaşı, 3. baskı, Cooperative Pub., Leipzig, 1875, ed)

(19) Bkz. Marx ve Engels, Selected Works, Vol. I. 652—654

(20) Lenin, burada, St. Petersburg dokuma işçilerinin 1896 Mayıs ve Haziranındaki yığın grevine değinmektedir. Grevin nedeni, II. Nicholas'ın taç giymesi şerefine ilân edilen tatil günleri için, fabrika sahiplerinin tam ücret ödemeyi reddetmeleridir. Grev, önce (Kalinkin) Pamuklu Dokuma Fabrikasında başladı ve kısa sürede şehirdeki tüm dokuma fabrikalarına, daha sonra da büyük makine fabrikalarıyla öteki işletmelere yayıldı. St. Petersburg proletaryası sömürücülere karşı ilk kez büyük ölçekte bir mücadeleye girişiyordu. İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği önderliğinde 30.000'den çok işçi grevdeydi. Birlik, işçileri haklarına sağlam ve sarsılmaz biçimde sahip çıkmaya çağıran bildiriler yayınladı; işçilerin başlıca taleplerini içeren broşürler basıp dağıttı ("St. Petersburg Pamuklu Dokuma İşçilerinin İstekleri Nelerdir?") Bu talepler şunlardı: İşgününün 10.5 saate indirilmesi, ücretlerin artırılması, ücretlerin zamanında ödenmesi, vb... St. Petersburg grevleri, grev hareketinin tüm

Rusya'ya yayılmasına katkıda bulundu; çar hükümetini, iş yasalarını değiştirme ve fabrikalardaki çalışma süresini 11.5 saate indiren 2 (14) Haziran 1897 tarihli yasayı çıkarmak zorunda bıraktı.

(21) «Ekonomistlerin» Mektubu, **Iskra**, sayı 12.

(22) **Rabocheye Dyelo**, sayı 10.

(23) **Neue Zeit** 1901—02, XX, I, sayı 3, s. 79. Kautsky'nin sözünü ettiği komite tasarısı, (geçen yılın sonunda) Viyana Kongresi tarafından biraz değiştirilmiş bir biçimde kabul edilmiştir. (24)

(24) **Avusturya Sosyal Demokrat Partisi'nin Viyana Kongresi**; 2—6 Kasım 1901 tarihlerinde cereyan eden bu Kongre, eski (1888) Hainfeld programı yerine yeni bir parti programı benimsedi. Özel bir komisyon (V. Adler ve öteküer) tarafından, 1890 Brünn Kongresi talimatları uyarınca hazırlanan taslak, Bernsteincılığa ciddi tavizler veriyordu; bu da eleştirilere yol açtı. Özellikle Karl Kautsky, **Die Neue Zeit**'ın 3. sayısında yayınlanan «Die Revision des Programms der Sozialdemokratie in Oesterreich» adlı makalesinde, genel tarihsel sürecin ve işçi sınıfının görevlerinin daha doğru ve eksiksiz ifade edildiği gerekçesiyle Hainfeld programının teorik bölümünün aynen korunmasını savundu.

(25) **Hirsch - Duncker Sendikaları** — 1868 yılında Almanya'da, ilerici burjuva partisinin eylemcilerinden olan Hirsch ve Duncker tarafından kurulan reformcu sendikalar. Emek ve sermayenin çıkarları arasında «uyum» olduğunu savunan Hirsch - Duncker Sendikacıları, kapitalistlerin de işçilerle birlikte sendikalara girebileceğini öne sürüyor, grev mücadelesinin yersiz olduğunu iddia ediyordu. Bunlara göre; işçiler, kapitalist düzen çerçevesinde, devlet kararları ve sendikalar aracılığıyla sermayenin boyunduruğundan kurtulabilirdi. Hirsch - Duncker'ciler, sendikaların başlıca görevleri olarak, işçilerle işverenler arasında uzlaştırıcılık yapmayı ve para sağlamayı görüyorlardı. Grevlere karşı çıkmaları, bu sendikaları, grev kırıcı örgütler durumuna dönüştürdü, faaliyetlerini de karşılıklı yardım tapuluklarına ve eğitim organlarına indirgedi. Hirsch - Duncker Sendikaları 1933 Mayısına kadar varlıklarını sürdürdüler; ancak, burjuvazinin çabalarına ve devlet organlarının desteğine rağmen hiç bir zaman Alman işçi-sınıfı hareketi içinde etkili olamadılar. 1933 yılında, Hirsch-Duncker Sendikalarının oportünist liderleri faşist «emek cephesi»ne katıldılar.

(26) Bkz. **Collected Works**, Vol. IV, 370—71—ed.

(27) **Bkz. Collected Works,** Vol, V. 18—ed.

(28) **Anti-Sosyalist Yasa** — 1878 yılında, Almanya'da. Bismarck hükümetince çıkarıldı. Hedefi işçi sınıfı ve sosyalist hareketti. Tüm Sosyal-Demokrat örgütler, işçilerin yığın örgütleri ve işçi basını yasaklandı, sosyalist yayınlar toplatıldı; Sosyal-Demokratlar kovuşturmaya uğradı, tutuklandı ve sürgüne gönderildi. Halkın baskısı ve gelişen işçi sınıfı hareketi altında bu yasa 1890 yılında yürürlükten kaldırıldı.

(29) Anti-Sosyalist Yasa (1878—90) döneminde, Alman Sosyal-Demokrat Partisinin merkezi organı olan **Sozialdemokrat** kastedilmektedir.

(30) «Ein Jahr der Verwirrung» (Bir kargaşa yılı). Mehring'in **Alman Sosyal Demokrasisinin Tarihi** adlı kitabının, sosyalistlerin yeni duruma uygun «taktik-planı» seçerken ilk onlarda gösterdikleri duraksama ve kararsızlığın anlatıldığı bölüme koyduğu başlık.

(31) **Iskra**'nın başyazısı, No. 1. (Bkz. **Collected Works,** Vol. IV, 369 -ed.)

(32) Zarya'nın 1901 Nisan sayısında Nortsis Tuporylov imzasıyla yayınlanan «Sümer Modern Rus Sosyalistinin İlâhisi» adlı taşlamaya değinilmektedir. Taşlamalı şiir, Ekonomistlerle ve bunların kendiliğinden hareketi benimseyişleriyle alay ediyordu. Yazarı, Y. O. Martov'du.

(33) Bkz. **Collected Works,** Vol, V. 18-20 Ed.

(34) **Kır Gözetçiliği** — Toprak sahiplerinin, köylüler üzerindeki gücünü artırmak amacıyla çarlık hükümetinin 1899'da kurduğu idarî bir görev. Yerli toprak soyluları arasından seçilen kır gözetçileri, köylüler üzerinde yalnızca idarî değil, adlî güçlere de sahiptiler; hattâ köylüleri tutuklayıp dayak cezası uygulama yetkileri bile vardı.

(35) **Litvanya, Polonya ve Rusya Genel Yahudi İşçiler Birliği (Bund)** Yahudi Sosyal-Demokrat kesimlerin Vilna'daki kongrelerinde 1897'de kuruldu; genellikle Rusyanın batı bölgelerindeki Yahudi zanaatkârlar arasındaki yarı proleter unsurları içeriyordu. R.S.D.İ.P.'nin ilk Kongresinde (1898), «yalnızca özel olarak Yahudi proletaryasını ilgilendiren meseleler karşısında bağımsız olan özerk bir kuruluş» olarak Partiye katıldı.

Bund, işçi sınıfı hareketi içinde milliyetçiliği ve ayrılıkçılığı sürdürdü, Sosyal-Demokrat hareketin başlıca sorunları karşısında oportünist bir tavır aldı. 1901 Nisanında, Dördüncü Bund Kongresi, Bund ile R.S.D.İ.P. arasında, Partinin Birinci Kongresin-

de saptanan ilişkileri reddetti ve özerkliğin yerine federasyonu koyan bir karar aldı. «Siyasi Mücadele Araçları Üzerine» aldıkları karar şöyle diyordu: «Geniş yığınları harekete kazanmanın en iyi yolu ekonomik mücadeledir.»

Partinin ikinci kongresinde, Bund örgütünün Yahudi proletaryanın biricik temsilcisi olarak tanınması talebinin reddi üzerine Bund Partiden ayrıldı. 1906'da ise, Dördüncü (Birlik) Kongresinin kararı üzerine Bund R.S.D.İ.P.'ne yeniden katıldı.

Bundcular, R.S.D.İ.P. içinde dalma Partinin oportünist kanadını desteklediler (Ekonomistler, Menşevikler ve likidatörler), ve Bolşeviklere ve Bolşevizme karşı çıktılar.

(36) **İki Konferans**, s. 32.

(37) Bkz. **Collected Works**, Vol. V, 253-74-Ed.

(38) **Rabochaya Mysl**, Özel İlave, Sayı 14.

(39) **Svoboda** (Özgürlük) - İsviçrede 1901 - 02 tarihleri arasında «devrimci sosyalist» **Svoboda** grubunca çıkarılan dergi. **Svoboda** grubu, terörizmi ve ekonomizmi savunuyor, **Iskra**'ya ve R.S.D. İ.P. St. Peterburg Komitesine karşı aynı şehrin Ekonomistleriyle saf tutuyordu.

(40) Marx ve Engels, **Komünist Partisi Manifestosu** (Marx - Engels **Selected Works**, 2 cilt, cilt I, Moskova, 1962 s: 65)

(41) **Zemstvo**'lar — 1864 yılında, Rusyanın merkezi vilâyetlerinde kurulan ve son derece sınırlı güce sahip olan yerel, kendi kendini yöneten (özerk) organlar. Zemstvo üyeleri arasında entellektüeller ve otokrasiye karşı olan liberal toprak sahipleri bulunuyordu. Herşeye rağmen bu kişiler devrimin daha da yol almasından korkuyorlardı. Zemstvo görevlileri çar'ın 17 ekim 1905 tarihli bildirgesini «anayasal dönemin» başlangıcı olarak değerlendirip memnunlukla karşıladılar; oysa bu, gerçekte, boş vaatlerle halkı devrimci mücadeleden saptırmak için girişilen bir manevraydı.

(42) Bkz. **Collected Works** Vol. V, 21-22, ed.

(43) **Iskra**'nın (Ağustos 1901) tarihli 7. sayısı, «İşçilerin Hareketi ve Fabrikalardan Mektuplar» bölümünde, Petersburglu bir dokuma işçisinin yazdığı ve Lenin'in **Iskra**'sının ileri düzeydeki işçiler üzerindeki büyük etkisini kanıtlayan bir mektuba yer veriyordu: «Birçok işçi arkadaşıma **Iskra**'yı gösterdim, okunmaktan iyice yıprandı; yine de gözbebeğimiz gibi saklıyoruz onu. **Iskra** davamızdan, tüm Rusya'nın davasından bahsediyor, bu dava kopekle ya da çalışma saatleriyle ölçüye vurulamaz; gazete oku-

nunca, jandarma ve polislerin biz işçilerden ve izlediğimiz aydınlardan niçin korktuğu anlaşılıyor. Korkanlar, yalnızca kese-lerinden endişe eden patronlar değil, çarı ve öteki-lerini de korku salmıştır... İşçileri harekete geçirecek alevin parlaması yakındır. Gereken tek şey, işçiler arasındaki huzursuzluğu parlatacak bir kıvılcımdır. 'Bir kıvılcımla ortalığın tutuşabileceği sözleri ne kadar doğrudur... Geçmişte her grev başlı başına bir olay sayılırdı. Ancak bugün grevlerin tek başlarına yeterli olmadığını herkes görmektedir; şimdi, hürriyet için savaşmalıyız ve bunu kendi gücümüzle, çabamızla elde etmeliyiz. Bugün, genç olsun, yaşlı olsun herkes okumak istiyor; ancak ortada kitap yok. Geçen Pazar 11 arkadaşı topladım ve onlara «Nereden Başlamalı»yı okudum. Gece geç saatlere kadar kitabın söyledikleri üzerinde tartıştık; olan biteni ne kadar doğru yansıtıyor, meselelerin ne kadar özüne giriyor. Ve sonunda **İskra**'nıza başvurarak bize yalnızca nereden başlamamızı değil, nasıl yaşamamızı ve nasıl ölmemizi öğretmenizi istemeye karar verdik.»

(44) Bu makalelerin arasında, özellikle bir tanesi (İskra No. 3) kırsal alandaki sınıf çelişkilerini konu almıştır. (Bkz. **Collected Works**, Vol. IV, 420 - 28, ed.)

(45) Bkz. **Collected Works**, Vol. IV, 414 - 18, ed.

(46) **Guesdeciler** — 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında Fransız sosyalist hareketindeki devrimci Marksist bir çizgi. Bu çizginin önderleri Jules Guesde ve Paul Lafargue idi. 1882 yılında, St. Etienne Kongresinde Fransa İşçi Partisi bölündükten sonra Guesdeciler, eski ismini koruyarak bağımsız bir parti kurdular. Guesdeciler, partinin 1880 Havre programına sadık kaldılar; bu programın teorik bölümü Karl Marx tarafından yazılmıştı. Bu program uyarınca, Guesdeciler, proletaryanın bağımsız, devrimci bir siyaset izlemesini savundular. Fransanın sanayi merkezlerinde büyük destek gördüler, işçi sınıfının ileri unsurlarını bünyelerinde topladılar.

1901 yılında, devrimci sınıf mücadelesini destekleyenler Guesde'nin önderliğinde Fransa Sosyalist Partisinde birleştiler. Bunlar, önderlerinden ötürü Guesdeciler diye anılmaya başladılar. 1905 yılında reformist Fransız Sosyalist Partisi ile birleştiler. 1914 - 18 arasındaki emperyalist savaşta, bu partinin başın-

dakiler (Guesde, Sembat ve ötekiler) işçi sınıfı davasına ihanet ederek sosyal şovenistlerin saflarına katıldılar.

(47) Bkz. **Collected Works**, Vol. IV, 420 - 28 - ed.

(48) Bkz. **Collected Works** Vol. V, 95 - 100 - ed.

(49) **Collected Works**, Vol. V. 101 - 102 - ed.

(50) **Rossiya** (Rusya) - 1898'dan 1902'ye kadar St. Petersburg'da yayınlanan ılımlı - liberal günlük gazete.

(51) Bkz. **Collected Works**, Vol. V, 87 - 88 - ed.

(52) **Struve - izm** - Marksizmi çarpıtan liberal - burjuva bir çizgi. Adını, legal Marksizmin Rusyadaki başlıca temsilcisi P.B. Struveden almaktadır. Legal Marksizm, 1890'larda Rusyadaki liberal-burjuva entellektüellerin politik çizgisi olarak ortaya çıktı. Legal Marksistler, başlarında Struve olmak üzere, Marksizmi burjuvazinin çıkarları doğrultusunda kullanmaya kalkıştılar. Lenin, Struvizm'in, liberal - burjuvazi için kabul edilebilir her şeyi Marksizm'den aldığı, ancak Marksizmin yaşayan özünü —devrimci özünü; kapitalizmin kaçınılmaz yıkılışı öğretisini, proletarya devrimi ve proletarya diktatörlüğü öğretilerini— bir yana ittiğini göstermiştir. Struve, kapitalist yaşam biçimini yüceltmiş, «kapitalizmden ders alma» çağrıları yayınlamıştır.

(53) **Afanasy Ivanovich ve Pulkheria Ivanovna** — Rus yazarı N.V. Gogol'un «**Eski Toprak Sahipleri**» adlı kısa hikâyesinde canlandırdığı pederşahi nitelikli, küçük toprak sahibi aile.

(54) 1901 yılında Hamburg'da cereyan eden bir olaya değinilmektedir; 122 duvarcı merkezi birliğin yasaklamasına rağmen «Özgür Duvarcılar Sendikası» adlı bir örgüt kurmuş ve grev sırasında işbaşı yapmıştır. Duvarcılar Sendikasının Hamburg kesimi, grubun Sosyal - Demokrat üyelerinin grev kırıcı davranışlarından ötürü Partinin yerel organlarına şikâyette bulunmuşlardır. Yerel organlar ise, sorunu, ele alınmak üzere Alman Sosyal - Demokrat Partisi Merkez Komitesine getirmiştir. Merkez Komitesinin atadığı arabulucular kurulu, Özgür Duvarcılar Sendikası'nın Sosyal Demokrat üyelerinin davranışını kınamış, ancak bunların Parti'den kovulmaları önerisini kabul etmemiştir.

(55) Bkz. **Collected Works**, Vol. V, 466 - ed.

(56) Bkz. **Colected Works**, Vol. VI, 242 - 46 - ed.

(57) Aynı eser, 247.

(58) Bkz. Prokopovich, **The Labour question in Russia.**

(59) **Brentanoizm** — «Proletarya'nın devrimci nitelikte olmayan 'sınıf mücadelesini tanıyan bir liberal burjuva teori» (Lenin, **Collected**

Works, Vol. 28, s. 229. Bu teori, işçi sorununun, fabrika nizamnameleri ve işçilerin sendikalarda örgütlenmeleriyle kapitalizm çerçevesinde çözülebileceğini savunmaktadır; adı da, burjuva politik ekonomisindeki katheder - sosyalist ekolün başlıca temsilcilerinden olan Lujo Brentano'dan gelmektedir.

(60) **Rassvet** — St. Petersburg'da 1905 yılında çıkan günlük legal liberal gazete.

(61) **Proletary** — Bolşeviklerin haftalık illegal yayını; R.S.D.İ.P.'nin 3. Parti Kongresi kararıyla kurulan Merkezi Organı. 27 Nisan (10 Mayıs) 1905'de tam üye sayısıyla toplanan Parti Merkez Komitesi Lenin'e gazetenin boşyazarlığı görevini verdi. Gazete 14 Mayıs (27 Mayıs)'tan 12 Kasıma (25 Kasım) kadar Cenova'da toplam 26 sayı çıktı.

(62) **Menşevikler** — Rus Sosyal Demokrasisindeki oportünist bir cizgi R.S.D.İ.P.'nin 1903 yılındaki İkinci Kongresinde, Merkez-Organlarının seçimi sırasında, Lenin'in başkanlığındaki devrimci Sosyal - Demokratlar çoğunluğu (çoğunluk ;Rusco'da **bolshinstvo**. «Bolşevikler» adı buradan gelir) kazanırken oportünistler azınlıkta (azınlık; Rusco'da **Menchinstvo**. «Menşevikler» de buradan gelir.) kaldılar.

Menşevikler, 1905 - 07 devrimi sırasında, proletaryanın devrimdeki hegemonyasını ve işçi sınıfıyla köylülerin ittifakını reddettiler, devrimde öncülük görevi verilmesi gerektiğini düşündükleri liberal burjuvaziyle uzlaşılmasını savundular. 1905 - 07 devriminin yenilgisini izleyen gericilik döneminde Menşeviklerin büyük çoğunluğu likidatörlük yaptılar, işçi sınıfının devrimci illegal örgütünün tasfiye edilmesini istediler. 1917 Şubatındaki burjuva demokratik devriminden sonra Menşevikler Geçici Burjuva hükümetine katıldılar, bu hükümetin emperyalist politikasını desteklediler ve hazırlık döneminde olan Sosyalist Devrime karşı mücadele ettiler.

Ekim Sosyalist Devriminden sonra, Menşevikler, Sovyet gücünü aloşoğı etmeyi amaçlayan entriko ve ayaklanmaları düzenleyen, bunlara katılan açıkça karşı - devrimci bir parti olup çıktılar.

(63) M. Borisov'un «Sendika Hareketi ve Sosyal - Demokrasi'nin Görevleri» adlı makalesi önce Lenin'in notuyla **Proletary**'de yayınlandı, daha sonra, St. Petersburg'da çıkan **Novaya Zhizn**'in 8 Kasım 1905 tarihli 7. sayısında yeniden çıktı.

Makale, sendikalarda birlik kurmak için işçilerin gösterdiği ca-

balara ve bunları örgütleme teşebbüslerine değiniyordu. Dolayısıyla, işçi sınıfının ileri ve örgütlü bir bölümü olan, sloganları milyonlarca proleter tarafından benimsenecek olan Sosyal Demokrat Partiyi aşağıdaki görevler beklemektedir; sendikaların örgütlenmesine etkin bir biçimde katılmak, işlerini yönetmek, üyeleri arasında Sosyal Demokrat ajitasyonu yürütmek, işçileri sınıf mücadelesini ve proletaryanın sosyalist görevlerini anlayacak biçimde eğitmek.

(64) **Moskovskiye Vedomosti** — 1756'dan beri Moskova Üniversitesi tarafından yayınlanan en eski Rus gazetelerinden biri. 1863'den 1887'ye kadar, gazetenin yayıncısı ve başyazarı aşırı bir gerici ve şoven olan M. N. Katkov'du. Bu dönemde gazete, toprak sahiplerinin ve soyluların en gerici kesimlerinin görüşlerini yansıtan monarşist ve milliyetçi bir organ oldu. 1905'den itibaren gazete «Kara Yüzlerin» belli başlı organlarından biri durumuna geldi ve Büyük Ekim Sosyalist Devrimine kadar yayınını sürdürdü.

(65) Petersburg İşçi Temsilcileri Sovyetinin 13 (26) Kasım 1905 tarihli toplantısında Lenin, işçilerin kendilerinin geliştirip uyguladıkları 8 saatlik işgününe kapitalistlerin tepkisi olan lokavta karşı mücadele yöntemleri üzerinde durdu ve bu konuda bir karar çıkarttı. Bunun üzerine, Petersburg İşçi Temsilcileri Sovyeti Yürütme Kurulu da 14 (27) Kasım tarihinde lokavta karşı mücadele yöntemleri konusunda bir karar aldı.

(66) R.S.D.I.P.'nin 1903 yılındaki İkinci Kongresinde kabul edilen Parti Programı iki bölümden oluşuyordu: Maksimum program ve minimum program. Maksimum program, sosyalist devrimin zaferini ve sosyalist toplumu kurmak üzere proletaryanın diktatörlüğünü hedef alıyordu. Minimum program ise Partinin acil taleplerini içeriyordu: Otokrasinin yıkılması, demokratik bir cumhuriyetin kurulması, sekiz saatlik işgününün yerleştirilmesi, kırsal bölgelerde serfliğin tüm kalıntılarının yok edilmesi.

(67) Ekim 1905'deki tüm-Rusya politik greve ilişkindir.

(68) **Nasha Zhizn** (Hayatımız) — Liberal çizgideki bir günlük gazete. Kasım 1904'den Haziran 1906'ya kadar kesintilerle St. Petersburg'da çıktı.

(69) **Radikal Demokratlar** — 1905 Kasımında kurulan bir küçük burjuva örgütünün üyeleri. Kadetlerle Menşevikler arasında bir yere sahiptiler. Radikal Demokratlar demokratik cumhuriyet istiyorlardı; ancak, hükümetin parlamenta tarafından denetlene-

bilmesi koşuluyla anayasal Monarşiye de razı olacaklardı. Radikal Demokratların örgütleri 1906'nın başlarında parçalandı.

(70) **Sosyalist - Devrimciler** — 1901'in sonlarıyla 1902'nin başlarında, Rusya'da, çeşitli Narodnik grup ve çevrelerin birleşmesiyle kurulan bir küçük burjuva partisi. Sosyalist - Devrimciler proleterle küçük mülk sahibi arasındaki sınıf farkını göremiyorlardı. Köylülük içindeki sınıf farklılaşmasını ve çelişkileri farkedemiyor, proletaryanın devrimdeki öncü rolünü inkâr ediyorlardı. Sosyalist - Devrimcilerin, otokrasiye karşı temel mücadele yöntemi olarak savundukları bireysel terör taktikleri devrimci harekete büyük zararlar verdi ve yığınların devrimci mücadele için örgütlenmesini güçleştirdi.

Sosyalist - Devrimcilerin tarım programı, özel toprak mülkiyetinin kaldırılmasını ve toprağın «emek ilkesine» göre köy komünlerine devrini, toprağa «eşitlikçi» tasarrufu ve kooperatiflerin geliştirilmesini öngörüyordu. Sosyalist - Devrimcilerin, «toprağın sosyolizosyonu» programı olarak tanımladıkları bu programda sosyalist hiçbir yan yoktu. Bu arada Lenin, toprağın eşitlikçi tasarrufu taleplerinin, sosyalist olmasa bile, gerici toprak sahipliğine karşı tarihsel olarak ilerici ve devrimci - demokratik bir nitelik taşıdığına işaret ediyordu.

Bolşevik Partisi, Sosyalist - Devrimcilerin sosyalist gibi görünme çabalarını açığa çıkardı; köylülük üzerinde etkili olabilmek için Sosyalist - Devrimcilere karşı kararlı bir mücadele verdi, bunların bireysel terör taktiklerinin işçi sınıfı hareketi üzerindeki zararlı etkilerini ortaya koydu. Bununla birlikte, Bolşevikler, Çarlığa karşı mücadelede Sosyalist - Devrimcilerle geçici anlaşmalara girdiler.

Köylülük içerisindeki sınıf heterojenliği, Sosyalist - Devrimcilerin politik ve ideolojik dengesizliğinin ve aralarındaki örgütsel kargaşalığın temelini oluşturmaktadır; bunlar, liberal burjuvazi ile proletarya arasında sürekli sallantıdadır. (1907 - 1910) arasındaki Stolypin gericiliği döneminde Sosyalist - Devrimci Parti ideolojik ve örgütsel olarak çözüldü. Sosyalist - Devrimcilerin çoğu Birinci Dünya Savaşında Sosyal - Şovenist görüşleri benimsediler.

1917 Şubatında burjuva demokratik devriminin ulaştığı zaferden sonra Sosyalist - Devrimciler, Menşevikler ve Kadetlerle birlikte, karşı - devrimci burjuva - toprak sahibi Geçici Hükümetinin dayanağı oldular. Sosyalist - Devrimci Partinin liderlerinden Ke-

rensky, Avksentyev ve Chernov hükümette görev aldılar. Sosyalist - Devrimci Parti, büyük toprak mülkiyetinin kaldırılması yolundaki köylü taleplerini desteklemeyi reddettiler, bunların korunmasını savundular. Geçici Hükümetin Sosyalist - Devrimci bakanları, toprakları işgal eden köylülere karşı cezalandırıcı heyetler gönderdiler.

Dış askeri müdahale ve İç Savaş sırasında, Sosyalist - Devrimciler karşı - devrimci, yıkıcı eylemlerini sürdürdüler, müdahalecileri ve Beyaz Muhafızları desteklediler, karşı devrimci komplolarda görev aldılar, Sovyet devlet adamlarına ve Parti liderlerine karşı terörist eylemler örgütlediler, Sovyet devletine karşı eylemlerini iç savaştan sonra da sürdürdüler.

(71) Lenin burada, işçileri devrim sırasında elde edilenlerden yeniden yoksun bırakmayı amaçlayan Lodz İmalatçılar Birliği'nin Aralık 1906 - Mart 1907 arasında ilân ettiği lokavta karşı işçilerin yürüttüğü kahramanca mücadeleyi kastetmektedir. Fabrikalardan birinde başgösteren bir ayaklanma lokavt bahanesi olarak kullanılmıştı. İmalâtçılar, «bozguncuları» ele vermemekte direnirlerse, her beşinci işçiyi işten atma tehdidini sovuruyordu. İşçiler, imalatçıların taleplerini kesin olarak reddedip greve gittikten sonra İmalatçılar Birliği önce Lodz'daki en büyük yedi fabrikayı, daha sonra da öteki tüm fabrika ve atölyeleri kapattı. Lodz'lu imalâtçıları izleyen Varşova ve Vilna dokuma fabrikatörleri de lokavt ilân ettiler.

Üç ay süren mücadeleye 30.000 işçi katıldı. Varşova, St. Petersburg, Moskova ve öteki yerlerin işçileri Lodz'lu yoldaşlarının yardımına koştular. Bu işçiler, lokavt kurbanı işçiler için bağış topladılar, sendika gazeteleri, toplanan bağış miktarlarına, grevcilere yardım için yapılan müracaatlara ve benzeri hovadislere yer veriyordu.

Ancak, Lodzlu işçilerin direnişi açlık ve baskılar yüzünden kırıldı.

(72) Bkz. V. I. Lenin, Collected Works, Vol. 12 390 - 94.

(73) Odessa'da bir yayınevi; Osvobozhdeniye Truda 1907 yılında işçi sorunları üzerine makaleleri içeren bir kitap yayınladı; bu makalelerin arasında, işçi kongresi görüşünü destekleyen, «İşçi Kongresi Sorunu Üzerine» adlı imzasız bir makale bulunuyordu.

(74) 3 - 7(16 - 26) Kasım 1906'da Tammersfors'da yapılan R.S.D.İ.P. İkinci Konferansında benimsenen «İşçi Kongresi Lehine Ajitos-

yon Çalışmasının Sınırları Sorunu» başlıklı kararda değinilmektedir.

(75) **Proletary** (Proleter) — 21 Ağustos (3 Eylül) 1906'dan 28 Kasım (11 Aralık) 1909'a kadar çıkan, editörlüğünü Lenin'in yaptığı illegal Bolşevik gazetesi; 50 sayı çıktı.

Gerçekte **Proletary** Bolşeviklerin Merkezi Organıydı. Editörlük işinin en büyük bölümünü Lenin yürütüyordu. Gazetenin birçok sayısında Lenin'in birkaç makalesi yer alıyordu. Lenin'in, işçi sınıfının devrimci mücadelesinin hayatî sorunlarını konu alan 100'den çok makalesi **Proletary**'de yer aldı.

(76) **Duma** — 1905 yılının devrimci olayları sonucunda çar hükümetinin kabul etmek zorunda kaldığı temsili organ. Kâğıt üzerinde **Duma** bir yasama organıydı, ancak fiilen hiç bir gerçek güce sahip değildi.

Duma seçimleri ne doğrudan, ne eşitlikçi ne de genel oy hakkına dayanıyordu. Emekçi sınıfların ve Rusya'da yaşayan Rus olmayan ulusların seçme hakları büyük ölçüde kısıtlanmıştı. Önemli sayıda işçi ve köylünün ise hiç oy hakkı yoktu. 11 (24) Aralık 1905 tarihli seçim kanunu uyarınca bir toprak sahibinin oyu, 3 şehirli burjuva oyuna, 15 köylü oyuna ve 45 işçi oyuna eşitti.

Birinci (Nisan - Temmuz 1906) ve İkinci Duma (Şubat - Haziran 1907) çar hükümetince dağıtıldı.

Hükümet, 3 Haziran 1907 hükümet darbesinden sonra, işçilerin, köylülerin, şehir küçük burjuvazisinin haklarını daha da kısan, buna karşılık Üçüncü (1907 - 12) ve Dördüncü (1912 - 17) Duma da toprak sahipleri ve büyük kapitalistlerin Kara Yüz kesiminin egemenliklerini tam olarak sağlayan yeni bir seçim kanunu çıkardı.

(77) **Oktobristler** — Çarın 17 Ekim (30 Ekim) 1905 tarihli manifestosundan sonra kurulan Oktobrist Partinin (ya da 17 Ekim Birliği) üyeleri. Oktobrist Parti, büyük burjuvazinin ve toprak sahiplerinin çıkarlarını savunan karşı devrimci bir partiydi. Oktobristler çar hükümetinin iç ve dış politikasını tam olarak desteklediler.

(78) **Kadetler** — Anayasal - Demokratik Partinin üyeleri. Bu parti Rus liberal - monarşist burjuvazisinin başlıca partisiydi; 1905 Ekiminde kuruldu. Üyeleri arasında burjuvazinin temsilcileri, toprak sahibi Zemstvo görevlileri ve burjuva entellektüelleri vardı. Kadetler, emekçi yığınların gözünü boyamak için ken-

di partilerini «halkın özgürlüğü partisi» olarak adlandırıyorlardı. Gerçekte ise, anayasal monarşiden öte bir istekleri yoktu. Başlıca görevleri olarak devrimci harekete karşı mücadele etmeyi görüyor, çar ve feodal toprak sahiplerinin iktidarını paylaşmaya çalışıyorlardı. Kadetler, Birinci Dünya Savaşında, çar hükümetinin fetihçi dış politikasını etkin bir biçimde desteklediler. 1917 Şubat burjuva demokratik devrimi sırasında monarşiyi kurtarmaya çalıştılar. Burjuva Geçici Hükümetinde en önemli yeri alarak halkın çıkarlarına aykırı karşı-devrimci bir politika izlediler. Kadetler, Büyük Ekim Sosyalist Devriminin zaferinden sonra Sovyet iktidarının azılı düşmanları oldular ve müdahalecilerin tüm silâhlı karşı-devrimci eylemlerine ve kampanyalarına katıldılar. Müdahaleciler ve Beyaz Muhafızların yenilgisinden sonra yurt dışına kaçan kadetler anti-Sovyet karşı devrimci eylemlerini sürdürdüler.

(79) **11 (24) Aralık 1905 Kadet Seçim Kanunu — Moskova silâhlı** ayaklanması doruğuna ulaştığında çar hükümetince Birinci Duma seçimleri için çıkarılan kanun.

Yeni kanunun özelliği, «danışıcı» Bulygin Dumasından farklı olarak, «yasamacı» bir Duma öngörmesiydi. Yeni kanun, kurulu tarım (toprak sahipleri), şehir (burjuvazi) ve köylü seçmen kesimlerine ayrıca işçi kesimi ekliyor, şehirli seçmen kesiminin toplam sayısını artırmamakla birlikte şehirli seçmenlerin bileşimini genişletiyordu. Oy hakkı genel, eşit ve doğrudan değildi. 11 (24) Aralık 1905 seçim kanunu, toprak sahipleri ve kapitalistlerin Dumadaki ezici çoğunluğunu sağlama bağlıyordu.

(80) 3 (16) Haziran 1907'de, İkinci Dumayı dağıtan ve seçim kanununu değiştiren çarlık bildirisi yayınlandı. Yeni kanun, toprak sahipleri, ticaret ve sanayi burjuvazisinin Dumadaki temsilini artırırken işçi ve köylülerin zaten düşük ölçüdeki temsilini kat kat azaltıyordu. Bu, Duma'nın onayı olmaksızın hiç bir kanunun çıkarılamayacağını öngören 17 Ekim 1905 bildirisi ve 1906 Temel Kanununun açık bir ihlaliydi. Bu kanun üzerine seçilen Üçüncü Duma 1 (14) Kasım 1907'de toplandı: Kara Yüz ve Oktobrist vekillerin oluştuğu bir Duma niteliğindeydi.

3 Haziran darbesi Stolypin gericiliği döneminin en önemli olayıydı.

(81) **Parti-Dışı İlericiler** — Duma seçimlerinde ve Duma'da, burjuva ve toprak sahibi partilerin ve grupların çeşitli unsurlarını

«parti dışılık» bayrağı altında birleştirmeye çalışan liberal - monarşist burjuva grupları.

«İlericiler», 1912 Kasımında ayrı bir siyasî parti oluşturdular. Programları şöyleydi: Sınırlı haklar tanıyan ılımlı bir anayasa, ufak tefek reformlar, Duma'ya hesap verme sorumluluğunu taşıyan bir hükümet ve devrimci hareketin bastırılması. Lenin, bileşimleri ve ideolojileri açısından «ilericilerin **Oktobristlerle Kadetler arasında bir yere sahip oldukları»**na işaret etmiştir.

(82) **Stuttgart Uluslararası Sosyalist Kongresi** — İkinci Enternasyonalin Yedinci Kongresi 18 - 24 Ağustos 1907'de yapıldı.

Sosyalist Partilerden ve sendikalardan gelen 886 delege kongreye katıldı. Rus delegasyonu 37 Sosyal - Demokrat, 21 Sosyalist - Devrimci ve 7 sendika üyesinden oluşuyordu. Kongrenin ele aldığı sorunlar arasında siyasî partilerle sendikalar arasındaki ilişkiler de bulunuyordu. Sağ kanat muhalefetine rağmen, bu konuda, sendikaların partizanlığını yeniden onaylayan bir karar alındı.

(83) **Stockholm Kongresi** — R.S.D.İ.P.'nin 10 - 25 Nisan (23 Nisan - 8 Mayıs) 1906 yılında Stockholm'de yapılan Dördüncü (Birlik) Kongresi.

(84) **Die Gleichheit** (Eşitlik) — Alman emekçi kadınlar hareketinin organı 15 günlük Sosyal - Demokrat gazete. Daha sonra uluslararası kadın hareketinin organı oldu. 1890'dan 1925'e kadar Stuttgart'da yayınlanan gazetenin editörlüğünü 1892'den 1917'ye kadar Clara Zetkin yaptı.

(85) **Volnov (A.V. Lunacharsky)'un Partinin Sendikalara Karşı Tavrı Adlı Broşürüne Önsöz** — Lenin tarafından 1907 Kasımında yazıldı. Lenin, bu broşürün son bölümünün müsveddelerini aldıktan sonra 2 ve 11 (15—24) Kasım 1907 tarihleri arasında Lunacharsky'e yazdığı bir mektupta şöyle diyordu: «Broşürde, havada kalan, çeşitli Sosyalist Devrimcilerin, Menşeviklerin, Sendikalistlerin vb. **kullanacağı** birçok görüş vardır. Bunları ne yapmamız gerektiğini hep birlikte tartıştık; sonunda, önsözde açıklama yapmaya karar verdik..: Lenin, ayrıca, broşürün «karışıklığa (bu karışıklık Rusya için özellikle tehlikelidir) çözüm getirmeyen» opportünizmi ve sendikalizmi hedef alacak biçimde nasıl geliştirilebileceği konusunda tavsiyelerde bulundu (**Collected Works** Vol. 34 s. 370—371) Lunacharsky'nin broşürü hiç yayınlanmadı.

(86) **Znamya Truda** (İşçinin Bayrağı) — 1907 Temmuzundan 1914 Nisanına kadar Paris'te yayınlanan Sosyalist Devrimcilerin merkezi organı.

(87) Bu, 23—29 Eylül 1906'da toplanan, **Alman Sosyal-Demokrat Partisi Mannheim Kongresi**'ne ilişkindir. Gündemdeki başlıca sorun, Alman Sosyal-Demokratlarının, Rusya'daki devrimci hareketin doğrudan etkisi altında, siyasi mücadelenin en önemli yöntemi olarak [1905 Jena Kongresinde] benimsedikleri politik kitle grevleriyai. Kongrenin aldığı karara göre, partinin politik kitle grevleri ilân edebilmesi Sendikalar Genel Komisyonu'nun onayına bağlı oluyordu. Oysa bu kuruluşun oportünist liderleri, bu tür bir grevi anarşist nitelikte bularak kesinlikle karşı çıkıyordu; 1905'te Köln Sendikalar Kongresinde de böyle bir karar alınmıştı. Mannheim Kongresi sendika yöneticilerinin oportünist tavrını açıkça yermedi, ancak «Sosyal-Demokrasi ruhunu sendika hareketine aşılamak için» tüm parti üyelerinin sendika örgütlerine, sendika üyelerinin de Sosyal-Demokrat Partiye katılması tavsiyesinde bulundu.

(88) **Narcissus** — Grek mitolojisinde, kendi görüntüsüne âşık olan yakışıklı bir genç; kendini beğenmiş kişi anlamında.

(89) Vorwarts, 1907, No. 209. Beilage. Kautsky'nin Leipzig işçilerine Stuttgart Kongresi üstüne raporu. **Kalender dlya vsekh**, 1908, s. 173'deki Lenin'in Stuttgart Uluslararası Sosyalist Kongresi üstüne makalesine bakınız. (Bkz. **Collected Works**, Vol XIII. 87—ed)

(90) Bkz. **Kalender dlya vsekh**, s. 173 ve **Die Gleichheit**'daki bu makalenin tam bir çevirisini veren Zarnitsy (St. Petersburg, 1907) nin toplu makaleleri.

(91) **Nozdrev** — Gogol'ün «Ölü Canlar» romanındaki karakterlerden biri.

(92) R.S.D.I.P. Merkez Komitesinin sendikalar konusundaki kararı **Proletary**'nin 13 Şubat 1908 tarihli 21. sayısında yayınlandı. Parti üyelerine, sendika örgütleri içerisinde parti grupları oluşturma ve yerel parti organlarının kılavuzluğunda bulardaki çalışma talimatı veriliyordu. Polis baskısının, sendika örgütlemeyi ya da çöken örgütleri yeniden toparlamayı olanaksız kıldığı durumlarda, Merkez Komitesi sendika çekirdeğinin ve sendikaların illegal olarak kurulmasını önerdi. Yardım dernekleri, içkiyle mücadele dernekleri gibi legal örgütlere gelince; Merkez Komitesi kararı, bunların içerisinde «Parti çalışmasını proletaryanın en geniş kesimlerine yaymak için sımsıkı bütünleş-

miş Sosyal-Demokratlar gruplar oluşturulması» talimatını veriyordu. Karar, bu bölümün Menşeviklerce oportünist bir biçimde yorumlanması girişimlerini önlemek için, «proletaryanın örgütlü eyleminin yalnızca bu tür derneklere sınırlanamayacoğına» ve sendikaların legal varlığının «proleter sendikaların militan görevlerini küçümsetmemesi gerektiğine» işaret ediyordu. (**Proletary**, No. 21, 13 (26) Şubat 1908 s. 4)

(93) **Nash Vek** (Çağımız) — Bir gazete; Sol kadetlerin organı **Tovarishch**'in 1905—1908 arasında St. Petersburg'da yayınlanan halk baskısı.

(94) **Proletary**'nin 20 Ekim 1907 tarihli 17. sayısında yayınlanan sendikalar hakkındaki Bolşevik karar tasarısı şöyle demektedir: «Bugünkü durum, Sosyal-Demokratların sendika hareketi içinde büyük çabalar göstermesini gerektirmektedir; bu çabalar, Londra ve Stuttgart kararları doğrultusunda olmalıdır, yani, sendikaların tarafsızlığı ve partizan olmaması gibi ilkeleri reddetmelidir. Bu ilkelerin tersine, Sosyal-Demokrat Parti ile sendikalar arasında mümkün olan en yakın ve en sağlam ilişkilerin kurulmasına çalışılmalıdır. Sendikaların partizanlığı, Sosyal-Demokrat propoganda ve sendikalar içindeki örgütsel çalışma aracılığıyla sağlanmalıdır. Bu partizanlığın ilânı, ancak, sendika üyelerinin önemli bir çoğunluğunun Sosyal Demokrat görüşlere sımsıkı bağlanması durumunda uygun olabilir.»

Bu taslaktaki «Sendikaların partizanlığı.....» diye başlayan bölüm şöyle değiştirilmiştir: «Sendikaların Sosyal-Demokrat partizanlığı yalnızca Sosyal-Demokrat propaganda ve sendikalar içindeki örgütsel çalışma aracılığıyla sağlanmalıdır ve proletaryanın ekonomik mücadelesinin bütünlüğünü bozmamalıdır. (**Proletary**, No: 21, 13 (26) Şubat 1908) **Proletary**'nin 28. sayısında yer alan ve karar hakkında yerel örgütlere açıklamada bulunan bir mektupta, Merkez Komitesi, Parti ile sendika örgütleri arasındaki bağların güçlendirilmesi için bazı tedbirler özetleyip öneriyordu. Bu öneriler arasında şunlar da vardı: 1) Sendika organlarında görev alan Sosyal-Demokratlar, Partinin olduğu kadar sendikaların da ivedi sorunlarını ele almak üzere ön toplantılar yapmalıdırlar. 2) Sendikalar içindeki çalışmaların doğurduğu en ivedi sorunlar Parti toplantılarında ele alınmalıdır.

(95) **Vperyod** (İleri) — Lenin'in yönetimindeki Bolşevik kitle gazetesi. 1906 Eylülü ile 1908 Şubat arasında, **Proletary** yazı kurulu ta-

rafından Vyborg'da illegal olarak çıkarılmıştır. Toplam 20 sayı çıkmıştır.

(96) **Tarım Programının Yeniden Ele Alınışı ve Kanıtlanışı** adlı kitap D. Firsov (D. Rosenblum) ve M. Jacoby (M. Gendelman) tarafından yazılıp Era Yayınevi tarafından 1908'de Moskova'da basıldı. Kitap toplatıldı. Lenin, kitabın analizini **Proletary**'de yapacağını söylemişti ancak bu gerçekleşmedi.

(97) **Sovremenny Mir** (Çağdaş Dünya) — 1906'dan 1918'e kadar St. Petersburg'da çıkan aylık edebi, bilimsel ve politik dergi.

(98) **Justice** — 1884 Ocağından 1925'in başlarına kadar Londra'da çıkan haftalık dergi. Dergi, Sosyal-Demokrat Federasyonun organıydı. 1911'den itibaren İngiliz Sosyalist Partisinin organı oldu. 1925'den 1933 Aralığına kadar dergi Sosyal-Demokrat adıyla çıktı.

(99) **Bağımsız İşçi Partisi** — Grev hareketinin yoğunlaştığı ve İngiliz işçi sınıfının burjuva partilerinden bağımsızlaşma eğiliminin güçlendiği bir sırada, 1893 yılında, «yeni sendikaların» yöneticilerince kurulan reformist örgüt. Bağımsız İşçi Partisinin üyeleri «Yeni-Sendikacılar» ve eski sendikaların üyelerinden başka entellektüelleri ve Fabian görüşlere sahip küçük burjuvaları içeriyordu. Partinin başkanı Keir Hardie idi. Üretim araçlarının kollektif mülkiyeti dağılım ve değişimin kollektif denetime alınması, 8 saatlik iş gününün uygulanması, çocuk işçi çalıştırılmaması, sosyal güvenlik ve işsizlik yardımı için mücadele parti programında yer alıyordu.

B.İ.P. kurulduğu günden itibaren, en büyük önemi parlamenter mücadele biçimlerine ve Liberal Partiyle girişilen parlamentor pazarlıklara veren burjuva-reformist bir çizgi tutturdu. Lenin'in sözleriyle, Bağımsız İşçi Partisi «her zaman burjuvaziye bağımlı kalan gerçekten aportünist bir partidir; yanlızca sosyalizmden 'bağımsızdır', liberalizme ise pek bağımlıdır.» (**Collected Works**. Vol: 29, s. 494 ve Vol. 18, s. 360)

(100) **Labour Leader** — Bağımsız İşçi Partisinin organı. 1801'den beri çıkan aylık dergi. 1946'dan itibaren **Socialist Leader** adıyla çıkmaya başladı.

(101) **Reynolds Weekly Newspaper** — 1850'den 1924'e kadar Londra'da yayınlanan radikal çizgideki İngiliz gazetesi. 1850'lerin başında Chartistleri desteklemişti. 1924'den itibaren **Reynolds' Illustrated** adıyla çıkmaya başladı.

(102) **The Times** — 1785'de Londra'da kurulan günlük gazete; İngiliz burjuvazisinin en büyük muhafazakâr gazetelerinden biri.

(103) **Fabianlar** — Fabian topluluğunun üyeleri. Fabian topluluğu 1884 de kurulan reformist bir İngiliz örgütüdür. Adını, Antibalo olan savaşlarında kullandığı geciktirici taktikler ve düşmanıyla kesin savaşa tutuşmaktan kaçınmasından dolayı «Uyutucu» diye anılan Romalı General Quintus Fabius Maximus (M.Ö. 3. yüzyıl)dan alır. Fabian topluluğunun üyeleri genellikle burjuva entellektüelleridir — bilim adamları, yazarlar, politikacılar (Webbler, Ramsay Mac Donald, Bernard Shaw ve ötekiler). Fabianlar, proletaryanın sınıf mücadelesi ve sosyalist devrim gereğini inkâr ediyor, kapitalizmden sosyalizme geçişin ancak ufak tefek ve tedrici reformlarla gerçekleşebileceğini savunuyorlardı. Fabian Topluluğu 1900'de İşçi Partisine katıldı. «Fabian Sosyalizmi» «İşçi Partisi» ideolojisinin kaynaklarından biridir.

(104) **The New Age** (Yeni Çağ) — Politika, din ve edebiyatı konu alan demokratik bir dergi. 1894 — 1938 arasında Londra'da çıktı.

(105) **İtalyan Sosyalist Partisi** 1892'de kuruldu. Kuruluşundan bu yana, parti politikası ve taktikler konusunda farklı görüşlere sahip olan oportünist ve devrimci kanatlar arasında keskin ideolojik mücadele süregelmiştir. Sol kanadın baskısı altında, reformistlerin en önde gelenleri (Bonomi, Bissolati ve ötekiler) yani savaşı destekleyenler, hükümetle ve burjuvaziyle işbirliğini savunanlar 1912 Reggio Emilia Kongresinde Parti'den kovuldular. Savaşın patlak vermesinden sonra, İtalya henüz savaşa girmemişken Parti savaşa karşı bir tavır aldı. İtalya, Antant safında savaşa girince (1915) İtalyan Sosyalist Partisi içinde üç belirgin çizgi ortaya çıktı: 1) Emperyalist savaşta burjuvaziye yardım eden Sağ kanat, 2) «Ne savaşa katılalım ne de onu sabote edelim» sloganı altında parti üyelerinin çoğunu toplayan Merkezciler, 3) Savaşa karşı daha kararlı bir tavır alan, ancak tutarlı bir muhalefet oluşturamayan Sol kanat. Sol kanat, emperyalist savaşı bir iç savaşa dönüştürme ve burjuvaziyle işbirliği eden reformistlerden kopma gereğini anlayamadılar. İtalyan sosyalistleri 1914'de Lugano'da İsviçreli sosyalistlerle ortak bir konferans düzenlediler, Zimmerwald (1915) ve Kienthal (1916) Uluslararası Sosyalist Konferanslarında önemli rol oynadılar.

1916'nın sonunda, İtalyan Sosyalist Partisi Sosyal-Pasifist bir çizgideydi.

(106) **American Federation of Labor** (A.F.L) —Amerikan İşçi Federasyonu— 1881 yılında kurulan bir sendika. A.F.L. genel olarak

«işçi aristokrasisini» bir araya getiriyordu.

A.F.L.'nin reformist liderliği, sosyalizm ve sınıf mücadelesi ilkelerini reddetmekte, «sınıf işbirliğini» ve kapitalist düzeni savunmaktadır. A.F.L. liderliği uluslararası işçi sınıfı hareketini bölücü bir politika izlemekte ve Amerikan emperyalizminin saldırgan dış politikasını aktif bir biçimde desteklemektedir. 1955 yılında A.F.L. başka bir sendika ile, Congress of İndustrial Organizations (C.I.O.) ile birleşti. Yeni örgüt A.F.L — C.I.O. olarak anılmaya başladı.

(107) St. Petersburg likidatörlerinin 1910 Aralığında hazırladıkları bir «dilekçe»nin ajitasyon amaçları için kullanılması konusunda likidatörlerle ve Trotsky'nin yaptığı yaygaraya değiniliyor. Sendika kurma, toplantı ve grev özgürlüğü isteyen «dilekçe» işçilerin adına Üçüncü Duma'ya gönderilecekti. «Dilekçe Kampanyası» işçilerden destek görmedi.

(108) İrlanda liberal burjuvazisinin, İngiliz İmparatorluğu çerçevesinde siyasî özerklik kazanma mücadelesine değinilmektedir. «Home Rule» tasarısı sürekli olarak Parlamentoya getirildi, ancak engellendi. Tasarı, İrlanda'daki işçi hareketi ve ulusal kurtuluş mücadelesi doruğuna ulaşınca, 1912'de üçüncü kez Parlamentoya getirildi ve 1914'de Kral tarafından onaylandı.

(109) 1891'den beri çıkan, İrlanda milliyetçilerinin başlıca organı olan günlük gazete **Irish Independent** kastedilmektedir.

(110) **Likidasyonizm** (Tasfiyecilik) — 1905 - 1907 devriminin yenilgisinden sonra Menşevik Sosyal-Demokratların arasında baskösteren opportünist bir çizgi.

Likidatörler, işçi sınıfının devrimci illegal örgütünün dağıtılmasını istiyorlardı. İşçilere, çarlığa karşı devrimci mücadeleden vazgeçmelerini öğütleyen likidatörler, yalnızca çar hükümetinin izin verdiği legal faaliyetlerle yetinen opportünist bir legal örgüt kurma niyetindeydiler. 'Likidatörlerin politikası işçilerden destek görmedi. Likidatörler, R.S.D.I.P.'in 1912 Prag Konferansında Partiden çıkarıldılar.

(111) Lenin, Sosyalist-Devrimcilere «Narodnik» demektedir.

(112) **Stoikaya Mysl** (Sağlam Düşünce) 1914 yılında St. Petersburg'da yayınlanan Sosyalist-Devrimci gazete **Trudovoi Golos**'un (İşçi Sesi) adlarından biri.

(113) **Nash Put** (Yolumuz) 1913 de Moskova'da yayınlanan legal işçi gazetesi. Lenin bu gazetenin yayınlanmasında aktif görev almıştı.

(114) **Metallist** (Metal İşçisi) Metal İşçileri Sendikasının 1914'de St. Petersburg'da çıkan haftalık dergisi.

(115) Gizlilik nedenleriyle Şubat toplantısı diye anılan, **R.S.D.İ.P. Merkez Komitesi ve Parti Görevlileri Toplantısı**'na değinilmektedir. Toplantı 25 Aralık 1912'den 1 Ocak 1913'e kadar sürdü ve Krakow'da yapıldı.

Toplantı, işçi sınıfı hareketinin belli başlı sorunları konusunda kararlar aldı. Devrimci hareket ve grev hareketindeki yükselmeye ilişkin Parti görevleri; illegal bir örgütün kuruluşu; Sosyal-Demokrat grubun Dumadaki faaliyetleri; sigorta kampanyası; Parti Yayınları; ulusal Sosyal-Demokrat örgütler; likidatörlere karşı mücadele; proletarya partisinin birliği üzerindeki kararlar bunlar arasındadır.

(116) Sigorta yönetim organları seçimleri 2 (15) Mart 1914'de yapıldı. Bu seçimlere ilişkin olarak, bir yanda Bolşevikler, öte yanda likidatörler ve sol Narodnikler olmak üzere keskin bir mücadele cereyan etti. Bolşevikler, sigorta kampanyasını yığınlar üzerindeki etkilerini artırma aracı olarak kullanarak legal işçi örgütleri ve derneklerini kazanma kampanyasına giriştiler. Seçimler dolayısıyla, **Voprosy Strokhovaniya** dergisi, **Proletarskaya Pravda** gazetesi ve daha sonra **Put Pravdy**, sigorta kurumları ve yönetici organlarındaki işçi temsilcilerine Bolşeviklerin talimatlarını iilettiler. Likidatörler, kendi görüşlerini **Novaya Rabochaya Gazeta**'da ortaya koydular, işçi temsilcilerinin Parti'den bağımsız bir grup oluşturmaları gerektiğini savundular.

2 (15) Martta söz konusu organa işçi temsilcilerini seçmek üzere 47 delege toplandı. **Put Pravdy**'nin yayınladığı listedeki adaylar çoğunluğun oylarıyla seçildiler. Likidatörler kesin bir yenilgiye uğradılar; seçmenlerin %75'i Bolşevikleri destekledi ve likidatörlerle Sosyalist-Devrimcilerin oluşturduğu cephenin görüşlerini reddetti. Tüm-Rusya Sigorta Kurumu seçimlerinde likidatörler benzer bir yenilgiyo daha uğradılar; 57 delegenin %82'si Pravdacıydı.

(117) Put Pravdy (Gerçeğin Yolu) — **Pravda**'nın aldığı adlardan biri.

(118) **Amerika Sosyalist Partisi** (S.P.A.) — 1901 Temmuzunda kuruldu. Örgütleyicilerinden biri, Amerikan işçi hareketinin tanınmış önderi Eugene Debs'di. Amerikalı işçilerden, göçmen işçilerden, küçük çiftçilerden ve küçük burjuvalardan oluşan parti karışık bir toplumsal bileşime sahipti. Partinin merkezci ve sağ oportünist liderler kadrosu (Victor L. Berger, Morris Hillquit ve öte-

kiler) proletarya diktatörlüğü gereğini reddetti, devrimci mücadele yöntemlerine karşı çıktı ve parti faaliyetlerini seçim kampanyalarına katılmaktan ibaret olan bir alana sınırladı. 1. Dünya Savaşı sırasında S.P.A.'da üç çizgi ortaya çıktı — hükümetin emperyalist politikasını destekleyen sosyal şovenistler, emperyalizme karşı mücadeleleri yalnızca sözde kalan Merkezciler ve enternasyonalist bir tavır olarak savaşa karşı çıkan devrimci azınlık.

Sosyalist Partinin, Charles Ruthenberg, William Foster, William Heywood ve proleter üyelerce desteklenen ötekilerin liderliğindeki Sol konadı Partinin apartünist liderler kadrosuna karşı, proletaryanın bağımsız politik hareketi ve sınıf mücadelesi ilkesine dayalı endüstriyel sendikaların kurulmasından yana komponyoyo giriştiler. 1919'da Sosyalist Parti bölündü. Örgütten kopan sol kanat A.B.D. Komünist Partisinin kurulmasında önemli rol oynadı ve bu örgütün çekirdeğini oluşturdu.

(119) Bkz. Not: 106

(120) Lenin, 1900 yılında Semerkand Genel Vali Vekili Kondordinin yaptığı bir konuşmada «üçüncü unsur» olarak anılan, doktor, teknisyen, istatistikçi, öğretmen, tarımcı vb. gibi demokratik Zemstvo memurlarına karşı çarlık bürokrasisinin tavrına değinmektedir. Bu ifade, daha sonraları, demokratik entelijansiyayı tanımlamak üzere kullanılır olmuştur.

(121) **Sozialistische Monatshefte** — Aylık dergi: Alman apartünistlerinin başlıca organı. Ayrıca, uluslararası revizyonizmin organlarından biri niteliğindeydi. 1897 — 1933 arasında Berlin'de çıktı. Birinci Dünya Savaşı (1914 — 1918) sırasında sosyal-şovenist bir tutum aldı.

(122) Karl Marx ve Frederick Engels, **Selected Correspondence** 1965 s: 140

(123) Bkz. Karl Marx, **The Poverty of Philosoph** Moskova, 1966, s. 188

(124) Bkz. Engels'in Marx'a 5 Şubat 1851 tarihli mektubu /Marx/Engels. **Werke**, Bd. 27, Dietz Verlag, Berlin 1967, s. 178—81.

(125) Bkz. Engels'in Marx'a 17 Aralık 1857 ve 7 Ekim 1858 tarihli mektupları (Marx/Engels **Werke** Bd. 29, Dietz Verlag, Berlin, s. 230—31, 357—58).

(126) Bkz. Engels'in Marx'a 8 Nisan 1863 tarihli mektubu ve Marx'ın Engels'e 9 Nisan 1863 ve 2 Nisan 1868 tarihli mektupları (Marx/Engels **Werke** Bd. 30, Dietz Verlag, Berlin s. 337—339, 340—343; Bd. 31, 197—99).

(127) Bkz. Engels'in Marx'a 19 Kasım 1869 ve 11 Ağustos 1881 tarihli mektupları (Marx / Engels, Werke, Bd. 32; Bd. 35, Dietz Verlag, Berlin, 1967, s. 395—400; 19—20).

(128) **Chkheidze Grubu** — Dördüncü Duma'da, N.S. Chkheidze `önderliğindeki bir Menşevik grup. Dumadaki Menşevik grup Birinci Dünya Savaşı sırasında merkezci bir tavır aldı, ancak pratikte Rus sosyal-şovenistlerinin politikasını destekledi.

(129) **Nashe Dyelo** (Davamız) — Rus likidotörleri ve sosyal-şovenistlerinin başlıca organı olan aylık Menşevik dergisi. 1915 yılında Petrograd'da **Nasha Zarya** (Şafağımız)nın yerini aldı; **Nasha Zarya** 1914 Ekiminde kapotılmıştı.

Golos Truda (İşçinin Sesi) — **Nash Golos** (Sesimiz) kapandıktan sonra 1916 yılında Semerkand'da çıkan legal Menşevik gazetesi. Üç sayı çıktı.

(130) **O. C. ciler** — Likidotörlerin Ağustos 1912 konferansında oluşturdukları Örgütleyici Komite (Organising Committee O.C.) çevresinde birleşen Menşevikler. Birinci Dünya Savaşında O.C. sosyal şovenist bir politika izledi, Çarlık Rusyasının savoştoki yerini haklı buldu ve aşırı milliyetçi bir politika izledi. 1917 Ağustosunda Menşevik Partisi Merkez Komitesi oluşuncaya kadar görev yaptı.

(131) **Tüm-Rusya Sendikalar Konferansı** (üçüncü) — 21 Haziran - 28 Haziran (Temmuz 4—11) 1917'de Petrograd'da yapıldı. Rus sendikalarının yaptığı ilk legal konferanstı. 1.400.000 sendika üyesini temsilen oy hakkına sahip 211 delege konferansa katıldı. Bunlardan 73'ü büyük sanayi merkezlerinden gelen Bolşevikler di. Gündemdeki maddeler arasında, sendika hareketinin görevleri ve ekonomik mücadelenin geliştirilmesi yer alıyordu.

Gündemdeki belli başlı tüm sorunlar üzerinde, Bolşeviklerle Menşevikler, Sosyalist-Devrimciler, Bundcular ve ötekiler arasında şiddetli ideolojik tartışmalar çıktı.

Menşevikler sendika «tarafsızlığını» savundular, burjuvaziye karşı kararlı bir sınıf mücadelesi verilmesi gereğini görmezden geldiler. Sosyalist - Devrimci — Menşevik Sovyetlerin uzlaşmacı politikasını desteklediler. Sendika hareketinde proletarya partisinin rolü hakkındaki Bolşevik cizgisi sendika «tarafsızlığının» zararlı olduğuna değiniyor, işçi sınıfı mücadelesinin ancak partiyle sendika örgütlerinin birlik halinde davranmasıyla başarılı olacağına işaret ediyordu. Sendikaların görevleri hakkındaki karar, sendikaların, ancak emperyalist savaşa, bur-

juvaziyle iç barışa ve sosyalistlerin burjuva hükümetlerine katılmasına karşı durmadan savaşarak görevlerini başarıyla yerine getireceklerini ortaya koyuyordu.

Konferans, Bolşevik delegelerin etkisi altında, sekiz saatlik işgünü hakkındaki kanunun hemen çıkarılmasını, fazla çalışmanın yasaklanmasını vb. isteyen bir karar aldı.

Konferans, geçici nitelikte bir Sendikalar Merkez Konseyi seçti ve bundan sonraki kongrenin kurallarını saptadı.

(132) **Komünist Enternasyonal** — Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulunun periyodik organı; 1919'dan 1943'e kadar Rusça, İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca ve Çince yayınlandı.

(133) **Folkets Dagblad Politiken** (Halkın günlük siyasî gazetesi) — 1917 yılında İsveç Sol Sosyal Demokrat Partisini kuran İsveçli Sol Sosyal Demokratların organı. Gazete, 1916 Nisanından itibaren Stockholm'de yayınlanmaya başladı. 1921'de Sol Sosyal Demokrat Parti Komünist Enternasyonale katıldı ve İsveç Komünist Partisi adını aldı; gazete de bu partinin organı oldu. İsveç Komünist Partisi 1929 Ekiminde bölününce, gazete sağ kanadın eline geçti. 1945 Mayısında yayınına son verdi.

(134) **Dünya Sanayi İşçileri** (I.W.W.) — Amerika'daki bir sendika örgütü. 1905 yılında kurulan bu sendika genellikle çeşitli işkollarındaki hünersiz ve düşük ücretli işçileri örgütlüyordu. 1905 — 1907 Rus devriminin etkisiyle A.B.D.'de başlayan kitlesel grev dalgası altında I.W.W., bazı başarılı kitle grevleri düzenledi. A.F.L. liderleri ve sağ kanat sosyalistlerinin izlediği sınıflar arası işbirliği politikasına karşı mücadele etti. I.W.W., Birinci Dünya Savaşı sırasında, Amerikan işçi sınıfının giriştiği, savaşa karşı eylemlerde öncülük etti. Aralarında William Heywood'un da bulunduğu bazı I.W.W. liderleri Ekim Sosyalist Devrimini sevinçle karşılayıp A.B.D. Komünist Partisine katıldılar.

Bu arada I.W.W.'nin eylemlerinde anarko-sendikalist nitelikler belirmeye başladı; proletaryanın politik mücadelesi tanınmadı, partinin öncü rolü ve proletarya diktatörlüğü gereği reddedildi, A.F.L. üyeleri arasında çalışma ilkesine karşı çıkıldı. 1920 yılında, birçok devrimcinin hapiste olmasını fırsat bilen örgütün anarko-sendikalist liderleri, sendika üyesi yığınların isteklerine rağmen, Komintern Yürütme Kurulunun Komünist Enternasyonale katılmaları yolundaki önerisini reddettiler. Bu liderlerin oportünist politikaları sonucu, I.W.W. işçi-sınıfı hareketi üzerindeki etkisini kısa zamanda yitiren sekter bir örgüt haline dönüştü.

ÖZGÜR
450000
KİTAP KIRTASİYE